

**OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN
MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ
GERÇEKLEŞTİRME DURUMLARI VE
EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNİN BELİRLENMESİ**

Nilgün GÜLER
(Yüksek Lisans Tezi)
Eskişehir, 2006

**OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ
GERÇEKLEŞTİRME DURUMLARI VE EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Nilgün GÜLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İlköğretim Anabilim Dalı
Okulöncesi Öğretmenliği Programı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Aralık, 2006

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DURUMLARI VE EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNİN BELİRLENMESİ

Nilgün GÜLER

İlköğretim Anabilim Dalı

Okulöncesi Öğretmenliği Programı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aralık 2006

Danışman: Yard.Doç.Dr.Mehmet GÜLTEKİN

Okulöncesi eğitim kurumlarının hedeflerine ulaşması ancak etkili biçimde hazırlanan ve gerçekleştirilen eğitim programları ile olanaklıdır. Okulöncesi eğitim programları içinde yer alan ve belirlenen amaçlara ulaşmada bir araç olan günlük etkinliklerin nitelikli biçimde planlanıp uygulanması bu bağlamda önem taşımaktadır.

Okulöncesi eğitim programının temel amaçlarının gerçekleşmesine yardım edecek etkinliklerden biri de “müzik etkinlikleri” dir. Günlük etkinlik programında grup etkinlikleri içinde önemli bir yer tutan müzik etkinlikleri, çocukların çok yönlü gelişmelerine yardım eden bir etkinlik çeşididir. Müzik etkinlikleri doğru ve etkili biçimde kullanıldığında, okulöncesi eğitim programının amaçlarına başarıyla ulaşmasını sağlayacak önemli bir etkinlik çeşididir. Bu nedenle okulöncesi öğretmeninden müzik etkinliklerini, okulöncesi çocuğun gelişim alanlarını destekleyecek biçimde etkili değerlendirmesi beklenir.

Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini beklenen biçimde etkili gerçekleştirmeleri ise onların müzik etkinliklerine yönelik yeterliklerine bağlıdır. Onların yeterliklerinin geliştirilmesi ise müzik etkinliklerine ilişkin eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ile olanaklıdır. Bu araştırmada, okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma tarama modelinde olup 2005-2006 öğretim yılında Şanlıurfa il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında ve resmi anaokullarında görevli öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 25 okulöncesi öğretmeniyle görüşülmüştür.

Araştırma verileri, öğretmen görüşlerinin derinlemesine ortaya çıkarılması amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel çözümlene tekniği kullanılmış ve elde edilen bulgular nicel olarak sunulmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin tamamına yakını programda müzik etkinliklerinin önemli olduğunu, ancak etkili gerçekleşmediğini düşünmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin temel müzik bilgileri ve örnek etkinlik uygulamaları, enstrüman çalma becerisi, müziğin drama ile kullanımı, müzik etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler, dağarcık geliştirme ve okulöncesi müzik türleri, sınıf yönetimi, müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle kullanımı, bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri, müzik etkinliklerini gözlem aracı olarak kullanımı gibi konularda eğitim gereksinmelerinin olduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

EFFORTS OF PRE-SCHOOL EDUCATION TEACHERS IN PERFORMING MUSICAL ACTIVITIES AND DETERMINATION OF EDUCATIONAL REQUIREMENTS

Nilgün GÜLER

Department of Elementary Education, Program of Pre-School Education
Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, December 2006

Advisor: Ass. Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Pre-school educational institutions can only achieve their aims through education programs prepared and implemented efficiently. In this context, planning and implementing daily activities efficiently as a tool to achieve the aims included and determined within pre-school educational programs are very important.

One of the activities to help achieving fundamental aims of pre-school educational programs is "musical activities". Musical activities having an important role in group activities of daily activity program is a kind of activity contributing to sophisticated development of children. Musical activities are such kind of activity which can ensure pre-school educational program to achieve its aims successfully if utilized correctly and efficiently. For this reason, pre-school teachers are expected to turn musical activities to good purpose in such a way to support development areas of pre-school children.

Pre-school teachers can only turn musical activities to good purpose through their own efficiency in musical activities. And their efficiency can only be improved by determining their educational requirements related with musical activities. This research aims to determine situation of pre-school teachers in performing musical activities and their educational requirements.

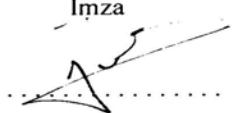
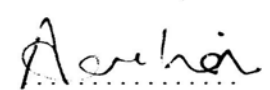
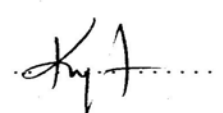
The research is in the form of scanning and was conducted in kindergartens in scope of elementary schools dependent of the Ministry of Education in Şanlıurfa city center and on teachers functioning in state kindergartens during 2005-2006-education term. 25 pre-school teachers were interviewed during the research.

Research data were collected through semi-structuring interview technique as one of the qualitative research methods in order to deeply determine viewpoints of teachers. Descriptive analysis technique was used while analyzing the data and obtained findings were presented quantitatively.

According to findings obtained as a result of the research, nearly all teachers thinks that musical activities are important in the program but cannot be performed efficiently. Moreover, it was determined that the teachers have educational requirements concerning basic music knowledge, model activity application, skill of playing an instrument, utilization of music with drama, methods and techniques used in musical activities, improvement of musical knowledge and pre-school music types, class management, utilization of musical activities with other activities, personal and creative musical activities, utilization of musical activities as an observation tool.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Nilgün GÜLER'in, "Okulöncesi Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirme Durumları ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi" başlıklı tezi 11/01/2007 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard.Doç.Dr.Mehmet GÜLTEKİN	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Arzu ARIKAN	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Kıymet SELVİ	

Prof.Dr.İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Okulöncesi eğitim programları içinde yer alan müzik etkinlikleri çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen çocuğu düşünen, sorgulayan, üretken ve yaratıcı insan olarak topluma kazandırmaya yardım eden önemli bir eğitim aracıdır. Bu etkinlik aracılığı ile çocuğun gelişim alanlarının çok yönlü desteklenmesi söz konusu olduğu için okulöncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin müzik etkinliklerini etkili biçimde gerçekleştirmesi beklenmektedir. Bu araştırma, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin, müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde pek çok kişinin katkıları olmuştur. Özellikle çalışmanın planlanma, uygulama ve sonuçlandırılması sürecinde yönlendirmeleriyle katkılarını ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Sayın Yard.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e, jüri üyeleri Sayın Yard.Doç.Dr. Kıymet SELVİ'ye ve Sayın Yard.Doç.Dr. Arzu ARIKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarında sonsuz özverili desteğinden dolayı Sayın Araş.Gör. Sibel DAL ve Sayın Araş.Gör. Fatih YILMAZ'a ve araştırmanın bölümlerini okuyarak gerekli düzeltmeleri yapan Sayın Araş.Gör. Ruhan KARADAĞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde yardımlarını, sabır ve desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve adını sayamadığım pek çok kişiye minnettarım. Araştırmamın sonuçlanmasında en az benim kadar mutluluk duyan herkese sonsuz teşekkür ederim.

Nilgün GÜLER

Eskişehir, 2006

ÖZGEÇMİŞ

Nilgün GÜLER

İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği

Yüksek Lisans Programı

Eğitim

Lisans 1995 Gazi Üniversitesi, Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi, Çoc. Gel

Lise 1991 Bahçelievler Lisesi Fen Bölümü

İş

1995 - 1997 Uşak Kız Meslek Lisesi, Çocuk Gelişimi ve Eğt. Öğr.

1997 - 1998 Çifteler Kız Meslek Lisesi, Çocuk Gelişimi ve Eğt. Öğr.

1998 - 2002 H.E. Törehan Kız Meslek Lisesi, Çocuk Gel. ve Eğt Öğr.

2002 - 2003 H.E.Törehan Kız Meslek Lisesi, Müdür Yardımcısı

2003 - 2004 Kazım Karabekir İlköğretim Okulu, Okulöncesi Eğt. Öğr.

2004 - 2005 V.Bahaeddin Güney Anaokulu Müdürü

2005 Harran Üniversitesi Şanlıurfa M.Y.O. Çocuk Gelişimi Bölümü

Öğretim Görevlisi

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Eskişehir, 1973

Cinsiyet: Kadın

Yabancı Dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	vi
ÖNSÖZ	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ	xii
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.1.1. Müziğin İnsan-Toplum Yaşamı ve Eğitimdeki Yeri.....	2
1.1.2. Okulöncesi Eğitim ve Müzik	5
1.1.3. Müzik Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkisi	7
1.1.4. Okulöncesi Eğitim Programında Müzik Etkinliklerinin Amaçları, İlkeleri ve Planlanması.....	11
1.1.5. Okulöncesi Eğitimde Müzik Etkinliklerini Planlama	13
1.1.6. Okulöncesi Eğitimde Müzik Etkinliklerini Uygulama ve Müzik Etkinliklerinde Çalışma Ortamı	14
1.1.7. Müzik Etkinliklerinde Kullanılan Yöntemler ve Ezgi Türleri.....	22
1.1.7.1. Müzik Etkinliklerinde Kullanılan Yöntemler	22
1.1.7.2. Müzik Etkinliklerinde Kullanılan Ezgi Türleri.....	24
1.1.8. Müzik Etkinliklerinin Değerlendirilmesi.....	26
1.1.9. Müzik Etkinliklerinde Öğretmen Nitelikleri	28
1.1.10. İlgili Araştırmalar	31
1.2. Araştırmanın Amacı.....	38
1.3. Araştırmanın Önemi	38
1.4. Sınırlılıklar	39

1.5. Tanımlar	39
1.6. Kısaltmalar	40
2. YÖNTEM	41
2.1. Araştırmanın Modeli	41
2.2. Katılımcılar	42
2.2.1. Katılımcıların Özellikleri	42
2.3. Veriler ve Toplanması	43
2.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması	43
2.3.2. Görüşme Kılavuzu	44
2.3.3. Görüşme İlkeleri	45
2.4. Görüşmelerin Yapılması	45
2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	46
3. BULGULAR VE YORUMLAR	51
3.1. Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Programında, Müzik Etkinliklerinin Yeri ve Önemi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	51
3.2. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinde Nasıl Gerçekleştiriyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	55
3.3. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Programdaki Diğer Etkinliklerle Birlikte Kullanımı Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	63
3.4. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirirken Karşılaştığınız Güçlükler Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	66
3.5. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Etkili Gerçekleştiğini Düşünüyor musunuz? Daha Etkili Biçimde Gerçekleştirilmesi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	70
3.6. Öğretmenlerin “Müzik Etkinlikleri Konusunda Eğitim Gereksinimi Duyuyor musunuz? Eğer Duyuyorsanız Hangi Konularda Eğitim Gereksinimi Duyuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	74

3.7. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Gerçekleştirilmesi ve Buna İlişkin Eğitim Gereksinimleriniz Hakkında Başka Eklemek İstediğiniz Görüş ya da Düşünceleriniz Nelerdir? Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	77
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	80
4.1. Sonuçlar	80
4.2. Öneriler	83
4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	83
4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	84
EKLER.....	85
KAYNAKÇA.....	101

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Cizelge</u>	<u>Sayfa</u>
1. Öğretmenlerin Eğitim Durumları, Hizmet Süreleri ve Okul Türlerine İlişkin Özellikleri	43
2. Öğretmen Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlik Yüzdeleri	49
3. Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Programında, Müzik Etkinliklerinin Yeri ve Önemi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	51
4. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Nasıl Gerçekleştiriyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	56
5. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Programdaki Diğer Etkinliklerle Birlikte Kullanımı Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	63
6. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirirken Karşılaştığınız Güçlükler Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	67
7. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Etkili Gerçekleştiğini Düşünüyor musunuz? Daha Etkili Biçimde Gerçekleştirilmesi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	71
8. Öğretmenlerin “Müzik Etkinlikleri Konusunda Eğitim Gereksinimi Duyuyor musunuz? Eğer Duyuyorsanız Hangi Konularda Eğitim Gereksinimi Duyuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	75
9. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Gerçekleştirilmesi ve Buna İlişkin Eğitim Gereksinimleriniz Hakkında Başka Eklemek İsteddiğiniz Görüş ya da Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	77

1.GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem, amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlarla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Problem

Müzik bireyin düşünen, sorgulayan, üretken ve yaratıcı bir insan olarak topluma kazandırılmasına yardım eden önemli bir eğitim aracıdır. Müzik, çocuğun ruhsal yapısındaki aşırı duygusallık ya da olumsuz davranışlarından arınıp, daha sakin ve olumlu bir ortama yönelmesini sağlar. Müzik eğitimi, çocuğun kişiliğini geliştirir, gözlem yeteneğini güçlendirir ve yaratıcılığını ortaya çıkarır. Müzik eğitimi amaca uygun gerçekleştirildiğinde, çocuğun gelişiminde kalıcı ve olumlu izler bırakır. Müzik çocuğun, beden, zihindil, kişilik, psiko-sosyal ve psiko-motor gibi başlıca gelişim alanlarına doğrudan katkılar sağlamanın yanı sıra sanatsal yaratıcılık ve estetik beğeni yeteneğinin gelişimini desteklemektedir. Özellikle, okulöncesinde uygulanan müzik etkinlikleri, çocuklara birliktelik ve bir gruba ait olma duygusu kazandırır. Bilinçli bir müzik eğitimi ile çocuğun bir grup içinde kendini ifade etme yeteneği ve güven duygusu geliştirilebilir (Toksoy, 2005).

Müziğin çocuk gelişimine getirdiği birçok katkılar nedeniyle okulöncesi dönemde, müzik eğitiminden doğru ve etkili biçimde yararlanmak gerekmektedir. Okulöncesi dönem hem genel eğitimin hem de müzik eğitiminin ilk basamağıdır. Ancak bu aşamadaki müzik eğitiminin planlama ve uygulayıcısı olarak okulöncesi öğretmenin rolü ve yeri ayrıca bir önem taşımaktadır. Bu nedenle okulöncesi öğretmenin diğer mesleki ve genel yeterliklerine ek olarak müzik eğitimine ilişkin yeterlikleri de sahip olması gerekmektedir (Mertoğlu, 1993, s.256).

Kuşkusuz, okulöncesi eğitim kurumlarında müzik etkinliklerinin istenilen bir biçimde gerçekleştirilmesi, okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri konusunda yeterli bil-

gi ve becerilere sahip olmasıyla yakından ilişkilidir. Bu bakımdan, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin, müzik etkinliklerini nasıl planladıkları, nasıl uyguladıkları ve nasıl değerlendirdikleri önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin müzik etkinlikleri konusunda eğitim gereksinimi duyup duymadıkları ve hangi konularda eğitim gereksinimi duyduklarının belirlenmesi, onların daha etkili müzik etkinlikleri gerçekleştirmelerine yönelik bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayacak eğitim programlarının düzenlenmesine katkıda bulunacaktır.

1.1.1. Müziğin İnsan-Toplum Yaşamı ve Eğitimdeki Yeri

İnsan yaşamının ayrılmaz bir parçası olan müzik, insanın çeşitli duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini ezgiler ve ritimlerle ifade etmesini sağlayan bir sanattır. Bu sanat, resim ve dans gibi diğer sanat kollarının çeşitli araç ve farklı yollarla yapmaya çalıştığını, fonetik olarak gerçekleştiren bir sanattır. Bu özelliğine bağlı olarak müziğin bir ifade sanatı olduğu söylenebilir (Tokel, 1996, s.12).

Müzik ve ses, doğumla beraber hatta bazı araştırmaların da kanıtladığı gibi henüz anne karnında iken insan yaşamına girmekte ve onu etkilemektedir. Çocuklar, doğumu takip eden günlerde ninniler, hoplatılma, sallanma, daha sonra tekerlemeler, saymacalar, müzikli oyunlar yoluyla müzikle tanışırlar. Daha ileriki yıllarda da insan, yaşamının hemen hemen her alanında müzikle beraber yaşar. Müzik insanın var olduğu her yerde vardır. Törenlerin pek çoğunda, evlenme, bayram, açılış törenlerinde ve gün boyu radyo televizyon gibi iletişim araçlarında, caddede geçen bir arabada, sabah binilen bir ulaşım aracında, alışveriş yapılan herhangi bir mağazada, sinemada ve her yerde müzikle karşılaşmak olasıdır (Mertoğlu, 1993, s.251).

Ses ve müziğin insan yaşamında sanıldığından da fazla yer kapladığını anlamaya, seslerin olmadığı bir dünyanın kısa süreliğine hayal edilmesi yardımcı olabilir. İnsanın ses çıkaramadığı ya da varolan sesleri duyamadığı bir yaşantıyı düşlemesinde yaşayacağı yoksunluk ve rahatsızlık duygusu, sesin ve müziğin insan yaşamındaki yerinin kolayca anlaşılmasına yardım edecektir (Kolçak, 1998, s.10). Öte yandan, müzik, yalnızca, müzikle ilgilenen sanatçının değil, her insanın yaşamın içinde var oluşuyla kendisini içinde bulduğu bir sanattır. Resim sanatı ya da güzel sanatların diğer dallarından hoşlanmayan

kişiler bulunabilir. Ancak müzikten hiç hoşlanmayan ya da müzik dinlemeyen birine rastlamak neredeyse olanaksızdır. Bir şarkıyı ya da bir türküyü mırıldanmayan bir insanın var olabileceğinden söz etmek de aynı şekilde olanaksızdır (Tokel,1996, s.11).

İnsan yaşamı için vazgeçilemeyen bir öge olan müzik, tarih boyunca toplumsal yaşamda önemli bir yer edinmiştir. Hayvan kemiklerini birbirine vurarak müzik yapan ilkel insandan, 21. yüzyılın gelişmiş teknoloji araçlarıyla müzik yapan insana kadar insanoğlu, bir şekilde müzikle iç içe olmuştur (Gürlük, 1998, s.13). Nitekim, tarih boyunca, dünyanın eski ve yeni tüm toplumların, müziğin eğitimsel işlevini önemsedikleri görülür. Bu nedenle, öteden beri müzik bir eğitim aracı olarak kullanıla gelmiştir.

Tarihsel süreç içinde pek çok filozof, eğitimci ve devlet adamı müziğin eğitimsel işlevine inanarak bu işlevden etkin olarak yararlanma yoluna gitmiştir. Eflatun müziği, bir eğlence aracı değil, güzellik ve iyilik için eğitim aracı olarak kabul etmiştir. Aristo da, “Duyguları tam olarak anlatma konusunda hiçbir şey ritm ve şarkı söyleme kadar güçlü değildir. Madem ki müzik o kadar güçlü bir etkidir, şu halde müzik çocukların eğitiminde mutlaka kullanılmalıdır” söylemi ile müziğin, eğitimdeki önemine dikkat çekmiştir. Alman reformcu Martin Luther, “Eğer çocuklarım olsaydı, onların yalnız dil ve tarih değil, şarkı söyleme ve müzik eğitimi de almalarını isterdim. Teolojiden sonra ilk ve en büyük şerefî, memnuniyetle müziğe veririm” ifadeleriyle eğitim olgusunun içinde, müzik eğitiminin yerini belirlemiştir. Çek eğitimci Comenius da, müziğin eğitsel değerinin farkında olan eğitimciler arasındadır. Müziğe eğitim etkinlikleri içinde yer ayıran Comenius, ailelere ve eğitimcilere çocuklara ninni ve şarkı söylemelerini, ayrıca, çocuklarda ritm duygusunun desteklenebilmesi amacıyla ritmik parçalar seçmelerini önermiştir. “Müzik, çocuğun iç dünyasını düzenleyen önemli bir eğitim aracıdır. İnsanı yumuşatır, değiştirir daha faziletli ve düşünceli kılar.” diyen Comenius, müzik çalışmalarına çocuk daha beş yaşında iken başlanmasını önermiştir. İsviçreli eğitimci Pestalozzi’ ye göre ise herkes müzik eğitimi görmelidir. Montessori de, müzik eğitim ve öğretimine büyük ilgi göstermiş ve eğitimde müzikal etkinliklerin kullanılmasına dikkat çekmiştir (Poyraz ve Dere, 2003, s.2-4).

Tokel (1996, s.11), Türk toplumu için müziğin var olan tüm türleri ile birlikte işlevsel bir anlam taşıdığını belirtmektedir. Müziğin toplumsal işlevi “müzik-toplum” ilişkisi yönüyle, Cumhuriyetin kurucusu Atatürk tarafından da fark edilmiş ve Cumhuriyetin ilk yıllarında toplumda “yeni yaşam” biçiminin kabul edilmesinde “yeni müziğin benimsemesi” ile kolaylıkla yerleşeceği düşünülmüştür. Atatürk, müziği kültürel ve toplumsal değişimde etkili bir araç olarak kullanmıştır.

Eğitim sürecinde ve eğitim basamaklarının tümünde, bireylerde, yaratıcı düşünce gücünü geliştirecek ve onların gelişimlerine daha birçok katkılar getirecek olan sanat ve müzik eğitiminden yararlanılması büyük önem taşımaktadır. Sanat, tıpkı bilim gibi dogma, ideoloji ve otoriter düşünceye karşıdır, temelini özgür ve eleştirel düşüncede bulmaktadır, kuşkucudur, sorunların temelini inerek sorgular ve bilimden sadece yaratıcılığa dayanma yönüyle ve yaşamı sorgularken yepyeni bir dünya yaratmasıyla ayrılmaktadır. Sanatın bir milletin varoluş temelini oluşturması gibi göz ardı edilemeyecek önemli etkisi nedeniyle, bireylerin yetiştirilmesinde sanat ve müzik eğitiminden yararlanılması gerekmektedir (İpşiroğlu, 1997, s.26). Kantarcıoğlu'nun (1983, s.105) da belirttiği gibi, toplumu bir tüm olarak bir arada tutan sosyal bağlardan biri olan müziğin çocuk için toplumsal katkılarından daha öte bir anlamı bulunmaktadır. Günlük yaşamda giyinirken, yürürken, oynarken kendi haline bırakılmış bir çocuk yeni ezgiler üretmekte ve bunları daha sonra oyununa katmaktadır. Çocuğun doğuştan müziğe bir yatkınlığı vardır ve bu yatkınlığın değerlendirilmesi gerekmektedir.

Özetle, günümüz Türkiye'si, Atatürk'ün Türk ulusu için “Çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma” cümlesinde çizdiği ulusal bir amacı gerçekleştirmeye çalışırken, dünyadaki bilgi, teknoloji, kültür ve sanat alanlarındaki gelişimden, eğitim sistemleri ile birlikte etkilenmektedir. Geride bırakılan yüzyılın son yıllarında, dünya; olmaz sanılan siyasal yıkılış ve yükselişlere, akıl erdirilmesi güç teknolojik yeniliklere, demokrasinin gerektirdiği siyasal patlamalara, bilgi teknolojilerinin de etkileriyle, ekonomik ve kültürel değişimlere sahne olmuştur. Yeniden yapılanan dünyada, eğitim sistemleri de yeniden yapılanmak durumunda kalmıştır. İlgili otoriteler, 21. yüzyılın eğitim, kültür ve sanat alanında da önemli değişim ve gelişmelere sahne olacağını belirtmektedir. Güzel sanatların her dalının, insan yaşamı ve eğitimin her aşamasında yeni bir anlayışla yer alacağı bu yeni dün-

yada; “müzik” ve “müzik eğitiminin” eğitim sisteminin ilk aşaması olan “okulöncesi eğitim” alanında da gündemde olacağı düşünülmektedir (Turgut, 1999, s.8).

1.1.2. Okulöncesi Eğitim ve Müzik

Eğitimin en temel amacı, bireyin yaşadığı ortama uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Bu amaca ulaşmaya, çocukların var olan kapasitelerinin en yüksek düzeyde olduğu okulöncesi yıllarda başlanması gerekir. Kişisel gelişimin yarısından fazlasının okulöncesi dönemde tamamlandığı düşünüldüğünde, okulöncesi eğitimi ihmal eden bir eğitim sisteminin öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede yeterince etkili olabileceğini söylemek olanaklı değildir (Sağlam, 1996, s.6). Çünkü, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmı, yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını biçimlendirmektedir (Yavuzer, 2000, s.9). Kişiliğin temelini atıldığı kritik bir dönem olarak adlandırılan okul öncesi eğitimin, tüm eğitim basamaklarını, hatta bireyin tüm yaşamını etkilediği düşünüldüğünde, bu dönemde verilen eğitimin önemi bir kat daha artmaktadır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002, s.36).

Çocuğun kendini ifade edebilme, yargılama ve değerlendirme yapabilme, yaratıcılık gibi becerilerinin gelişerek sonunda estetik zevklere sahip olabilmesi için müzik etkinliklerine gereksinim vardır. Okulöncesi eğitimde yer alacak müzik etkinlikleri, çocuğa temel bilgi ve davranışları kazandırmakla birlikte müzikal beceri, sanatsal duyuş gibi yeteneklerin kazandırılmasında da etkili olmaktadır (Mertoğlu, 2005, s.281).

Yıldız'ın (2002, s.4) Uçan'dan (1994) aktardığına göre bireyin doğum öncesi oluşma evresinde dolaylı olarak kurulmaya başlayan insan-müzik ilişkisi, doğumdan sonra doğrudan ilişki biçimine dönüşür ve gittikçe zenginleşerek, insanın yaşamı boyunca sürer gider. Nitekim, müziğin iki ana unsuru olan ritm ve ses çocuğun yaşamına küçük yaştan itibaren girmektedir (Akkaş, 1991, s.12).

Çocuk dünyaya geldiğinde, ses ve daha ileri dönemlerde ritm, onun için iki önemli unsurdur. Çocuklar ritm ve sesi kavrayarak ölçülü sesler çıkarabilirler ve ritmik hareketler yapabilirler. Çocuklar, duygularını yetişkinler gibi ifade edemedikleri için çeşitli sesleri

ve hareketleri kullanırlar. Duygu, düşünce ve izlenimleri ses, ritm ve melodilerle anlatan müzik sanatı aracılığı ile çocuğun atlama, sıçrama, vurma gibi davranışları dans ve ritmik hareketlere, bağırımları da şarkı söyleme biçimine dönüştürülebilir. Böylece müzik bir eğitsel araç olarak kullanılabilir. Çocuğun gelişim ve öğrenme açısından en verimli olduğu okulöncesi dönemde, ritm ve ses çalışmaları, doğadaki ve çevredeki sesleri dinleme, şarkı söyleme, söylediği şarkıyı dramatize etme çalışmalarıyla çocukların öğrenme ve gelişme kapasitelerini üst düzeyde uyarmak olanaklıdır (Yüksel, 1996, s.54).

Müzik okulöncesi çocukların yaşamlarında ortak bir paydadır. Bir çocuk için şarkı söyleme, ritim tutma ve müziğe göre hareket etme içgüdüsel olarak yaptıkları eylemlerdir. Müzik etkinlikleri, çocukların gelişim alanlarını desteklediği için ve kendi deneyimlerine fırsat verdiği için okulöncesi çocukların yaşamında kullanılması gerekmektedir. Ayrıca yaratıcı çocuk etkinlikleri içinde çocuklara sağladığı geniş ve uyarıcı ortam nedeniyle okulöncesi dönem çocuklarının yaşamında önemli bir yeri vardır (Mavesky, 2002, s.281).

Çocuğun müziğe karşı doğuştan getirdiği ilgisi, okulöncesi dönemde iyi bir eğitim aracı olarak kullanılabilir. Çocuğun doğal olarak sahip olduğu müzik ve dans eğilimi, okulöncesi eğitimciler için çok değerli ve önemli bir eğitim aracıdır (Artan, 1994, s.103). Bu nedenle, gelişmiş ülkelerde müzik başlı başına bir eğitim alanı ve aracı olarak algılanmaktadır. Çocukluk döneminden başlayan sağlıklı ve doğru yönlendirilmiş bir müzik yaşantısı, bireyleri gelecek yaşantılarında daha başarılı, mutlu ve dengeli kılacaktır. Bu bakımdan müzik, okulöncesi eğitimde etkili ve çekici bir etkinlik olarak yer almaktadır (Akkaş, 1991, s.12).

Çocuğun müzik yoluyla eğitilmesi sağlıklı birey yetiştirmenin en önemli araçlarından biridir (Ürfioğlu, 1989, s.5). Müzik etkinlikleri, çocuğun kendini ifade etmesine olanak tanımasının yanı sıra duygusal bakımdan rahatlaması için de fırsatlar yaratmaktadır. Müzik etkinlikleri çocuğun başka bir yolla kazanamayacağı, tatmin edici duygusal yaşantılar kazanmasına ve vücudunun tümünü kullanmasına olanak vermektedir. Grup olarak müzik yapma, çocuğa, kendini disipline etme yetisi kazandırır; vurmali çalgıları

kullanmak ritmik gelişime ve kas koordinasyonuna yardımcı olur ve dinleme yoluyla algı ve ayrıntıları fark edebilme yeteneği geliştirir (Senemoğlu, 2005).

Okulöncesi müzik etkinlikleri, çocuğun gelişim alanlarını desteklemektedir. Müzik etkinlikleri çocuğun yaşamı algılama ve yorumlamasına yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda yaratıcı düşünme sisteminin gelişimini desteklemektedir. Müzik etkinlikleri, güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışların aşılması konusunda önemli bir etkidir. Kişiliğin gelişiminde çocuklara olumlu davranışların kazandırılması önemlidir. Söz konusu bu olumlu ve eğitsel değer taşıyan davranışlar, çocuklara müzik yoluyla kolayca kazandırılmaktadır. Müziğin çocuğun gelişimine yönelik bu katkıları nedeniyle müzik dinleme, şarkı söyleme, söylediği şarkıyı dramatize etme, ritim çalışmaları ile çocuğun müzikal çevreye sokulması ve müzikal etkinliklerle karşılaştırılması gerekir. Bu kapsamda, çocuğun müzikle ilgili yaratıcı girişimleri cesaretlendirilmeli ve müzik çocuğun eğitim yaşantılarının içinde yer almalıdır (Arslan, 1999, s.142).

1.1.3. Müzik Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkisi

Müziğin çocuk yaşamındaki yeri ve önemi, çocuğun kendini seslerle ifade etme, özgün ve güzel olanı seslerle arayıp bulması ile başlar. Anlama ve anlatma gereksinimini karşılamayan yanı sıra yaşamın değişik dönemlerinde müziğin çok yönlü işlevleri, çocuğun yaşamının bir parçasını oluşturur (Uçan, 2001, s.5).

Müziksel yetenek düzeyleri ne olursa olsun, müzik her çocuğun yaşamında vardır ve her çocuk müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alır. Bireysel olarak ya da toplu biçimde çalgı çalmak, şarkı söylemek, dans etmek, müzik dinlemek bu etkinliklerden kimileridir. Müzik eğitiminin çocuk gelişimine etkilerinden söz etmek demek, öncelikle “müzik-çocuk gelişimi” ikilisi arasında bir ilişki olduğu denencesini savunmak anlamına gelmektedir. Bu denenceyi destekleyen temel sayılı ise, müziğin insan yaşamında belirli kimi işlevleri olduğudur. Müziğin işlevleri, özü bakımından estetik temelli olup, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel nitelikler taşır. İşlevlerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyle ki, müzik, insanlık tarihinin en eski

çağlarından beri, hem çok etkili bir eğitim aracı, hem de çok önemli bir eğitim alanıdır (Eskioğlu, 2003,s.118).

Çocuğun yaşamında müzik bilişsel, psikososyal ve fiziksel gelişime sağladığı katkılar bakımından önemli rol oynar (MEB, 2001, s.6). Sanat eğitiminin bir boyutu olan müzik etkinliklerinin çocuğun yaşamına girmesiyle, çocuğa kendi bireyselliğini anlatabilme olanağı sunulduğu gibi okulöncesi eğitim programında yer alan bilişsel, duyuşsal ve fiziksel alanlarla ilgili kazanımlarda da etkin rol oynar (Etike, 1993, s.224-225).

Fiziksel Gelişime Etkisi: Müzik, çocuğun bedensel ve psiko-motor gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Çocuk, toplu ya da kendi başına şarkı söylerken, her zamankinden değişik biçimde soluk alır. Bu soluk alıp vermeler, şarkının cümlelerine göre düzenli biçimde olur. Böylece, çocuğun akciğerleri gelişir ve çocuk soluk alıp vermeyi denetleme becerisi kazanır (Sun ve Seyrek, tarihsiz, s.32). Okulöncesi müzik etkinlikleri kapsamında yer alan ritm çalışmalarlarıyla, çocukta dikkat, denge, tepki, büyük ve küçük kasların gelişimi etkilenmekte; ayrıca, organlar arası eşgüdüm sağlanmasına bağlı olarak çocuğun davranışları çeviklik ve incelik kazanmaktadır (Sun ve Seyrek, tarihsiz, s.57). Yine, müzik etkinliklerinde orff çalgılarının kullanımı okulöncesi çocukların motor gelişimini desteklemekte, çocuğun işitsel algılama ve becerisini etkileyerek ritim duygusunu geliştirmektedir (Arı, 2001, s.34). Bunların yanı sıra, müzik eşliğinde uygulanan dramatizasyon, yaratıcı dans gibi çalışmalara çocuklar tüm bedenleriyle katılırlar; bu oyunlaştırma ve canlandırma çalışmaları çocuğun beden gelişimini olumlu yönde etkiler (MEB, 2000, s.8).

Okulöncesi müzik etkinlikleri, çocukların görsel uyarılara tepki yeteneğini de geliştirmekte, aynı zamanda, duyuşsal deneyimlerini kullanmasını sağlamaktadır. Duyuşsal deneyimleri kullanma sırasında çocukların tüm duyuşsal algıları ve duyuların gelişimi desteklenmektedir. Müzik etkinlikleri ile çocuğun en fazla etkilenen duyusu işitme duyusudur (Mertoğlu, 1993, s.252).

Bilişsel ve Dil Gelişime Etkisi: “Bilişsel” terimi bilgiyi, algılamayı, belleği, akıl yürütmeyi, sorun çözmeyi, kavramayı ve düşünmeyi içine alır (Gander ve Gardiner, 1998,

s.153). Zihinsel gelişim süreçleri arasında yer alan kavram gelişimi, müzik çalışmalarıyla kolayca kazandırılabilir. Ayrıca vücudun kısımlarını tanıma, mevsimler, hayvanlar gibi birçok konuyu içeren şarkıların öğretimi, şarkı dinleme, çalınan şarkıya eşlik etme gibi çalışmalarla çocuğa kendini ve çevresini tanıma, fark etme gibi okulöncesi eğitim programlarında yer alan bilişsel gelişim alanına yönelik amaçlara ulaşılabilir (Artan,1994, s.30). Yapılan çalışmalar, erken yaşlardaki müzik eğitiminin çocukların kavram gelişimleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Bilhartz, Bruhn ve Olson 2000, s.618). Çünkü, müzik etkinliklerinin tekrara olanak vermesi, sözcüğün, çocuk tarafından belleğe alınmasına olanak sağlamaktadır (Artan, 1994, s.32).

Müzik etkinlikleri, temel matematik becerilerini desteklemek için çocuklara farklı fırsatlar sağlamaktadır. Müzik etkinlikleri yoluyla çocukların, matematik dilini kullanmaları desteklenerek matematiksel düşünceleri ve matematik kavramlarını kazanmaları sağlanabilmektedir (Sığırtmaç, 2005, s.81).

Okulöncesinde verilecek zengin bir müzik eğitimi, çocukların karşılaşacakları sorunların ve olayların nedenini anlamada kolaylık sağlar. Müzik, sanat eğitiminin temel öğelerinden biri olup zihinsel süreçlerin de bir ifadesidir. Müzik çalışmalarıyla, doğa ve doğa olayları, sosyal yaşayış kuralları, kültürel değerler ve değer yargılarını öğretmek de olanaklıdır. Ayrıca renk, sayı, biçim, zaman ve mekan kavramlarının kavratılmasında da müzik etkili bir araçtır. Okulöncesinde yapılacak müzik eğitimi, çocuğa yaşamı algılama, yorumlama, yaratıcılık ve düşünme sistemini geliştirme ve eğitime konusunda yardımcı olmaktadır (Akkaş, 1991, s.11-12).

Okulöncesi dönemde çocuk, sözel ifadelerini ritimle birleştirmekte, tekerlemeler ve ritmik sayımlarla müzikal gelişimini desteklemekte, sözcükleri telaffuz etmedeki becerisini arttırmakta; böylece, dil gelişimine müzikal etkinlikler yoluyla en iyi biçimde ortam sunmaktadır (Arslan, 1999, s.142). Müzik etkinlikleri yoluyla çocukların konuşma bozuklukları ve yöresel ağız farklılıkları giderilebilmekte ve sözcük dağarcığı geliştirilerek doğru ve güzel konuşma becerisi kazandırılabilir (Yıldız, 2002, s.7). Özetle, okulöncesinde gerçekleştirilen müzik etkinlikleri ile dil gelişimi, bir başka deyişle, dilin kurallarına uygun olarak kullanımı desteklenmektedir. (Poyraz, 1998, s.28).

Psiko - Sosyal ve Kişilik Gelişimine Etkisi: Müzik etkinlikleri, çocuğun duygusal ve sosyal gelişim alanında da olumlu izler bırakan, çocukların gelişimini olumlu etkileyen etkin bir eğitim aracıdır (Artan, 2003, s.275). Okulöncesi dönemde müzik çalışmaları, çocukların içinde bulunmaktan mutlu oldukları etkinlik türüdür. Müziğin çocukların duygularını düzene sokan etkisi ve temel olarak çocuğun mutlu olduğu bir ortamda bulunması duygusal gelişimi bakımından katkılar içermektedir (Başer, 2005). Eskiöğlü'na (2003, s.121) göre, müzikal etkinlikler, çocukların disiplin, uyum, rahatlama yeteneği, özgüven, sorumluluk, kişisel düşünce gibi kişilik özelliklerinin gelişiminde etkili olmaktadır ve çocuğun yaşamdan aldığı zevki arttırmaktadır.

Birlikte müzik yapmak, çocuklara büyük keyif verdiği gözlenen bir etkinliktir. Bu ortamı yaşama fırsatı bulan çocuklar, paylaşma duygusunun tadına vararak önemli bir sosyal beceri kazanmış olurlar. Okulöncesi eğitim kurumlarında müziğe grup etkinlikleri kapsamında yer verilmesi, dolayısıyla birlikte müzik yapma, birlikte şarkı söyleme ortamları çocuklara liderlik yapma, izleme, taklit etme becerilerini kazanma olanağı sunarak onların sosyal gelişimlerini desteklemektedir. En doğal ve en etkin eğitim aracı olan müzik yaşantıları yoluyla gerek duygu ve düşüncelerini ifade etme fırsatı bulan çocuğun duygu dünyası gelişir. Çalgıyla müzik yapma başta olmak üzere diğer etkinlik türleri, okulöncesi çocuğunun duygu dünyasına etki etmekte; güven duygusu ve disiplinli olma alışkanlığı kazanma, kendini tanıma, ulusal duyguları geliştirme, duyarlı olma gibi bir çok olumlu etkiler yapmaktadır (Artan, 1994, s.108-109). Öte yandan, çocuk, okulöncesi müzik etkinlikleri içinde toplu şarkılar yoluyla kendini tanır; sınırlarını, yeteneklerini, yapabildiklerini ve yapamadıklarını fark eder. Ayrıca, grupla hareket etme yetisi kazanır. Örneğin fazla atılgan ve bencil yapıda bir çocuk, şarkı söylerken yalnız kendi sesinin uyumu bozduğunu fark ederek arkadaşlarına uyma gereksinimi hisseder (Erkunt, 2000, s.31).

Tek başına şarkı söylemekten çekinen çocuk, grup içinde şarkı söylemek söz konusu olduğunda, bu çekingenliğini yener ve grup içinde rahatlayarak dikkati üzerine çekmeden şarkı öğrenmeye, öğrendiğini söylemeye çalışır. Aynı davranış, diğer müzik etkinliklerinde de görülür. Şarkı söyleme, çalgı çalma, müzikli bir oyun oynama yoluyla çocuk, başka çocuklarla birlikte olur, ilişki kurar, iletişim sağlar (Yüksel, 1996, s.36). Mü-

zik etkinlikleri ile sorunlarından uzaklaşan çocuk, kendi varlığını hisseder, kendini bir birey olarak değerli bulur ve grup içinde kendinin de ne kadar önemli olduğunu fark ederek olumlu benlik algısı geliştirir (Taşdemir, 1999, s.139). Çocuklar müzik etkinlikleri aracılığı ile başkalarının haklarına, düşünce ve duygularına saygı duymayı öğrenirler, liderlik özellikleri kazanırlar. Ayrıca müzik yoluyla kültürel mirası tanımaları olanaklı olmaktadır (Mertoğlu, 1993, s.253).

Nitelikli bir okulöncesi eğitimde olması gereken bir başka özellik de yaşamla iç içe olmasıdır. Çocuğun günlük yaşamla ilgili şarkıları öğrenmesi yaşamı sınıf ortamına getirirken grup içindeki müzik etkinlikleri de çocukları yaşama katma biçimidir. Çocukların akranlarını gözlemlemesi ve deneyimlerini paylaşması yaptığı işin toplumsal değerini ve işlevini anlamasına yardımcı olur. Bu etkinlikler, okul öncesi eğitimde grupla müzik etkinlikleri ile dinleti sunumları yapma ya da izleme biçiminde olabilir (Eskioğlu, 2003, s.118).

1.1.4. Okulöncesi Eğitim Programında Müzik Etkinliklerinin Amaçları, İlkeleri ve Planlanması

Türkiye’de, yürürlükte olan okulöncesi müzik eğitimi etkinlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Genel Müdürlüğü’nün 1994-1995 öğretim yılından itibaren denenip geliştirilmek üzere kabul edilen okulöncesi eğitim programlarında, bağımsız ve kendine özgü bir program olarak yer almamakta bir yan alan olarak belirtilmektedir (Uçan, 2001, s.10). Bu nedenle, okulöncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi, programda “müzik etkinlikleri” olarak yer almaktadır.

Okulöncesi müzik etkinliklerinin amacı; çocukların gelişim alanlarını ortak bir yetişme ortamında destekleyerek, Türkçe’yi doğru ve güzel konuşma yetisine kavuşturacak biçimde ilköğretime hazırlamak olarak tanımlanabilir. Okulöncesinde müzik etkinliklerinin gelişimsel amaçları; iletişim, farkında olma ve dil gelişimi ile ilgili amaçlar, fiziksel gelişim ile ilgili amaçlar, zihinsel gelişim ile ilgili amaçlar, yaratıcılık ve duygusal gelişim ile ilgili amaçlar biçiminde sıralanmaktadır (Artan, 1994, s.103). Çocuğa, estetik duygularını geliştirecek biçimde temel müzik becerilerinin kazandırılması ve müziğin

eğitsel araç olarak kullanımı, okulöncesi müzik etkinliklerinin amacını oluşturmaktadır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002, s.126).

Okulöncesi eğitimin temel ilkelerine dayanarak müzik etkinliklerinin; çocuğun ve ailenin katılımına olanak verecek biçimde, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine uygun ortamlarda, oyunlaştırılarak ve çocuğun yaparak öğrenmesine olanak verecek ve gelişim alanlarını destekleyecek biçimde hazırlanması gerekir. Bu nedenle okulöncesi eğitim programlarında müzik etkinlikleri çocuk merkezli olmalı ve yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesini temel almalıdır (Uçan, 2001, s.13).

Türkiye’de 2006 yılında yeniden düzenlenen okulöncesi eğitim programları, ilköğretimde gerçekleştirilen program geliştirme çalışmalarına koşut olarak yapılandırmacı öğrenme kuramını temel almıştır. Böylece, okulöncesi eğitim ve ilköğretim programları arasında bir tümlük oluşturulmaya çalışılmıştır. İlköğretim programında benimsenen diğer bir yaklaşım da çoklu zeka kuramıdır. Özellikle, öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesinde çoklu zeka kuramının öngörülleri benimsenmektedir.

Çoklu zeka kuramının kurucusu olan Gardner, sözel-dil, mantıksal-matematiksel, görsel-uzaysal, bedensel-kinestik, içsel, sosyal, doğacı, müziksel-ritmik zeka olmak üzere sekiz alana ayırmaktadır (Sığırtmaç, 2005, s.5). Bu zeka alanlarından müziksel-ritmik zeka, bir bireyin müzik formlarını bir müzisyen, bir şarkıcı ya da bir besteci gibi algılaması, ayırt etmesi ve ifade etme kabiliyeti olmakla birlikte temel olarak bireyin müziksel düşünme yetisini açıklamaktadır. Belli bir olayın oluş biçimini, seyrini ya da düzenini müziksel olarak, yorumlaması ve iletişimde bulunması olarak tanımlanan müziksel-ritmik zeka alanına sahip bireyler en iyi ve etkili olarak ritm, melodi ve müzikle öğrenirler (Gürşimşek, 2002, s.161). Müziksel zekası güçlü bireyler, sadece müziksel eserleri kolaylıkla hatırlamazlar, aynı zamanda olayların oluşumunu ve işleyişini müziksel bir dille düşünmeye, yorumlamaya ve ifade etmeye çabalarlar. Bu bireyler için müzik ve müziksel öğeler en etkin öğrenme aracıdır (Saban, 2003, s.10). Bu bağlamda, çoklu zeka kuramının öngörülleri doğrultusunda düzenlenecek okulöncesi müzik etkinliklerinin,

çocuğun müzik zekasını geliştirmesinin yanı sıra okulöncesi müzik etkinliklerini daha da zenginleştireceği söylenebilir.

1.1.5. Okulöncesi Eğitimde Müzik Etkinliklerini Planlama

Okulöncesi eğitimde, çocuğun hızlı gelişmesi ve ilgilerinin hızla değişmesi de dikkate alınarak eğitim etkinliklerinin etkili bir biçimde planlanması gerekmektedir. Bu bağlamda, okulöncesi öğretmeni, eğitimi daha nitelikli bir düzeye getirmek için yıllık ve günlük planlar hazırlamakla yükümlüdür.

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan günlük etkinlik programında, müzik etkinlikleri, çocukların ses ve ritimleri tanımalarına; duygu ve düşüncelerini müzikli drama ve dans yoluyla ifade etmelerine; paylaşma, bir gruba ait olma, güven ve başarı duygusu kazanmalarına yardımcı olmaktadır (Gültekin, 2000, s.75). Bu nedenle, okulöncesi müzik eğitiminin çocukların davranışlarını geliştirmeye yardım edecek nitelikte planlanması son derece önemlidir (Akkaş, 1991, s.12).

Okulöncesinde, planlanan eğitim durumları, seçilen hedefleri kazandıracak nitelikte olmalı, farklı yöntem, teknik ve materyallere yer verilmeli, çocukların gelişim düzeylerine uygun, ilgi çekici, yaratıcılığı destekleyici ve eğlendirici olmalıdır. Etkinlikler açıklanırken kullanılacak araç-gereçlerin ayrıca belirtilmesi gerekmektedir. Bunlar yeri geldikçe etkinlikler içinde belirtilmelidir. Bir etkinlikten diğer etkinliğe geçerken etkinlikler arasında bağlantılar kurulmasına dikkat edilmelidir. Eğitim durumları düzenlenirken etkinliklerin tümleştirilmesine ve birden fazla etkinliğin bir arada ele alınmasına özen gösterilmelidir. Öğretmen, planını hazırlarken aldığı hedefe uygun olarak birden fazla etkinliği bir araya getirebilir (MEB, 2002, s.44-45).

Bu bağlamda, müzik etkinlikleri diğer etkinliklerle birlikte ele alınabilecek en uygun etkinliktir. Müzik etkinlikleri diğer grup etkinliklerinden olan; Türkçe dil etkinliğinde müzikli öykü, parmak oyunu, oyun etkinliğinde müzikli oyunlar biçiminde kullanılabilir. Aynı biçimde, müzik etkinliklerinin drama, sanat eğitimi, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, hareket eğitimi ve fen doğa çalışmalarıyla birlikte kullanılması olanaklıdır. Bu nedenle, müzik etkinliklerini planlanırken diğer etkinlikler de dikkate alınmalı; mü-

zik etkinliklerinden ortak bir payda olarak yararlanılmalıdır. Özellikle rutin etkinliklerde müzik etkinliğinden yararlanmak olasıdır. Aile ortamından çıkıp okula gelen çocuğun sevgi dolu bir ortamda güne rahat ve güvenli biçimde başlaması gerekir. Bu ortamı da öğretmenin gerçekleştireceği müzik etkinliği yaratabilir. Çocuğun okul ve arkadaş ortamından müzik eşliğinde mutlu bir biçimde ayrılması da çok önemlidir. Gidiş hazırlıkları sırasında neşeli, rahatlatıcı bir müzik hafif sesle dinlettirilebilir. Çocukların öngörülen etkinliğe hazırlanması için müzik kullanılabilir. Uygun bir müzik, çocukları toplamak amacıyla kullanıldığında öğretmenin işini kolaylaştıracağı gibi çocuğa eğitsel değerler kazandırmanın da bir yoludur. Müzik etkinlikleri kahvaltı ve yemeğe çağrı, uyku ve dinlenmeye hazır oluş için koşullandırma olarak da kullanılabilir. Ayrıca, kahvaltı yemek, uyku ve dinlenmede çocuklara hafif sesle dinletilen müzik rahatlatıcı ve sakinleştirici etki yapar (Dinçer, 1991, s.69).

1.1.6. Okulöncesi Eğitimde Müzik Etkinliklerini Uygulama ve Müzik Etkinliklerinde Çalışma Ortamı

Okulöncesinde müzik etkinlikleri, çocuğun gelişim alanlarına, sanat, bilim ve matematik gibi diğer alanlara yönelik olarak çok çeşitli biçimlerde uygulanabilmektedir. Çünkü bilim, matematik, sanat ve müzik sürekli olarak iç içedir. Bu konularla ilgili ses ve şarkılar çocuklara dinletilebileceği gibi şarkılı oyunlar ve yarışmalar da planlanabilir (Ürfioğlu, 1986, s.170-171).

Toksoy'a (2005) göre hemen hemen tüm batı ülkelerinde de görülebileceği gibi okulöncesi müzik etkinlikleri; *prodüksiyon* (müzik ve ses üretme, müzik yaratma; besteleme, doğaçlama, taklit etme, ritim çalışmaları yapma) *reprodüksiyon* (müzikleri seslendirme, çalma, şarkı söyleme), *resepsiyon* (müziği ve sesleri dinleme, algılama ve ayırd etme), *transpozisyon* (müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürme; hareketle, dansla, sözle imgeleme yorumlama ve anlatma) ve *refleksiyon* (müzik hakkında konuşma, müziksel öğelerle düşünme, müzikal ezgileri öğrenme) adları ile sınıflanan beş alana yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Artan (1994, s.112) okulöncesi müzik etkinliklerinin amacına ulaşabilmesi için birçok etkinlik çeşidinin birlikte kullanılması gerektiğini belirterek okulöncesi müzik etkinliklerinde en sık kullanılan çalışmaları şöyle sıralanmaktadır:

- Müzikli oyunlar,
- Ses dinleme, ses üretme ve ses ayırt etme çalışmaları,
- Ritm (tartım) çalışmaları,
- Nefes açma ve şarkı söyleme çalışmaları,
- Müzikli hareket, dramatizasyon ve yaratıcı dans çalışmaları,
- Müzikli öykü

Müzikli Oyunlar: “Ront” adıyla da bilinen müzikli oyunlar, sıçramalı, hareketli ve şarkı söylenerek oynanan grup oyunlarıdır. Okulöncesi eğitimde müzikle oyunun tümleştirilmesi, çocuklara kalıcı ve etkili davranış kazandırılmasına yardım etmektedir. Çocuklara kendilerini ifade etme olanağı, ritim duygusunu geliştirme, enerji boşalımı yoluyla rahatlamalarını sağlama, iletişim becerilerini arttırma ve gelişim alanlarını destekleme gibi yararları nedeniyle okulöncesi eğitim etkinliklerinde müzikli oyunlara sistemli bir biçimde yer verilmesi son derece önemlidir (Unutkan, 2006, s.5).

Ses Dinleme, Sesleri Ayırt Etme ve Ses Üretme Çalışmaları: Çocuklarda ilk gelişen becerilerden birisi, seslerin varlığı, yokluğu ya da şiddetinin farkındalığı olan işitsel algıdır. Okulöncesi müzik etkinliklerinde dinleme becerisini geliştirmede, sesler arasındaki tını farklılıklarını algılamaya yönelik bu çalışmaların rolü büyüktür. Ses dinleme, sesleri ayırt etme ve ses üretme çalışmaları, çocuğun çevreyi daha bilinçli dinlemesine, işittiği seslere dikkat ederek yoğunlaşma becerisi geliştirmesine ve sesleri tekrarlayarak tanınmasına yardım eder. Sesleri kaynakları ile eşleştirebilme, sesin yönünü ayırt edebilme ve sesin şiddetini kavrayabilme çalışmaları yaptırılabilir (Artan, 1994, s.105). İşitme ile ilgili eğitim etkinlikleri içinde ses dinleme çalışmalarına yer verilmesi, işitme-kulak eğitiminin başlangıcıdır. Ses organlarını kontrollü kullanabilmek, güzel konuşma ve diksiyon eğitiminde önemlidir. Bu amaçla, çocuklara çevrelerindeki seslerin niteliğini ayırt edebilmeleri için kimi oyunlaştırılmış çalışmalar yaptırılabilir. Bir yönerge dinleme, gürültü ve sessizliği dinleme, çalgı ve müziği dinleme, kendi sesini dinleme gibi çalışmalar bu kapsamda sunulabilir (Akkaş, 1991, s.28).

Ses ve müziği birbirinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu nedenle, duyduğumuz tüm sesler ve seslerin tanınması, dinlenmesi ve ayırt edilmesi ile ilgili tüm ses dinleme çalışmaları önemlidir. Bu çalışmalarda, çocukların öncelikle ses-sessizlik ve gürültüyü dinlemeleri istenebilir. Doğal sesler, kendi ürettikleri sesler, kaydedilmiş kimi sesler, CD'ler dinletilebilir ve mini konserler düzenlenebilir. Çocuklara dinlemeyi, dinlediğini duymayı, duyduğunu anlamayı özellikle okuma-yazmaya başlamadan önceki dönemde öğretmek çok önemlidir; çünkü, en değerli bilgi edinme yolu işitmedir. Çocuklarla okul içinde ve dışında geziler düzenleyerek ses dinleme çalışmaları yaptırılabilir. Okulun mutfağında kızartma sesi, tencere, tava, kaynayan su, mutfak aletlerinin seslerini algılamalarını ve ayırt etmelerini sağlamak, ses dinleme çalışmaları içinde kolayca uygulanabilecek etkinlikler arasındadır (Artan, 1993, s.236).

Nefes Açma ve Şarkı Söyleme Çalışmaları: Şarkı söylemek, güzel ve rahat konuşmak için düzenli nefes almaya gereksinim vardır (Akkaş, 1991, s.28). Solunum alıştırmaları, ses eğitimi uygulamalarında kullanılan önemli bir çalışma biçimidir. Solunum alıştırmaları yapılırken akciğeri çalıştırmakla birlikte yalnızca akciğerin alt bölmesine yönelik alıştırmalar yapılmalıdır. Şarkı söyleme çalışması için bu solunma türünün uygulanması çok önemlidir. Ancak bu durumda diyafram desteği alınabilir. Okulöncesi çocuklarının güzel ve rahat şarkı söyleyebilmeleri, şarkı söylerken ve konuşurken diyafram soluğunu kullanmayı öğrenmeleri için yapılan solunum alıştırmalarında oyun ve öykünmelerden yararlanmak gerekir (Sun, 2001, s.57). Diyafram solunumu, çiçek koklama, güzel bir kokuyu koklama, sıcak bir çorbayı üfleme, balon şişirme, balonun havasını kaçırma ve trencilik oyunu biçiminde yaptırılabilir (Akkaş, 1991, s.28).

Çocuklar dinledikleri şarkıya katılma isteği duyarlar. Çocuklar şarkı söyleme çalışmaları yoluyla farklı sözcükler öğrenirler, sesleri kullanma ve denetleme yeteneği kazanırlar. Bireysel ve gurup olarak bir işi başarabilme duygusunu yaşayarak sorumluluk alma duyguları gelişir. Farklı yaşayışları konu alan şarkılar aracılığıyla diğer insanlarla kolayca özdeşim kurarlar. Şarkıda verilen duygularla mutluluk, hüznün, sevinç gibi duyguları yaşama ve anlama fırsatı bulurlar. Marş gibi şarkı formları ile vatan, bayrak sevgisi gibi ulusal duyguları beslenir. Eğlenceli bir etkinlik içinde bulunurken müzikal becerileri gelişir. Bunun yanı sıra, yeni kavramlar öğrenirken zihinsel gelişimleri etkilenir. Şarkı

söyleme çalışmalarında şarkı seçimi de önemlidir. Şarkı seçiminde; seçilen şarkının hoş bir ritme, basit bir ezgiye ve ilgi çekici bir konuya sahip olmasının yanında öğretmen tarafından doğru bilinmeli ve güzel bir seslendirmeye aktarılabilirdir. Çocuklar tarafından sevilen ve kolayca öğrenilen şarkıların kısa, sözel ve melodik tekrarları içeren, fiziksel etkinlikler ve enstrümanla eşlik edilebilen, canlı ve hareketli olduğu görülür (Turla, 2003, s.97-98).

Ritim Çalışmaları: Ritim bir sesin uzunluk ya da kısalığına denir. İşitme eğitiminin en önemli ögesi “ritim”dir. Her insanın doğumla birlikte duygu olarak getirdiği ritim ögesini suyun akışı, yağmur sesi gibi doğal olaylarda da görmek olanaklıdır (MEB, 2001, s.7). Okulöncesi müzik etkinliklerinde ritim çalışmaları, çocuğa elleriyle, ayaklarıyla, tüm bedeniyle, oturarak ya da ayakta, ezgili ve ezgisiz ritim araçlarını kullanarak yapılabilir ritim kalıplarını hissettirme ve tekrarlama çalışmalarıdır. Ritim çalışmalarıyla çocuğun ritim duygusunun gelişiminin desteklenmesinin yanı sıra işitme yeteneği, dikkat ve disiplin yetisinin gelişimi, eşlik etme, birlikte söyleme ve hareket etme, hareketlerinde koordinasyon gibi becerilerin gelişimi de desteklenmektedir (Öztürk, 2005, s.68).

Ritim eğitimi, müzik etkinliklerinde en önemli çalışmalardan biridir. Her çocuğun sesi şarkı söylemeye uygun olmayabilir; ancak, her çocukta doğuştan gelen ve geliştirilmeye elverişli ritim duygusunun varlığı, okulöncesi müzik etkinliklerinde bu çalışmalara yer verilmesi konusunda önemli bir gerektir. Ayrıca, şarkı söylemeye isteksiz çocukların ritim çalışmaları yoluyla müzik etkinliklerine katılımı sağlanabilir. Böylece, çocuğun bir yandan ruhsal ve duygusal gelişimine yardımcı olmak, diğer yandan, arkadaşlarıyla birlikte çalışma yapmanın mutluluğunu hissettirmek olanaklıdır. Bu bakımdan, okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinin önemli bir parçası olan ritim çalışmalarının özenle uygulanması gerekmektedir (Sun, 2001, s.61).

Ritim çalışmalarında önemli olan çalışmayı aşamalı bir biçimde planlamaktır. Ritim çalışmalarında en sık yapılan çalışma verilen ritmi tekrar etmedir. Eğitimi önceden belirlediği ritim örüntülerini önce kendisi çalar sonra çocuklardan çalmalarını, vurmalarını ister. Ritim tutmada el vurma en rahat kullanılan alettir. Ancak, çocuklar ritim sopa-

ları, büyük boy davullar gibi basit araçlardan da çok hoşlanmakta ve büyük bir zevkle çalışmaktadırlar. Çalışmalar ilerledikçe daha beceri isteyen farklı araçlar da kullanılabilir (Artan, 1993, s.236).

Okula gelen çocukların müzikle ilgili deneyimleri ve altyapıları farklıdır; ancak, tüm çocuklar şarkı söyleme, ritim ve dansla ilgili birçok yaşantıyı beraberinde getirmektedirler. Çocuklar müzikle karşılaştıklarında çok sayıda ritmik model yaratırlar. Her bir çocuğun kendi iç ritmi vardır ve çocuk başkalarının verdiği ritmi tekrar etmeden önce kendi yarattığı ritimlerini takip etme zorunluluğundadır. Eğer çocuğun doğuştan getirdiği ritim duygusu kendine fark ettirilirse ve çocuk kendi ritimlerinde hoşnutluk içindeyse başkalarının ritimine uyma becerisi de geliştirecektir (Lindberg ve Swedlow, 1976, s.133).

Okulöncesi müzik etkinliklerinde ritim çalışmaları, diğer müzik etkinliği türleri ile bir arada ve değişik biçimlerde uygulanabilir. Öykünme ve oyun biçimlerinde, şarkı öğretimi ile birlikte, çocukların kendi isimlerinin ve sözlerin tartımı vurdurularak, yürüme, koşma, ritimli jimnastik gibi hareketlerle müzik eşliğinde, ritim araçlarıyla şarkılara eşlik edilmesi biçiminde gerçekleştirilebilir. Ritim çalışmaları ayakta ya da oturarak yapılabilir. Bu çalışmalarda avuç, parmak, el ayası, parmak sıklatma vb. el vuruşları ile topuk, ayak ucu ve taban vb. ayak vuruşları, baş ve kol hareketleri, bedenine sağa sola, öne arkaya eğilmesi, sallanması vb. tüm beden hareketleri biçiminde yaptırılabilir. Bununla birlikte ellerle omuzlara, dizlere, gövdenin belli bir bölümüne, yere, masaya ya da başka bir çocukla karşılıklı el ele vurulabilir. Bu tür hareketler ritim çalışmalarını daha eğlenceli duruma getirecektir. Ayrıca bir eşle yapılan ritim çalışmaları çocukların tepki ve koordinasyon gibi motor becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğu gibi çocukların birlikte hareket etme becerilerinin gelişimini de sağlamaktadır (Öztürk, 2005, s.68).

Müzikli Hareket, Dramatizasyon ve Yaratıcı Dans Çalışmaları: Çocukların hareketleri ve devinimleri doğal olarak ritmiktir. Çocuklar için hareket ve devinim önemlidir. Eğitimcinin rolü onlara duygularını ifade etme özgürlüğü sağlayacak bir atmosfer yaratmaktır. Hareket ve dans için çocukların alana gereksinimi vardır. Ancak, alan çocukların yönergeleri duyamayacakları kadar da geniş olmamalıdır. Dansta vücudun tüm

parçaları kullanılmalıdır. Baş, boyun, omuzlar, kollar, eller, bel, kalça, bacaklar, ayaklar ve hatta gözler, kaşlar, ağız, dil de dansa katılmalıdır. Dans, çocuğa bedeninin nerede ve nasıl çalıştığı, nasıl hareket ettiği ile ilgili önemli ipuçları verir. Çocuk bu yolla hareketinin sınırını (yüksek, orta, düşük), yönünü (ileri, geri, sağa, sola, çapraz) ve hareketinin şeklini tanıma fırsatı bulur (Artan, 1993, s.238).

Müzik, dans ve drama, çocukların okulöncesi eğitiminde vazgeçilmez bir araçtır. Çocuk bu etkinlikleri yaparken onu yaşamı boyunca etkileyecek bilgi, beceri ve girişimciliği kazanacaktır. Müzik öğrenme kendi amacına ilave olarak çocuğun koordinasyon, yoğunlaşma gibi motor becerilerini desteklemeyi de amaçlamaktadır (Kuffner, 1998, s.149).

Okulöncesi çocuğunun, kendini en iyi biçimde ifade ettiği, doğallık ve yaratıcılığın üst düzeyde olduğu oyun etkinliklerinden, oyun olmayan durum ve bilgilerin öğretilmesinde de yararlanılabilir. Canlandırma ya da oyunlaştırma kavramıyla anlatılmak istenen yalnızca oyun oynamak değil, oyun oynarken olay örgüsü ve ifade oluşturmaktır (Öztürk, 2001, s.107).

Okulöncesinde canlandırma ve dramatizasyon çalışmaları aslında ileriki dönemlerde yaratıcı drama etkinliklerine bir ön çalışma olarak düşünülebilir. Çocuğun gelişimini destekleyen ve çocuğun kendini farklı yollarla ifade etmesini sağlayan drama etkinliklerinin müzik etkinlikleri ile birlikte kullanılması durumunda gerek çocukların dikkat sürelerini uzatılabilmekte gerek katılımlarının artması sağlanmaktadır. Çocukların büyük çoğunluğu öykü dinlemekten ve dinlediği öyküyü canlandırmaktan hoşlanırlar. Öğretmen öyküdeki kahramanların özelliklerini ritim araçları kullanarak verebilir. Öykünün canlandırılmasında çocukların bir kısmı karakterleri oynarken bir kısmı da gereken yerlerde ritim aletleriyle eşlik edebilirler (Ömeroğlu, 2003, s.98).

Müzikli oyunlar ve dramatizasyonun yanı sıra yaratıcı dans da çocuklara kendi duyularını ve bedenlerini kullanarak duygu ve düşüncelerini anlatma, yaratıcılıklarını ortaya koyma fırsatı verirken, onların çevrelerini anlama kapasitelerini ve bilişsel yeteneklerini de artırır. Yaratıcı dansa eğitim programlarında yer verildiği durumlarda çocukların

anlatma becerileri ve çevreye duyarlılıkları geliştirmekte, yoğunlaşma ve hatırlama yetenekleri artmakta ve grupla birlikte işbirliği içinde çalışma becerileri gelişmektedir. Okul öncesinde, yaratıcı dans çalışmalarında çocuklara başlangıçta “Çamurlu bir yolda nasıl yürünür? Haydi bana dans ederek göster” gibi yönlendirmeler yapılabilir. Böylece, çocuklara, kavram ve düşüncelere kendi yanıtlarını vermeleri için fırsatlar sunulur. Okul öncesi yaratıcı dansın amacı, çocuğun kendini, düşündüklerini, duygusal dünyasını açığa vurmasıdır. Yaratıcı dans etkinliğinde çocuktan beklenen herhangi bir dans tekniğini öğrenmesi ve uygulaması değil, kendine özgü tarzı oluşturarak kendini ifade etmesine fırsat tanımaktır (Şahin, 2003, s.133).

Müzikli Öykü: Müzikli öyküler, seslerin kullanımına uygun olarak hazırlanmış öykülerdir. Müzikli öyküde önemli olan uygulama sırasında, müzik aletlerinin sesinin, benzetildiği doğal sesin özelliğine uygun olarak çıkarılmasıdır. Örneğin, çelik üçgenle kuş cıvıltıları; ksilefon ile su sesi, davulla gök gürültüsü ya da asker yürüyüşü sesleri elde edilebilir. Önemli olan çocukların duydukları sesleri kendi imge dünyalarındaki çağrışımlarla anlamlandırma biçimleridir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002, s.125; Artan, 1993, s.238).

Müzikli öykü çalışmasında, seçilen öykünün sözleri önemlidir. Öykü önce, öğretmen tarafından müzik aletleri kullanılarak anlatılır. Daha sonra müzik aletleriyle öykü anlatma sorumluluğu çocuklara verilebilir. Müzikli öykü çocuklarla sık sık kullanıldığında ve yaşayarak öğrendiklerinde çocuklardan daha sonra kendi öykülerini oluşturmaları istenebilir. Müzikli öykü tekniğinde seslerin değişik şekillerde kullanılmasına uygun olan öykülerin seçilmesi gerekir (Sığırtmaç, 2005, s.65; Aral Kandır ve Yaşar, 2002, s.125). Bu çalışmalar sırasında çocukların yaratıcılıkları desteklenmelidir. Müzik aletleriyle sesler kullanılacağı zaman öyküye ara verilerek bu arada çocukların dikkatleri çekilmeli ve müzik aletlerinin sesleri çıkarılmalıdır. Öğretmen eğitim durumlarını planlarken, müzikli öykünün yukarıda açıklanan özelliklerini dikkate alarak, seçeceği öyküyü ve hangi müzik aletlerinin öykünün neresinde kullanılacağını belirlemelidir. Öğretmen çocuklarla birlikte öykü akışına uygun sesleri, örneğin, bir bebek ağlamasını müzik aleti olmaksızın kendi sesini kullanarak da müziği öykünün içine katabilir (Artan, 2003, s.273).

Buraya kadar müzik etkinliklerinde yaptırılacak çalışmalar sıralanmıştır. Ancak bu çalışmaların niteliğini etkileyen en önemli etmenlerden biri de müzik etkinliklerinin gerçekleştirileceği ortam ve bu ortamın düzenlenmesidir. Müzik etkinlikleri yoluyla beklenen amaçların gerçekleşmesinin, öncelikle uygun bir müzik ortamının sağlanması ile olanaklı olduğu unutulmamalıdır.

Müzik etkinliklerinin amacına ulaşması, çocukların kendilerini müziğin içinde hissetmeleri, sınıf içinde ya da uygun koşulları olan ayrı bir odada “müzik küresi” oluşturulması ile sağlanabilir (Yıldız, 2001, s.113). Müzik etkinliği ortamının, özellikle, dramatizasyon ve ritim çalışmalarının rahatlıkla yürütülebilmesine olanak tanıyacak biçimde yeterli genişlikte olması da önemlidir (Akkaş, 1991, s.97).

Müzik odasının ya da müzik küresinin çocukların müziğe olan ilgisini artıracak biçimde düzenlenmesi büyük önem taşır. Müziksel etkinliklerin yapıldığı ortamın, çocukların şarkı söyleyebilecekleri, ritim çalışmaları yapabilecekleri, dans edebilecekleri, müzik dinleyebilecekleri büyüklükte ve aydınlık yerler olması gerekir. Düzenlenen yerin duvarları müzik açısından eğitici, çocukların ilgisini çekecek resim ve fotoğraflarla sslenmelidir. Eğer okulda müzik odası varsa, bu odanın duvarları, ses geçirmez malzemeden yapılarak diğer birimlerin sestem etkilenmeleri önlenmelidir. Müzik etkinliklerinin yapıldığı yerde, müzik araç-gereçlerinin konulacağı ve çocukların rahatça ulaşabilecekleri boyutlarda raflı dolaplar bulunmalıdır. Ancak, elektronik araçlar camlı ve kilitli bir dolapta bulundurulmalıdır. Etkinliklerin gerçekleştirildiği oda ya da salonda, çocukların müzik yaparken hareketlerini engellemeyecek özellikte hafif ve taşınabilir sandalyeler bulundurulmalıdır. Ayrıca, kürede olabildiğince gerçek çalgılara yer verilmelidir. Çocuklar için yapılmış oyuncak müzik aletleri onların ilgisini çekse de gelişimleri açısından çok yararlı değildir (şahin, 2005, s.68; Yıldız, 2001, s.114-124).

Müzik küresinden, ses ve kulak eğitimi, söz ve ritim eğitimi, şarkı ğretimi ve şarkı söyleme, müzik dinleme, müzikal oyunlaştırma ve başka müzik etkinlikleri için yararlanır. Bunlardan şarkı söyleme, müzik dinleme, müzikli oyunlaştırma gibi etkinlikler müzik küresi dışında da uygulanabilir. Çocuklar şarkı ğretimi etkinliklerini, araçlı ritim eğitimi ve serbest ritim oyunlarını müzik küresinde gerçekleştirirler. Etkinliklerin

uygulanması sırasında çalgılar ve müzik dinleme araçları öğretmen tarafından, müzik dışı ses veren ritim araçları, varsa orff çalgıları da çocuklar tarafından kullanılır. Öğretmen, çocukların kullanacakları araçların nasıl kullanılacağını önce kendisi göstermeli, sonra da çocuklara uygulamalıdır. Müzik köşesinde yapacakları etkinliklerle çocuklar, hem müzik eğitimi almış ve yaratıcı yeteneklerini geliştirme olanağı bulmuş; hem de bedensel ve ruhsal bakımdan gelişme olanağına kavuşmuş olurlar. Böylece, çocukların kendilerinde olumlu bir kişilik yaratabilmeleri için elverişli bir ortam sağlanmış olur (Sun ve Seyrek, tarihsiz, s.106).

1.1.7. Müzik Etkinliklerinde Kullanılan Yöntemler ve Ezgi Türleri

Okulöncesi müzik etkinliklerinin etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi için özel ve genel öğretim yöntemlerinin dikkatlice seçilmesi ayrıca, tekerlemeler, sayışmalar, ninniler ve çocuk şarkıları gibi ezgi türlerinin kullanılması önemlidir.

1.1.7.1. Müzik Etkinliklerinde Kullanılan Yöntemler

Her alanda olduğu gibi okulöncesi müzik eğitimi alanında da istenilen hedeflere ulaşabilmenin koşulu, işlerliği ve etkililiği kanıtlanmış strateji, yöntem ve teknikleri algılayıp benimseyebilmektir. Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinin gerçekleşme sürecinde, çocukların gelişimsel özellikleri doğrultusunda daha kolay ve daha etkili eğitim-öğretim ortamlarının sunulması için öğretmenlerin okulöncesi eğitimde öğretme-öğrenme sürecinin ve bu süreçte kullanılan öğretim stratejileri ve yöntemleri konusunda bilgi ve beceri sahibi olması gerekmektedir (Toksoy, 2005; Tuğrul, 2003, s.83-84).

Okulöncesi eğitim alanında çocuğun gelişim ve öğrenme gereksinimlerinin karşılanmasına dönük olarak planlanan eğitim etkinliklerinde kullanılabilecek çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri; oyun, drama, alan gezileri ve araştırmaları, proje, birbirine öğretme, grup tartışması, işbirlikli öğrenme ve gösteri olarak sıralanabilir. Okulöncesi eğitim etkinliklerinde kullanılan bu öğretim tekniklerinden müzik etkinliklerinde de yararlanmak olanaklıdır. Öğretmen müzik etkinliğinde planlayacağı çalışma türüne uygun olarak bu yöntemlerden birini ya da bir kaçını seçebilir. Ancak, müzik etkinliklerinde en sık kullanılan yöntemler oyun, drama, anlatım ve soru-yanıt yoluyla öğretimdir. Öğretmen yaratıcılığını kullanarak diğer öğretim yöntemlerinin de uygun olacağı eğitim et-

kinlikleri planlayabilmelidir. Çünkü, okulöncesinde etkili eğitim ortamları çocukların beş duyusunu da uyaran eğitim etkinlikleri planlamakla oluşturulabilir (Tuğrul, 2003, s.78-84).

Müzik etkinliklerinde kullanılan öğretim yöntemleri *genel öğretim yöntemleri* ve *özel öğretim yöntemleri* olarak sınıflanmaktadır. Okulöncesi müzik etkinliklerinde öğretmen tarafından bu yöntemler kullanılırken, öğretmen okulöncesi müzik eğitiminin temel amacını, bu eğitim etkinliklerinin temelinde tutmak durumundadır. Planlanan her müzik etkinliği, çocuğa müziği sevdirmek, müzik yapmasına olanak vermek, müzik aracılığıyla yaşamını mutlu kılmak, olumlu kişilik özellikleri kazandırmak gibi temel amaçlar taşımalıdır (Öztürk, 2001, s.96).

Okulöncesinde şarkı ve ezgi öğretiminde kullanılan genel öğretim yöntemlerinden ilki *kulaktan öğretim yöntemi*dir ve tartım, ezgi ve söz yoluyla olmak üzere üç adımda gerçekleştirilir. *Tümdengelim* yönteminde öğretmen öğreteceği ezgiyi ya da şarkıyı, söz ve ezgisiyle birlikte doğru ve ilgi çekecek biçimde söyler. Tartım ve devinimler de ekleyerek, çalgılarla eşlik ederek şarkı ya da ezgiyi çocuklarla birlikte söyler. *Tümevarım* yöntemi ise şu aşamaların izlenmesiyle gerçekleştirilir; öğretilecek ezgi ya da şarkı önce bir tüm olarak kavratılmaya çalışılır. Bunun için çocukların şarkıyı ilgiyle dinlemesi sağlanır. Daha sonra müzik motifleri tümcelere ayrılarak bölümler biçiminde öğretilir (Öztürk, 2001, s. 99-100).

Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinde kullanılan özel öğretim yöntemlerinden ilki *orff öğretisi*dir. Orff öğretisi yaklaşımı okulöncesi müzik etkinliklerinde, çocukların kendiliğinden ortaya çıkardığı ve tekrarlamaktan hoşlandıkları şarkı söyleme, şiir, tekerleme, el çırpma, dans gibi çalışmalarını temel almaktadır. Gözlem, taklit, deneme ve yaratıcılık süreçlerinden oluşan orff öğretisinde tüm bu aşamalardaki gelişmenin temel amacı, müzik eğitiminin temel deneyimlerini kazandırmaktır. Bu öğretinin temel amacı çocuğun doğasında varolan hareket, oyun ve oyun oynama isteğinin doğal bir şekilde müzik ile birleştirilmesidir (Sığırtmaç, 2005, s.72). Orff öğretisinde “orff çalgıları” olarak bilinen ezgili ve ezgili olmayan vurma çalgılar kullanılır. Bu çalgılar çocukların yaratma duygusu ve yeteneğini, iş yapma ve anlatım gücünü geliştirir. Yaratma duygusu

insan için çok önemlidir. Yaratma duygusu iyi gelişmiş kişi, üretme yeteneği ve isteğine sahiptir. Buna dayanılarak orff çalgılarının çocukların duygularını ve yeteneklerini geliştirip üretken kişiler olmaya yönelttiği söylenebilir (Gezen, 1994, 76).

Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinde kullanılan özel öğretim yöntemlerinden ikincisi *kodaly yöntemi*dir. Sığırtmaç'a (2005, s.69) göre çocukların şarkılara eşlik etmesine dayanan kodaly yöntemi karmaşık olmadığı için okulöncesi öğretmeni tarafından özel eğitim almaksızın ve özel bir araca gereksinim duymadan kolaylıkla kullanılabilir.

Okulöncesi müzik eğitiminde kullanılan özel yöntemlerden diğeri *dalcroze* ya da *tartımsal devinim yöntemi*dir. Ritmik jimnastiğin müziksel işitme ve okuma eğitimi olan solfej çalışmalarıyla birlikte planlanmasına dayanmaktadır. Bedenin eğitimi ile beden beyin koordinasyonu ve tartımsal anlayışı kazandırmayı amaçlamaktadır (Öztürk, 2001, s.106).

Orff, Kodaly ve Dalcroze'un okulöncesi çağdaki çocukların müzik eğitiminde kullanılması günümüzde geçerliliğini korumakta ve birçok ülkede yaygın olarak kullanılmakta ancak, ülkemizde yeterince tanınmamaktadır (Sığırtmaç, 2005, s.76).

1.1.7.2. Okulöncesi Eğitimde Kullanılan Ezgi Türleri

Okulöncesi müzik etkinliklerinde araç olarak kullanılan ezgiler birden fazla türe ayrılmaktadır. Bunlar; tekerlemeler, sayışmalar, ninniler, türküler, çocuk şarkıları ve çalgı müziği olarak sıralanabilir.

Tekerlemeler, Sayışmalar ve Ninniler: *Tekerlemeler*, sayışmalar ve ninniler ilk başta anlamsız görünürler, ancak çok zengin özlü simgesel içeriklere sahiptirler. Çocuğun düşünme gücünü, zihin ve dil sınırlarını genişlemesine katkısı olan tekerlemeler, okulöncesi çocukların bilinçli ya da bilinçsiz olarak dil yanlışlarını düzeltmekte ve etkili dinleme alışkanlığı kazanmaktadırlar (Karabaş, 1999, s.274; Odabaşıoğlu, 1992, s.7).

Tekerleme, çocuğun dinleme, konuşma, telaffuz ve dilin anlam yapılarının, cümlelerin, dilin özelliklerini, sık sık yapılan tekrarlarla ezber alışkanlığını kazandırarak çocuğun psikomotor becerilerinin ve ritim duygusunun gelişmesine katkıda bulunur. Dili matematiksel problemlere dönüştürerek, egzersizler yaptırarak güçlendirir. Tekerlemeler çocukların konuşma ve dikkat becerilerinin gelişmesinde etkili bir tür olarak okulöncesi müzik etkinliklerinde önemli bir yer tutar (Şimşek, 2002, s.45; Mentiş, 1999, s.32).

Sayışmalar tekerlemelerin özelleşmiş biçimidir. Çocuğun dilsel bellek gücünü artırır. Pratik bir dil kazandırır. Çocuklar bu halk anlatı türleriyle eğlenir, düşünmeye başlar, dil ve düşünce ilişkisini sezinler, dilin gizemli dünyasını duyumsar. Sayışmalar, bir varlığın, olayın, kavramın adını vermeden kapalı biçimde, çağrışımla birlikte, özelliklerini belirterek bulunmasını sağlarken, çocuğun sözcük dağarcığını da zenginleştirir (Nas, 2003, s.325).

Ninni, annelerin çocuklarını uyutmak için söyledikleri türkülerdir. Ninni, çocuğun altı temizlenip karnı doyurulduktan sonra yüksek sesle başlanıp, çocuğun uyumasına doğru alçalan bir sesle söylenir. Ninni, süt çağındaki çocukları uyutmak için anneler tarafından ezgiyle söylenen manzum şiirler ya da ilk söyleyeni belli olmayan anonim şiir-şarkı ve türküler olarak tanımlanır. Ninni aracılığıyla dilin adeta ilk boğumlama çalışmalarının, içinde anne sevgisi bulunan bir ezgiyle bebeğin kulağına girmeye başlaması dil öğretiminin ilk basamağını oluşturması bakımından önemlidir. Anadilin melodik yapısının kavranmasında ninnilerin katkısı büyüktür. Okulöncesinde konuşma evresinden başlayarak çocuklarda dil gelişimi ve zevki oluşur. Çocukların ilk algısı kulakla olduğuna göre “anne şarkıları”nın katkısı daha da anlam kazanır (Çevirme, 2004).

Türküler, Çocuk Şarkıları ve Çalgı Müziği: *Türküler* sözleriyle, ezgileriyle, taşıdığı geleneksel değerlerle, çocuğun ulusal kimliğinin oluşturulmasında da önemli bir eğitsel araçtır. Türküler içinde sözleri, tartımsal ve ezgisel yapısı çocuklar için uygun olanlar okulöncesi müzik etkinliklerinde kullanılmalıdır. *Çocuk şarkıları* sanat değeri olan, özgün ezgilere sahip, çocuğun beğenisine uygun ve eğitsel değer taşıyan sözlere sahip şarkı formlarıdır. Çocuk şarkıları ezgisi özgün ve kolay, konu olarak da çocuğu doğru-

ya, iyiye ve güzele yönelen, toplumsallaşmasına yardımcı olan şarkı türüdür (Öztürk, 2001, s.94).

Çalgı müziği okulöncesi müzik etkinliklerinin önemli bir türüdür. Çalgılarla yapılan müziğe “*Çalgı Müziği*” denir. Okulöncesi eğitimde çalgı müziği, okulöncesi çocuğun çalabileceği ve dinleyebileceği çalgı müziği olarak ikiye ayrılabilir. Çocuğun öğrendiği şarkılara, ritmik hareketlerine, oyunlara eşlik ederken çalgı çalması; çocuğa farklı müzik yaşantısı kazandırır. Çocuğun çalabileceği, yapısına en uygun çalgılar; ezgili ses veren metalofon- ksilofon gibi ezgili vurma çalgılar ve tef, davul, marakas, çelik üçgen, zil, çingirak, ritm sopaları gibi ezgisiz vurma çalgılardır. Müziği çocuğun yaşantısına katmanın, müzik sevgisi ve beğenisi geliştirmenin bir diğer yolu çalgı müziğini dinleterek çocuğu müziğin yetkin örnekleriyle karşılaştırmakla olanaklıdır (Öztürk, 2005, s.20).

1.1.8. Müzik Etkinliklerinin Değerlendirilmesi

Değerlendirme eğitim etkinliklerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim etkinlikleri yoluyla istenilen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirme etkinlikleri ile belirlenir. Değerlendirme, etkinlikleri gerçekleştirmede ortaya çıkan eksiklikleri de belirleme fırsatı verir. Okulöncesi eğitim programında değerlendirme uygulanan okulöncesi eğitim programının çocuktaki etkisinin belirlenmesidir (Oktay, 2003, s.171). Bu bağlamda okulöncesi müzik etkinliklerinin değerlendirilmesinin uygulanan müzik etkinliğinin çocuğun üzerindeki etkisinin belirlenmesi olduğunu söylemek olanaklıdır.

Okulöncesi müzik etkinliklerini değerlendirme aşamaları, çocukların tek tek gelişmesi, grubun tümün gösterdiği ilerlemenin ölçülmesi ve öğretmenin kendi etkinliğini uygulama başarısının belirlenmesi olarak sıralanabilir. Müzik etkinlikleri değerlendirilirken, etkinliğinin hem bireysel hem grup olarak çocuğa olan katkısı değerlendirilir. Değerlendirme yapacak öğretmenin öncelikle çocuğu tanıma sürecine ilişkin bilgileri transfer edebilmeye gereksinimi vardır. Öğretmen müzik etkinliklerinde, program boyutunda etkinliği değerlendirmek amacıyla programın çocuğa olan katkısını sorgular. Öğretmen etkinliklerde alınan çalışmaların ne kadarının gerçekleştiğini, çocukların etkinliğe ilgisini, ilgi yeterli düzeyde değilse nedenlerini kaydetmeli, bir sonraki müzik etkinliği

planlarken bunları dikkate almalıdır. Öğretmen, müzik etkinliklerinde kendi başarısını değerlendirme işini, özeleştirme fırsatı ve kariyerinde gelişim olanağı olarak görebilmelidir (Oktay, 2003, s.169).

Öğretmenin müzik etkinliğini çocuklarla birlikte değerlendirmesi de olanaklıdır. Öztürk'e (2005, s.90) göre etkinlik sırasında ya da sonunda, çocuklara etkinlikten keyif alıp almadıkları gibi soruların yöneltilmesi, çocukların kendilerini önemsendiklerini hissetmelerinin yanı sıra onlara duygu ve düşüncelerini ifade etme fırsatı da verecektir. Karar ve değerlendirme sürecine katıldığını hisseden, otorite bir grup karşısında görüşlerini özgürce dile getirme hakkı tanınan ve düşüncelerine saygı gösterilen çocuk, başkalarının farkına varma, farklı düşüncelere saygı gösterme gibi psikososyal becerilerle demokratik tutum geliştirmekte başarılı olacaktır. Bu nedenle etkinlik öncesinde, etkinlik sırasında ve etkinlik sonrasında, yöneltilecek uygun sorularla, çocukların tepkilerini belirlemek olanaklıdır. Çocukların müzik etkinliğine ne kadar ilgili ve istekli olup olmadıklarıyla ilgili sonuçları saptamaya yardım eden bu değerlendirme biçimi, çocukların müzik etkinlikleri kapsamındaki beklentilerinin ortaya çıkarılması ve müzik etkinliklerinde sonraki planlamaların çocukların beklentileri doğrultusunda hazırlanması bakımından da önem taşımaktadır.

Öğretmen, okulöncesinde müzik etkinliklerini değerlendirirken (Öztürk, 2005, s.92):

- Sınıf ortamında çocukların bireysel ve grup olarak etkinliklere katılma durumunu,
- Etkinliklerin düzeyinin gruptaki çocukların gelişim düzeyine ve bireysel özelliklerine uygunluğunu,
- Materyallerin hedeflenen davranışları kazandırmadaki uygunluk ve yeterliliğini,
- Etkinlikler için belirlenen sürenin yeterliliğini,
- Uygulamalarda aksayan özel durumların neler olduğunu tek tek belirtmelidir.

Program değerlendirme ise her kademedeki eğitim programında olduğu gibi okulöncesi eğitim programının da önemli bir boyutu oluşturur. Okulöncesi müzik etkinliklerinin, etkinliği gerçekleştiren öğretmen tarafından etkili biçimde değerlendirilmesi planlamanın amacına ulaşması bakımından gerekli bir konudur.

1.1.9. Müzik Etkinliklerinde Öğretmen Nitelikleri

Okulöncesi dönemin çocuğun gelişiminin temelini oluşturması nedeniyle bu basamakta görev alacak okulöncesi öğretmenlerinin rolü büyük önem taşımaktadır. Bu dönemde çocuğa şekil veren, onu iyiye güzele yönlendiren yetenekleri keşfeden, kişiliğine değer veren, annesinin yerine gecen ve sevgisini gösteren okulöncesi öğretmenidir (Acun ve Erten, 1993, s.28). Okulöncesi eğitim programının her aşamasında etkin olarak görev yapan öğretmenler, programların başarıyla uygulanmasında en temel öge konumundadırlar (Büyükkaragöz, 1993, s.68).

Her çocuğun özel yeteneği ve güçlü olduğu bir yanı vardır. Okulöncesi çağında bulunan her çocuğun sınıf ortamında kabul görmeye, kendini güvende hissetmeye ve başarı duygusunu yaşamaya, kendini değerli hissetmeye, sevmeye ve kabul edilmeye gereksinimi vardır. Her çocuğun okula öğrenme kapasitesine sahip olarak geldiği bu nedenle de tümünün öğrenebileceği yaklaşımdan yola çıkılırsa, bir okulöncesi öğretmenin tüm çocukları tanımadan, onların gereksinimleri ile örtüşecek bir eğitim planı yapamayacağı açıktır (Bal, 1999).

Okulöncesi öğretmenin müzik etkinliklerinde dikkat edeceği en önemli konu, müzik eğitiminin sevgi, doğallık ve oyunlaştırma içinde verilmesidir. Çocukta müzik yeteneğinin gelişmesinde, her eğitimin başında olduğu gibi sevgi vardır. Çocuğa müziği sevdirmedikçe gelişme beklenemez. Çocuk sevdiğçe başaracak, başardıkça çalıştığı konuyu daha çok sevecektir. Ayrıca, bir eğitimci olmanın gereği çocukla kurulacak yakınlık, ödüllendirme ve özendirme gibi işlerliği yüksek psikolojik tutumların kullanılması, eğitimcinin işini kolaylaştıracaktır (Say, 2001, s.18). Bu açıdan öğretmen çocuk eğitimcinin bir sanat olduğunu ve her sanatçıda olduğu gibi öğretmenin sevgi dolu, sevecen ve uyumlu kişilik yapısına sahip olması gerektiğini bilmelidir (Yavuzer, 1993, s.11).

Okulöncesi öğretmenin, müziği eğitsel amaçlara ulaşmak için araç olarak kullanırken ilk yapacağı iş, müziği sevdirmeye ve yaşatma yoluna gitmesidir. Yaratıcı çocuklar yetiştirmede etkili bir araç olan müzik etkinliklerinin çocuğa sevdirmesi ve çocukların müzik etkinliğine istekli biçimde katılımlarını sağlamak okulöncesi öğretmenin kendi do-

nanımıyla ilgilidir. Soyut bir sanat olarak bilinen müzikten okulöncesi eğitimde yararlanmanın ve yaratıcı çocuklar yetiştirmenin etkin yolu müziği çocuğa yaşatmaktır (Morgül, 2001, s.7).

Psikolojide giderek popüler olan ve yaygınlaşan “bireylerin birden fazla zeka ve yetenek alanlarının olabileceği” düşüncesi, tüm çocukların özel beceri, yetenek ve ilgi alanlarına sahip olduklarını, en yeteneksiz görüneninden en başarılı görünen çocuğa değin her çocuğun özel bir yeteneğinin ve başarılı olduğu özel bir ilgi alanının olabileceğini göstermektedir (Rein ve Rein, 2000, s.17). Bu durumda, öğretmene düşen çocuğun bu yönünü ve baskın zeka çeşidini fark ederek yaratıcılığını desteklemektir. Okulöncesi eğitimcisi tüm eğitim etkinliklerini olduğu gibi müzik etkinliklerini de çocukların çoklu zeka alanlarının keşfedilmesine yönelik planlayabilmeli ayrıca her çocuğu müzik etkinliğine katabilmek için diğer etkinliklerle birleştirebilmelidir. Böylece, her çocuğun her zeka alanında kendisine özgü bir yapıda gelişmesine fırsat tanımış olacaktır. Çocukların bireysel farklılıklarına saygı göstererek bu farklılıklardan yararlanmayı bilen bir öğretmen ilgi alanları geniş bir yelpazede değişen her çocuğu her etkinliğin içine katma olanağı bulacaktır. Çoklu zeka kuramı gereği okulöncesi öğretmeni çok kapsamlı eğitim etkinlikleri ve öğrenme yaklaşımları ortaya koyarak sınıfta çok sayıda öğrenciye aynı yakınsallıkta ulaşabilmelidir (Gürşimşek, 2002, s.169-170).

Çoklu zeka kuramının öngördüğü gibi eğitim sürecinde öğretmen, öğrencilerin yetersizliklerine ya da eksik yönlerine ve yapamadıklarına odaklanmadan, onların güçlü oldukları zeka alanlarını belirleyerek her alanda başarılı olmaları için desteklemelidir. Günümüz öğretmenin ilk görevi çocukların sahip oldukları ilgi ve yetenekleri keşfederek bu doğrultuda gelecekte en mutlu ve yeterli olabilecekleri alana yönlendirebilmektir (Saban, 2003, s.2-3).

Okulöncesi öğretmeni, her çocuğun özellikle ilgi duyduğu müzik etkinliğiyle uğraşmasına ortam hazırlamalı ve çocuğun her türlü müzik etkinliğiyle ilgilenmesini sağlayabilmelidir. Çocuğun müzikle ilgilenmesine, yeteneği doğrultusunda geliştirilmesine ve tümüyle müziği sevmesine elverişli bir ortam hazırlamak gerekmektedir (Sun ve Seyrek, tarihsiz, s.25).

Öte yandan, öğretmenin aile katılımını sağlaması okulöncesi eğitimde önemli bir boyuttur. Öğretmen müzik etkinlikleri kapsamında aile katılımını da sağlayabilmelidir. Müzikal etkinlikler ailenin kolaylıkla katılacağı etkinliklerdir. Çocuklar yaptıkları dans gösterisinin ya da oynadıkları bir rontun aileleri tarafından izlenmesinden hoşlanmakta, mutluluk duymakta ve takdir duygusu yaşamaktadırlar. Bunun dışında, öğretmen, aile eğitimi kapsamında ailelere çocuklarıyla birlikte vakit geçirmenin öneminden bunun en güzel yolunun da çocuklarıyla birlikte şarkı söylemek olduğundan söz edebilir. Öğretmen, okulda, çocuğa geniş bir yelpazede şarkı söyleme, şarkı ve müzik dinleme, dans etme gibi müzik deneyimleri verirken aileleri de çocuklarının gelişiminde müziğin önemi konusunda bilinçlendirebilir. Aileler de tıpkı okulöncesi öğretmeni gibi kendi çocuklarıyla oyunlar oynayabilmeli, şarkılar söyleyebilmeli ve çocuğuyla birlikte zaman geçirmek için mutlu ortamlar yaratabilmelidir. Çünkü, çocuğun en iyi eğitildiği ortam mutluluğun paylaşıldığı ortamdır. Çocukların öğrenme kapasiteleri kendilerini mutlu ve rahat hissettikleri ortamda en üst düzeydedir. Bu nedenle, ailelerin çocukla birlikte müziği paylaşması ve müzikten keyif alması çok önemlidir (Hirsch ve Holdren, 1997, s.178).

Müzik etkinliklerinde, öğretmenin motive edicilik, planlayıcılık, eşlik edicilik ve gözlemcilik olmak üzere değişik niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikler şöyle açıklanabilir (Öztürk, 2002, s.18):

- *Planlayıcılık:* Müzikal bir deneyimin planlanması, hazırlık, uygulama ve değişkenlik yaratma aşamalarını içermelidir. Hazırlık aşaması amacın belirlendiği, hangi çalışmanın uygulanacağı ve çalışmada gerekli malzemelerin oluşturulduğu aşamaları içermektedir.
- *Eşlik Edicilik:* Müzik etkinliklerinde öğretmen, çocuklara eşlik edici özelliğe sahip olabilmelidir. Müzik etkinliğinde öğretmen çocuklar için müzik yapmaktan çok çocuklarla müziği paylaşmayı amaçlamalıdır. Öğretmen içinde bulunduğu müzik etkinliğinde çocuklarla birlikte zevk almayı bilmelidir.
- *Gözlemcilik:* Öğretmen müzik etkinliğini çocuklarla paylaşırken; “Çocuklar etkinliğe en fazla ne zaman katıldılar?”, “Yapılan çalışmanın hangi bölümü çocukların da-

ha çok ilgilerini çekti?”, “Çocuklar müzik etkinliğini nasıl hissettiler?” biçiminde ya da benzer sorulara yanıt aramak durumundadır.

- *Motive Edicilik*: Müzik etkinlikleri çocukların çok yönlü eğitsel gereksinimlerini karşılayacak biçimde sağlam objelere, düşünce sistemini geliştirici sorulara en önemlisi çocukların aktif katılımlarına dayandırılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumları, müzik sanatçısı yetiştirme amacıyla eğitim yapan kurumlar olmadığı gibi okulöncesi öğretmeni de müzik sanatçısı yetiştirecek biçimde bir müzik eğitimi vermekle görevli değildir. Öğretmenlerden beklenen çocuğun, doğuştan eğilimli olduğu müziğe ilgisini arttırması ve bu ilgiyi beslemesidir. Öğretmen bu kapsamda çocukların var olan yeteneğini, bulunduğu düzeyden bir üst düzeye çıkarmaya çalışmalı ve böylece her çocuğa olumlu müzik yaşantıları sunmalıdır (Sun ve Seyrek, tarihsiz, s.31). Ersoy’a (2003, s.43) göre bir öğretmenin müzik etkinliklerini başarıyla gerçekleştirebilmesi için müzikle ilgili genel kültüre ve temel müzik bilgisine, bildiklerini uygulama gücüne sahip olması gerekir.

Kuşkusuz, okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinin istenilen biçimde gerçekleşebilmesi, öğretmenlerin müzik eğitimi konusundaki niteliklerine ve yeterlik alanlarına bağlıdır. Bu araştırma, okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumlarını ve onların eğitim gereksinimlerini belirleme gereksiniminden kaynaklanmıştır

1.1.10. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de, son yıllarda, okulöncesi eğitim alanında ve okulöncesi eğitim uygulamaları konusunda yapılan yayın ve araştırmalarda bir artış olduğu gözlenmektedir. Ancak, okulöncesi eğitim kurumlarında müzik etkinlikleri ve uygulamalarına yönelik araştırmaların çok fazla olmadığı görülmektedir. Araştırma konusuyla ilgili yapılan literatür taramasında, konuya ışık tutabileceği düşünülen şu çalışmalara rastlanmıştır:

Sığırtmaç (2006), “Okulöncesi Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Konusundaki Görüşleri ve Kendilerine Ait Değerlendirmeler” başlıklı araştırmasında, okulöncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi konusundaki düşünceleri, kendilerinin müzik eğitimi konusunda neler yaptıkları ve kendilerini bu konuda yeterli hissedip hissetmediklerinin incelenmesi a-

maçlamıştır. Bu amaçla Adana il merkezinde bulunan 27 devlet ilköğretim okulu anasınıfı, bağımsız anaokulları ve özel ilköğretim okullarının anasınıfında görev yapan toplam 115 öğretmene araştırmacı tarafından geliştirilen anket dağıtılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre müzik etkinlikleri kapsamında öğretmenlerin % 97.7 sinin şarkılı oyun çalışmasına yer verdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin % 48.3'ü müzik etkinlikleri için kendilerini yeterli hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin müzik etkinlikleri kapsamında sırasıyla en çok müzikli oyunlar, ritim çalışmaları, müzikli dramatizasyon, yaratıcı dans, şarkı sözlerine uygun beden hareketleri, şarkı söyleme, müzik dinleme ve şarkıya müzik aletleri ile eşlik etme gibi çalışmalara yer verdikleri görülmüştür.

Yıldız ve Perihanoglu (2006), “Okulöncesi Eğitimde Araç–Gereç Bulunma Düzeyi İle Öğrencilerin Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı araştırmada okulöncesi eğitim kurumlarında bulunması gereken araç-gereç ve materyallerin bulunma düzeyleri ile bu kurumları bitirme durumunda olan öğrencilerin gelişim (motor, dil, bilişsel) düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda, ilgi köşelerinde bulunan araç-gereçler ve düzenlemeler dikkate alınmıştır. Araştırma, Van ili merkez ilçe okulöncesi eğitim kurumlarından seçilen toplam 31 uygulama anaokulunda 1040 öğrenci ve 72 öğretmen üzerinde ve Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesinde yer alan gelişim alanları ile ilgili maddeler kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre örneklemdaki okulların % 54'ünde müzik köşesinde materyal bulunmadığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, müzik etkinlikleri köşesinde araç-gereç ve materyal bulunma düzeyi ile öğrencilerin bilişsel ve dil gelişim alan becerilerini kazanma düzeyleri arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda, okulöncesi eğitim kurumlarının müzik etkinlikleri köşesindeki araç-gereç ve materyal gereksinimlerinin giderilmesinin (en azından % 50'nin üstüne çıkarılmasının) gerekli olduğu ve öğrencilerin bilişsel ve dil gelişimine katkı sağlayacağı ortaya çıkmıştır.

Aral, Akyol ve Sığırtmaç'ın (2006), “Beş-Altı Yaş Grubundaki Çocukların Yaratıcılıkları Üzerinde Orff Öğretisine Dayalı Müzik Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi” başlıklı araştırma, beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıklarında, orff öğretisi temelinde

verilen müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Çukurova Üniversitesi Anaokulu'na devam eden beş-altı yaş grubundaki 40 çocuk deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Genel Bilgi Formu ve Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki çocuklara ön test ve son test olarak Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A uygulanmıştır. Deney grubundaki çocuklara orff öğretisi temelinde müzik eğitimi verilmiş, kontrol grubundaki çocuklar ise normal eğitimlerine devam etmişlerdir. Araştırma sonucunda çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde hangi teknikle verilirse verilsin müzik eğitiminin önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Köksoy, Mentiş ve Taş (2005), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Anaokulu Öğretmenlerinin Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi (Niğde İli Örneği)” konusunda gerçekleştirdikleri araştırmanın çalışma grubunu 58 anaokulu öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlere araştırmacılar tarafından hazırlanan 10 soruluk bir anket uygulanmış ve verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin mezun oldukları kurumlarla müzik eğitimi ile ilgili konulara ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Okulöncesi öğretmenlerin bir kısmının da yeterli müzik bilgisine sahip olmadıklarını ifade ettikleri belirlenmiş; ayrıca, okulöncesi eğitim kurumlarında müzik odası ve müzik aletlerinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Zachopoulou, Tsapakidou ve Derri (2004), “Müzik ve Hareket Programlarının Motor Performansına Etkileri” başlıklı çalışma 4-6 yaşlarındaki çocuklarda, zıplama ve denge tepkilerinin geliştirilmesinde hareket ve müzik programlarının çocukların motor performansına etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 42 kız ve 48 erkek olmak üzere 90 çocuk katılmış olup, bunlardan 50'si iki ay boyunca müzik ve hareket programını izlemişlerdir. Geriye kalanlar aynı süreyle beden eğitimi programlarını izlemişleridir. Program sonunda çocukların zıplama ve denge seviyeleri çoklu varyans analizi kullanılarak ölçülmüştür. Sonuçlar, müzik ve hareket grubundaki çocukların zıplama ve denge becerilerinin kontrol grubuna göre dikkat çekici biçimde geliştiğini ortaya koymuştur.

Artan ve Balat'ın (2001), “Anaokuluna Devam Eden 4 ve 6 yaş Çocuklarının Çalgıları Tanımları ve Çalgıların Seslerini Hangi Doğal Seslere Benzettiklerinin İncelenmesi” konulu çalışma çalgıların müzikal kavramlarla ilgili bilgi kazandırmak ve çocukların gelişim alanlarının desteklenmesindeki rolü ve önemini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara il merkezinde bulunan, üst sosyo ekonomik düzeyde özel anaokullarına devam eden 4 ve 6 yaş grubu çocuklar arasından random yöntemiyle seçilen 147 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir soru formu ile çalgıların resimlerinden oluşan kart seti ve çalgılar kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların % 49.4'ünün “Davul sesini” vurmak, kırmak, çakmak; ksilefon sesini, % 35.2'sinin bir müzik aleti; çelik üçgen sesini % 53.8' nin zil, okul zili; marakas sesini % 61.5'nin tuz, un ve şeker sesine benzettikleri görülmüştür. Ritim sopaları sesini, çocukların (6yaş) % 67'si çivi çakma sesine benzetmişlerdir. El zili sesini çocukların % 54.9'u saat sesine; zımpara ve blok sesini, çocukların % 70.3'ü süpürme sesine benzetirken çan sesini, % 80.2'si kapı ziline benzetmişlerdir.

Boone ve Cunningham (2001), “Çocukların Duygusal Anamlara Müzik Eşliğinde Anlamlı Vücut Hareketleri İle İfadesi” başlıklı araştırmalarında, çocukların müzik eşliğinde verilen anlamlı vücut hareketleriyle duygusal anlamları çözümlene yeteneğini ölçerek okulöncesi çocuklarda müziğin duygularla ilgili farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu araştırma, dört yaş grubunda bulunan 23 ve beş yaş grubunda bulunan 24 çocukla çalışılmıştır. Çocuklara verilen bir müzik parçasındaki öfke, korku, hüzn, mutluluk gibi dört hedef duygusal tepki seçilmiştir. Her iki yaş grubundaki çocukların görüntüleri sessiz olarak videoya kaydedilmiş ve böylece çocukların anlamlı hareket performansları görsel olarak kategorize edilmiştir. Çocuklardan daha önce modellenmiş anlamlı hareketleri bir oyuncak ayıya yaptırımlarının gözlemlenmesi ile ortaya çıkan araştırma sonuçlarına göre dört ve beş yaş grubundaki çocukların duygusal tepkileri çözümlene, fark etme ve tanıma ile ilgili becerilerin kazanılmasında müziğin etkili olduğu görülmüştür.

Bilhartz, Bruhn ve Olson (2000), “Erken Çocukluk Döneminde Müzik Eğitiminin Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerine Etkisi” adlı araştırmada okulöncesinde müzik eğitimi ile çocukların bilişsel gelişimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma 4 ile 6 yaş arasındaki 71 çocuk üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çocuklar çalışmanın öncesi ve sonrasında Stanford-Binet Zeka Ölçümü (Stanford-Binet Intelligence Scale) ve okul öncesi çocuklarının müzik becerilerini değerlendirme (Young Child Music Skills Assessment) kaynaklarının altı adet alt testiyle test edilmiştir. Ön test sonrasında çocuklar üzerinde 30 haftalık ve haftada 75 dakikalık ebeveynlerin de katıldığı müzik eğitimi uygulanmıştır. Çocuklara uygulanan MSA ve SB boncuk hafızası (Bead Memory) alt testlerinin istatistiksel analizleri, müzik eğitimine katılan çocukların bilişsel gelişim açısından belirgin bir kazanç gösterdiklerini ortaya koymuştur. Araştırma sonucuna göre, erken yaşlardaki müzikal deneyimlerin çocukların bilişsel gelişimleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu etkinin cinsiyet, ailelerin eğitimi, etnik durumu ve ekonomik düzeyi gibi değişkenlere bağımlı olarak farklılaştığı ortaya konulmuştur.

Güngörmüş (1998), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Saati İçinde Yer Alan Etkinlikler ve Kullanılan Malzemeler” başlıklı çalışmasını İstanbul’da Fatih, Kadıköy ve Beşiktaş bölgelerindeki okulöncesi kurumların % 50’sine ulaşarak gerçekleştirmiştir. Çalışma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan 55 soruluk değerlendirme formu aracılığıyla okul yöneticilerden toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okulların yalnızca % 14.3’ü okullarında sürekli bir müzik öğretmeninin bulunduğunu, % 70.1’i müzik öğretmenin dışarıdan haftanın belirli günlerinde geldiğini ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerin % 42.9’u müzik dersine haftada bir kez gelmektedir. Müzik öğretmenleriyle en çok yapılan müzikal etkinlikler şarkı söyleme, dans ve ront öğrenmedir. Bu etkinliklerin tümünü yapan müzik öğretmenlerinin oranı % 1.3’tür. Sınıf öğretmenleri ile en çok yapılan müzikal etkinlikler ise şarkı söyleme, koro çalışması yapma ve müzik aletlerinin isimlerini öğrenmedir. Yine bu etkinliklerin tümünü uygulayan sınıf öğretmeni oranı % 2.6’dır. Çocuklara düzenli olarak her gün müzik dinlettiklerini söyleyen okul oranı % 59.7’dir. Haftada 2-3 kez müzik dinlettiklerini söyleyen okul oranı % 24.7, en az dinlettiklerini söyleyenler % 3.9, hiç dinletmeyenlerin oranı % 3.9’dur. Okulöncesi eğitim kurumunda müzik arşivi olan okullar % 70.1’dir. Ancak arşivin tür ve sayısına bakıldığında okulların müzik arşivlerinin zengin bir arşiv olmaktan uzak olduğu görül-

müştür. Müzikle ilgili malzemelerden nota kitabı olan okulların oranı % 33.8, müzisyenlerin yaşam öykülerine ilişkin kitap bulunduran okulların oranı % 22.1, müzik aletlerine ilişkin kitapları olan okulların oranı % 24.7, müzik tarihine ilişkin kitapları olduğunu söyleyenler % 14.3, müzisyen resimleri olduğunu söyleyenler % 10.4, folklor giysileri olduğunu söyleyenler % 18.2’ dir. Bu veriler, müzikle ilgili malzeme bulunduran okulların sayısının çok az olduğunu, malzeme olan okullarda da yeterli sayıda araç-gereç bulunmadığını ortaya çıkarmıştır. Her sınıfta müzik köşesi bulunan okul oranı % 29.9, bazı sınıflarda müzik köşesi bulunan okul oranı % 16.9’ dur. Müzik köşesinde bulunan araç-gereçlere bakıldığında; piyano / org diyenler % 40.3, flüt olan okullar % 30, gitar olan okullar % 10.4, yeterli sayıda tef var diyenler % 19.4, yeterli sayıda marakas diyenler % 25, yeterli sayıda zil var diyenler % 36.4, yeterli sayıda davul var diyenler % 33.8’ tür. Elektronik müzik aletlerinden teyp bulunduran okullar % 46.2, CD çalar bulunduran okulların oranı % 28.6, walkmen bulunduran okulların oranı % 6.5’ dir. Bu veriler, müzikle ilgili elektronik araç-gereç bulunduran okulların düşük olduğu, araç-gereci bulunan okullarda da yeterli sayıda müzik aleti bulunmadığını göstermektedir. Okullarda müzik köşesinin kullanımına ilişkin görüş belirtmeyenlerin oranı ise % 49’ dur. Yine, öğretmenlerin % 23’ ü müzikle ilgili eğitim almadığını belirtirken % 68’ i ders olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin sadece % 22.7’ si etkinlik sırasında enstrüman çalmaktadır. Müziği eğitim aracı olarak kullanma durumları; kavramları öğretmede araç olarak kullananlar % 40.3 duyguları ifade etme aracı olarak kullananlar % 39, çalgı kullanmayı öğretenlerin oranı % 3.4, nota öğretenlerin oranı % 11.7 ve müzik aletlerini tanıtanların oranı % 5.6’ dır. Bu veriler, öğretmenlerin müziği eğitim aracı olarak kullanma durumlarının yeterli olmadığını göstermektedir.

Gürlük (1998), “Okulöncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimine Müzik Terapisinin Etkileri ve Faydaları” başlıklı araştırmasında tarihsel, betimsel ve deneysel üç yöntem çeşidi kullanmıştır. Araştırma Marmara Üniversitesi Uygulama Anaokuluna devam eden 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı deneysel uygulama yönteminin temelini “oyun” üzerine kurmuştur. Araştırmada duygusal rahatsızlıklara yol açabilecek ve stresli durumları yenebilmek için denek olarak alınan çocuklara çok sayıda “müzikli oyun” teklifleri sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Böylece, araştırmanın deneysel boyutunda müzik terapisi uygulanırken çeşitli oyunlar kullanılmıştır. Terapist

davranışları ve yürütme biçimini gerçekleştirirken, birinci amaç olarak çocukta içsel deneyimlerin ve yaşantıların değişimi ikinci amaç olarak da dış davranışların değişimi hedeflemiştir. İki paralel grupta yürütülen çalışmalarda ve arka arkaya gerçekleştirilen altı grup çalışmada gerçekleştirilen gözlem verilerine göre, hem ifade edilen duygu içeriklerinde hem de müzik dinlettirilirken yaptırılan resim içeriklerinde değişiklik saptanmıştır. Her seansının ardından belgelenen müzik terapisi çalışmaları, araştırma sonucunda “müzik terapisinin okulöncesi eğitimde kullanılabilirliği” kanıtlamıştır.

Oktaç, Zembat, Önder, Güven ve Fathi (1998), “İstanbul’daki Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programların Özelliklerinin Tespiti Araştırması” konulu çalışmada örneklem olarak 282 okulöncesi eğitim kurumu seçilmiştir. Araştırmada, okulöncesi eğitim kurumlarında müzik köşesi olduğunu belirtenler 183, olmadığını belirtenler ise 99’dir. Müzik etkinliklerine günlük planda her gün yer verdiğini belirten öğretmenlerin oranı % 81.4; ayda bir yer verdiğini belirten öğretmenlerin oranı ise % 0.6’dır. Araştırma sonuçlarına göre okulöncesi eğitim kurumlarında müzik etkinliklerine günlük planda yer verildiğini ve müzik etkinliklerine eğitim ortamında uygun bir yer ya da köşe ayırmakla birlikte bağımsız bir müzik ortamına sahip okul sayısının oranı düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Öztürk (1996), “Okulöncesi Dönem (5-6 Yaş Grubu) Müzik Eğitiminde Dramanın Kullanımının Etkililiği” adlı çalışmasında temel olarak, okulöncesi dönem müzik eğitiminde dramanın kullanımının müzik dinleme, şarkı söyleme ve ritim duygusunun gelişimine katkısını araştırmıştır. Deneysel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada, deney grubu çocuklarının, müziği vücut diline çevirebildikleri, müzik-hareket bağlantısını kurabildikleri ve bazı kavramları daha iyi kavrayabildikleri anlaşılmıştır. Ayrıca, drama ile gerçekleştirilen müzik etkinliklerinde, çocukların dinleme, ritim ve şarkı söyleme konusunda daha istekli oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Özdemir (1985), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitiminin Anadili Eğitimine Etkisi” adlı araştırmasında okulöncesi eğitim kurumlarında müzik eğitiminin çocukların anadili gelişimine etkisini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Anaokulu, Sağlık Sosyal Yar-

dım Bakanlığı ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesindeki kreş ve gündüz bakımevlerinde bulunan 90 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada gözlem tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, müzik eğitiminin anadili eğitimine etkisinin olduğu ancak, öğretmenlerin müzik eğitimini anadili gelişimi açısından önemli olan kimi davranışları kazandırmada etkili kullanmadıkları saptanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumlarını ve eğitim gereksinimlerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki şu sorulara yanıt aranmıştır:

Okulöncesi öğretmenlerinin:

1. Müzik etkinliklerinin okulöncesi eğitim programındaki yeri ve önemi konusundaki görüşleri nelerdir?
2. Müzik etkinliklerini planlama, uygulama, değerlendirme konusundaki düşünceleri nelerdir?
3. Müzik etkinliklerinin programdaki diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusunda görüşleri nelerdir?
4. Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştıkları güçlükler konusundaki görüşleri nelerdir?
5. Müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesi konusundaki görüşleri nelerdir?
6. Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesiyle ilgili eğitim gereksinimi duydukları konular nelerdir?
7. Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin eğitim gereksinimleri hakkında diğer görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okulöncesi eğitimin temel amaçlarının gerçekleşmesine yardım edecek etkinliklerden biri de “müzik etkinlikleri” dir. Günlük etkinlik programında grup etkinlikleri içinde önemli bir yer tutan müzik etkinlikleri, çocukların çok yönlü gelişmelerine yardım eden

bir etkinlik çeşididir. Çocuğun dil ve hareket yeteneğinin gelişmesi, estetik duygularının desteklenmesi, zevk ve kulak eğitimiyle yeteneklerinin açığa çıkması, neşelenerek ruhsal ve bedensel yorgunluklarının giderilmesi gibi birçok kazanım, müzik etkinlikleri yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi konulu bu araştırma:

- Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerinin gerçekleştirilme durumunu ortaya koyması,
- Okulöncesi öğretmenlerin müzik etkinlikleriyle ilgili eğitim gereksinimlerini belirlemesi,
- Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerine yönelik araştırma birikimine katkı getirmesi açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma; Şanlıurfa il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları ile bağımsız anaokullarında görev yapan 25 okulöncesi öğretmenin müzik etkinliklerine yönelik görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okulöncesi Eğitim: 0-6 yaş arasındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim tümlüğü içinde yer alan eğitim basamağı (MEB, 2006, s.3).

Okulöncesi Eğitim Kurumu: 0-6 yaş çocuklarının tüm gelişimlerini sağlıklı ve düzenli fiziksel koşullar içinde, toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren; onlarda sağlam bir kişiliğin, sosyal duyarlılığın ve yaratıcı zekanın temellerini atan; uzman-eğitici kadroya sahip, temel işlevi eğitim olan, sosyal eğitim kurumları (Poyraz ve Dere, 2003, s.21).

Okulöncesi Eğitim Programı: 0-6 yaş çocukların kurumlarda okulöncesi eğitim amaçlarını gerçekleştirmek üzere; belirlenen hedefler doğrultusunda kazandırmak istenen hedef davranışlara uygun planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleyerek, sonuçta hedeflere ne ölçüde ulaştığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar tümü (Aral, 2001, s.58).

Müzik Etkinlikleri: Günlük etkinlik programında öğretmen önderliğinde yapılan, çocuklara gelişimsel davranışları, temel müzik becerilerini ve estetik duyguların kazandırılmasını hedefleyen etkinlik çeşidi (Aral, Kandır ve Yaşar, 2002, s.122).

1.6. Kısaltmalar

(st.):Satır

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, tarama modelinde olup nitel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu varolduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1999, s.77). Araştırma kapsamında okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimleri konusundaki görüşleri olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın verileri görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Bu tür görüşmelerde her görüşmeciye sistemli bir biçimde aynı sorular sorulmaktadır. Araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını sağlayabilir. Eğer kişi görüşme sırasında belli soruların yanıtlarını başka soruların içerisinde yanıtlamış ise araştırmacı bu soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistemli ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır. Bu bağlamda yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeydeki standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeniyle eğitimbilim araştırmalarında daha uygun bir teknik görünümü vermektedir (Türnüklü, 2000, s.547).

2.2. Katılımcılar

Nitel araştırmada amaç genelleme değil, bütüncül bir resim elde etmektir. Nitel araştırma çalışılan konuyu derinlemesine ve tüm olası ayrıntıları ile incelemeyi amaç edinmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.68). Bu nedenle, nitel araştırmada, örnekleme seçimi araştırma probleminin özelliği ve araştırmacının sahip olduğu kaynaklarla yakından ilgilidir. Kimi zaman bir birey bile nitel araştırma örneklemini oluşturabilmektedir. Ayrıca, nitel araştırmalarda, gerek araştırma kaynaklarının sınırlılığı, gerekse kullanılan bilgi toplama ve veri özömlleme yöntemlerinin özelliği nedeniyle çok sayıda bireyi araştırma örnekleme almaya gerçekçi olmamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.54). Bu nedenle, araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır.

Bu araştırmanın örnekleme seçiminde, araştırmacı tarafından temel bir ölçüt belirlenmiştir. Bu temel ölçüt, görüşülen öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi bir okulöncesi eğitim kurumunda görev yapıyor olmasındır. Bu temel ölçüte dayalı olarak Şanlıurfa ilinde okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan 25 öğretmenle görüşme yapılmıştır.

2.2.1. Katılımcıların Özellikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri izelge 1’de gösterilmiştir. Çizelge 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 25 öğretmenden 14’ü Eğitim Fakóltesi, 5’i Lisans Tamamlama, 4’ü Eğitim Önlisans, 2’si Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakóltesi Okulöncesi Öğretmenliği mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 25’i de kadındır. Öğretmenlerin hizmet süreleri 5 yıl ile 25 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenlerden 13’ü ilköğretim okulu bünyesinde, 12’si ise bağımsız anaokulunda bulunan anasınıflarında çalışmaktadır.

Çizelge 1
Öğretmenlerin Eğitim Durumları, Okul Türleri ve Hizmet Sürelerine İlişkin Özellikleri

Özellik	f
Eğitim Durumu	
Eğitim Fakültesi	14
AÖF Okulöncesi Öğretmenliği Programı	2
Lisans Tamamlama	5
Eğitim Önlisans	4
Toplam	25
Okul Türü	
İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	13
Bağımsız Ana Okulu	12
Toplam	25
Hizmet Süresi	
5 yıl	9
6 yıl	3
7 yıl	3
8 yıl	1
10 yıl	1
11 yıl	1
14 yıl	1
16 yıl	1
18 yıl	1
22 yıl	1
23 yıl	2
24 yıl	1
Toplam	25

2.3. Veriler ve Toplanması

2.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılmasına karar verildikten sonra araştırmacı tarafından *Öğretmen Görüşme Kılavuzu* adıyla bir görüşme formu hazırlanmıştır (EK-5). Görüşme formunun hazırlanmasında dikkate alınması gereken kimi ilkeler vardır. Bunlar; kolay anlaşılabilir sorular yazma,

odaklı sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, alternatif sorular hazırlama, farklı türden sorular yazma ve soruları mantıklı bir biçimde düzenlemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s. 101).

Araştırmacı yukarıda verilen ilkeleri göz önünde bulundurarak hazırladığı görüşme formunun içerik geçerliliğini saptamak için görüşme formunu alan uzmanlarına vererek formun incelenmesini sağlamıştır. Uzman görüşleri alınarak yeniden düzenlenen görüşme formu uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Daha sonra üç öğretmen ile ön görüşme yapılmıştır. Ön görüşme yapılan bu öğretmenler daha sonra araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Ön görüşme tamamlandıktan sonra öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar çözümlenerek dökümü yapılmıştır. Sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda öğretmenlerin anlamakta güçlük çektikleri ya da amacına tam olarak ulaşamadığı düşünülen soru maddeleri çıkarılmış ya da değiştirilmiştir. Böylece, soruların daha anlaşılır bir duruma getirilmesi sağlanmıştır. Araştırmacı, sorulacak soruların tüm öğretmenler tarafından aynı biçimde anlaşılabilen, öğretmenlerin bilgisini aşmayan ve yansız sorular olmasını dikkate alarak görüşme formunu yeniden düzenlemiştir.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde öğretmenlerin eğitim durumları, mesleki deneyimleri ve görev yaptıkları okul türüne ilişkin sorular yöneltilmiştir. İkinci bölümde ise araştırmanın görüşme soruları yer almaktadır. Bu bölümde yer alan sorular EK-5’de “Öğretmen Görüşme Kılavuzunda” verilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen sorulara yanıt olacak öğretmen görüşleri görüşme sırasında kullanılan ses kayıt cihazına kaydedilmiştir.

2.3.2. Görüşme Kılavuzu

Görüşmeler başlatılmadan önce görüşmeci tarafından tüm ayrıntıları içeren yazılı bir görüşme kılavuzu (EK-5) hazırlanmıştır. Görüşme kılavuzu, görüşmecinin, kaynak kişi ile karşılaştığı anda başlayan ve ayrıldığı anda sona eren görevlerini, değişen ayrıntılarda içeren bir belgedir (Karasar, 1999, s. 169). Bu kılavuzda, araştırmacı kendisinin Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi

Öğretmenliği Programında Yüksek Lisans öğrencisi olduğu ve bu araştırmadan elde edilecek verilerin, Yüksek Lisans tezinin verilerini oluşturacağını belirtmiştir.

Araştırmacı, görüşülen her bir öğretmene, araştırmanın amacının, araştırma konusunda kendilerinin görüş ve önerilerini almak olduğunu ifade etmiştir. Görüşme sırasında öğretmenlerden bir sohbet ortamında olduğu gibi rahat davranması istenmiş ve soruları yanıtlarken sınıf ortamındaki deneyimlerinden, yaşantılarından yararlanılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, araştırmacı soruların kendisi tarafından sorulacağını belirterek, istenirse sorunun birkaç kez okunabileceğini, açıklama yapılabileceğini ifade etmiştir.

2.3.3. Görüşme İlkeleri

Görüşme soruları belirlendikten sonra bir sıraya konulmuş ve soruların belirlenen sırayla sorulması kararlaştırılmıştır. Ancak, soruların yanıtlanması sırasında, sorulan soruyla birlikte bir başka sorunun yanıtı da tam olarak alınmış ise, o sorunun yeniden sorulmasına karar verilmiştir. Görüşmeler sırasında öğretmen tarafından bir sorunun yanıtı verilmekle birlikte yüzeysel bir açıklama yapılmışsa, araştırmanın amaçları doğrultusunda ilgili soru yinelenerek öğretmen yönlendirilmeksizin yanıt alınmaya çalışılmıştır. Soruların sorulması sırasında öğretmenlerin anlamadıkları sorular, kendilerini yönlendirmeyecek biçimde gereken açıklamalarla birlikte yeniden sorulmuştur.

2.4. Görüşmelerin Yapılması

Görüşmeler 4 Mayıs 2006 ile 12 Haziran 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler için önce okul müdürleri ile görüşülmüş daha sonra öğretmenlerden randevu alınarak görüşmelerin yapılması planlanmıştır. Öğretmenler randevularını ders programlarına uygun biçimde vermişlerdir. “Öğretmen Görüşme Takvimi” EK-6’da verilmiştir.

Araştırma sürecinde yapılan tüm görüşmeler araştırmacı tarafından birebir gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce, her bir katılımcının görüşme sözleşmesini okuması sağlanmıştır. Görüşme soruları her katılımcıya aynı sıra ile sorulmuştur. Öğret-

menlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlere 7 soru yöneltilmiştir. Sorulan sorunun yanıtlanmasında eğer konu dışına çıkmışsa, soru yeniden sorularak katılımcının görüşü alınmaya çalışılmıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin 9'u müdür odasında, 8'i müdür yardımcısının odasında, 5'i öğretmenler odasında ve 3'ü de oyun odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında odalara hiç kimse girmemiştir. Her bir görüşme 15 ile 25 dakikalık bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Her bir görüşmenin süresine ilişkin bilgiler "Öğretmen Görüşme Takvimi" (EK-6) da, yer almaktadır.

2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel çözümleme tekniği kullanılmıştır. Daha sonra elde edilen nitel verilerin sayısallaştırılması yoluna gidilmiştir.

Betimsel çözümlemede, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2000, ss. 158-159).

Araştırmada betimsel analiz süreci dört aşamada gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s. 159):

Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma: Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma aşamasında, görüşme kayıtlarının dökümü yapılmıştır. Kayıtların dökümü sırasında her öğretmen için ayrı bir görüşme dökümü formu kullanılmıştır. Her formda görüşme sayısı ve satır sayısı belirtilmiştir. Kayıt dökümüne ilişkin görüşme dökümü için örnek çözümleme "Betimsel Analiz Çözümleme Örneği" başlığı ile (EK-8) de verilmiştir. Bilgisayardan alınan görüşme dökümü formlarından iki tanesi yansız atama yöntemiyle

seçilerek bir uzmandan ses kayıt cihazındaki kayıtlarla görüşme dökümleri formunu karşılaştırması istenmiştir. Ses kayıt cihazını dinleyen uzmanın görüşleri doğrultusunda görüşme dökümü formunda eksiklikler varsa düzeltilmiş ya da uzmanın anlayamadığı sesler birlikte dinlenerek çözümlenmiştir. Bu işlemde sonra, görüşme formundaki her bir soruya verilen yanıtlar ilgili soru altında toplanmıştır. Buradaki amaç, “Görüşme Kodlama Anahtarı” hazırlarken araştırmacıya; güvenilirlik ve geçerlik çalışması yaparken hem araştırmacıya hem de uzmanlara kolaylık sağlamaktır.

Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi: Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi aşamasında, daha önceden oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler tekrar okunmuş ve düzenlenmiştir. Görüşme soruları tek tek ele alınarak, her soru için verilen tüm yanıtlar doğrultusunda seçenekler sıralanmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda, her bir soru maddesinin altında soru ile ilgili yanıt seçeneklerinin yazılı olduğu “Öğretmen Görüşme Kodlama Anahtarı” (EK-7) kayıt formu oluşturulmuştur. Bu görüşme kodlama anahtarında görüşme sorularına ve bu soruların yanıtlarını kapsayacak biçimde oluşturulan seçeneklere yer verilmiştir. Görüşme kodlama anahtarında yer alan yanıt seçeneklerinin güvenilirliğini belirlemek amacıyla beş adet “öğretmen görüşme dökümü formu” yansız atama yöntemiyle seçilmiştir. Seçilen beş adet görüşmeciyeye ait görüşme kodlama anahtarı çoğaltılarak alandan bir uzmana verilmiştir. Görüşme dökümü formları ile görüşme kodlama anahtarları araştırmacı ve uzman tarafından birbirlerinden bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme, görüşmecilerin görüşüne uygun bulunan seçeneğin ilgili görüşme kodlama anahtarına işaretlenmesi biçiminde yapılmıştır. Araştırmacı ve uzmanın görüşme kodlama anahtarlarına yaptıkları işaretlemelerin tutarlılığını belirlemek amacıyla her sorunun yanıtı tek tek incelenerek karşılaştırılmıştır. Bu çalışmadan sonra öğretmen görüşme kodlama anahtarına (EK-7) son biçimleri verilmiştir.

Bulguların tanımlanması: Bulguların tanımlanması aşamasında, düzenlenen veriler tanımlanarak daha kolay anlaşılır ve kolay okunabilir duruma getirilmeye çalışılmıştır. Burada yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen nitel veriler sayısallaştırılmıştır. Verilerin sayısal çözümlemesinde frekans kullanılmıştır.

Bulguların yorumlanması: Bulguların yorumlanması aşamasında, bulgular arasındaki neden sonuç ilişkileri açıklanmış, farklı bulgular arasında karşılaştırmalar yapılmıştır.

Bu araştırmada, her görüşme formunda yer alan sorulara dayalı olarak veriler çözümlenmiştir. Görüşmecilerin her bir soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları belirlenmiş, yer yer görüşmecilerin çarpıcı olan görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Kayıtların dökümünde her bir katılımcı için bir görüşme dökümü formu kullanılmıştır. Bilgisayardan alınan görüşme formlarından dört tanesi yansız atama yöntemiyle seçilerek, bir uzmandan ses kayıt cihazındaki kayıtlarla görüşme dökümleri formunu karşılaştırması istenmiştir. Ses kayıt cihazını inceleyen uzmanın görüşleri doğrultusunda görüşme dökümü formunda eksiklikler varsa düzeltilmiş ya da uzmanın anlayamadığı sesler birlikte dinlenerek çözümlenmiştir. Bu işlemden sonra her bir katılımcı ile yapılan görüşme döküm formundaki her bir soruya verilen yanıtlar ilgili soru altında toplanmıştır. Örneğin öğretmenlere yöneltilen 5. soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, bu soru başlığı altında toplanarak öğretmen görüşme formu bilgisayarda yeniden düzenlenmiştir. Buradaki amaç, “Öğretmen Görüşme Kodlama Anahtarı” (EK-7) hazırlanırken araştırmacıya güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yaparken hem araştırmacıya hem de uzmana kolaylık sağlamaktır. Bu aşamada görüşme döküm formlarına satır ve sayfa numarası da verilmiştir. Yapılan bu çalışmadan sonra, verilerin çözümlenmesinin görüşme formlarındaki sorular altında sunulmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğinin gerçekleştirilmesi amacıyla görüşme kodlama anahtarı 20 öğretmen için boş olarak çoğaltılmıştır. Araştırmacı ve alandan bir uzman, birbirlerinden bağımsız olarak görüşme döküm formlarını okuyarak, ilgili görüşme kodlama anahtarındaki her sorunun yanıtını içeren uygun seçeneği işaretlemiştir. Görüşme kodlama anahtarına işaretlemeler yapılırken, uzman katılımcıların yanıtlarını kodlama anahtarında bulamamışsa, kendi anladığı biçimiyle yeni bir seçenek oluşturmuştur. Bu işlemden sonra, uzmanın değerlendirmesi ile araştırmacının değerlendirmesi ilgili soruya verilen yanıt seçeneği kontrol edilerek, “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” biçiminde işaretlemeler yapılmıştır. Araştırmacı ile uzman ilgili sorunun aynı yanıt seçeneğini işaretle-

mişlerse görüş birliği, farklı seçenekleri işaretlemişlerse görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması, Miles ve Huberman'ın (1994, s.67) şu formülü kullanılarak hesaplanmıştır.

$$P (\text{Güvenirlilik}) = \frac{\text{Na (Görüş Birliği)}}{\text{Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)}}$$

Çizelge 2'de görüşme kodlama anahtarlarında yer alan soruların güvenilirlik yüzdeleri, güvenilirliği yüksek olan sorudan en düşük olan soruya doğru sıralı olarak verilmiştir.

Çizelge 2
Öğretmen Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlilik Yüzdeleri

Sorular	Güvenirlilik Yüzdeleri (%)
Soru 2	100
Soru 6	100
Soru 3	98
Soru 7	97
Soru 4	96
Soru 1	96
Soru 5	95

Öğretmen görüşme kodlama anahtarının güvenilirlik çalışmasında, 5. soruda en düşük %95 ve 2. ve 6. sorularda %100 en yüksek olarak hesaplanmıştır. Öğretmen görüşme kodlama anahtarının güvenilirlik ortalaması % 97,42 olarak hesaplanmıştır.

Yukarıda yapılan işlemler sonucunda, her tema ve alt tema için araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinin hangi sıklıkta tekrar ettiği hesaplanarak, frekans olarak ifade edilmiştir. Daha sonra elde edilen bulgular açıklanmış ve alanyazın ile desteklenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde kendileri ile görüşme yapılan öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular, görüşme formundaki soru sırası dikkate alınarak sunulmuştur.

3.1. Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Programında Müzik Etkinliklerinin Yeri ve Önemi Konusundaki Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında birinci soru olarak, “Okulöncesi eğitim programında müzik etkinliklerinin yeri ve önemi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 3’te gösterilmiştir.

Çizelge 3

Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Programında, Müzik Etkinliklerinin Yeri ve Önemi Konusundaki Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik etkinliklerinin yeri ve önemi	f
a. Gelişim alanlarını destekliyor	23
b. Hedef davranışlara ulaşmada etkili oluyor	13
c. Okul ve eğitim etkinliklerini sevdiriyor	12
d. Kavramların kazandırılmasında etkili oluyor	7
e. Çocukların dikkatlerini çekme ve toparlamada etkili oluyor	7
f. Çocukların sevdikleri ve katılımın yüksek olduğu bir etkinlik	7
g. Geçiş etkinliklerini destekliyor	7
h. Çocukların yaratıcılıklarını destekliyor	2
ı. Müziğe özel yeteneği olan çocukların keşfedilmesini sağlıyor	2
i. Çocukları tanımaya yardımcı oluyor	1
Görüşler Toplamı	81

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, bu soruya, öğretmenlerin 23'ü "gelişim alanlarını destekliyor", 13'ü "hedef davranışlara ulaşmada etkili oluyor", 12'si "okul ve eğitim etkinliklerini sevdiriyor", 7'si "kavramların kazandırılmasında etkili oluyor", 7'si "çocukların dikkatlerini çekme ve toparlamada etkili oluyor", 7'si "çocukların sevdikleri ve katılımın yüksek olduğu bir etkinlik", 7'si "geçiş etkinliklerini destekliyor", 2'si "çocukların yaratıcılıklarını destekliyor", 2'si "müziğe özel yeteneği olan çocukların keşfedilmesini sağlıyor" ve 1'i "çocukları tanımaya yardımcı oluyor" biçiminde yanıtlamıştır.

Semra, Nuriye, Sibel, Şenel, Didar, Nazife, Ayşe, Sevil, Gülhan, Hilal, Leyla, Halime ve Şule Öğretmen, "Müzik etkinliği çocuğun gelişim alanlarını destekliyor" biçiminde görüş bildirmiştir. Örneğin Semra Öğretmen, "... *Bu etkiliklerle kendini ifade ediyor. Dil gelişimlerine yardım ediyor. Beden gelişimlerine katkısı oluyor. Duygusallıklarını ve toplumsallıklarını da olumlu etkiliyor.*" (st.3-4) derken; Nuriye Öğretmen, "*Kendisini müzikle ifade edebiliyor. Böylece ruhsal durumunu ortaya koyuyor. Şarkı söylerken, müzikli öyküde çocuğun müziğe ilgisini görebiliyorum. İşitme eğitiminde de yararı çok, okulöncesi eğitim programında çok önemli yeri var. Sosyal gelişimde muhakkak çok önemli yer tutar, kişilik gelişiminde duygusal, duyuşsal ve dinleme becerilerinde de çok etkili.*" (st.36-42) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sevil Öğretmenin programda müzik etkinliklerinin yeri ve önemine ilişkin görüşleri şöyledir; "*Neden önemli dersiniz? Bence ilkin bilişsel gelişimlerine katkısı var. Ve zihinsel gelişime de. Dans, beden diliyle duygu ve düşünce anlatabilme.*" (st.197 - 201) derken; Şermin Öğretmen ise, "*Çocukların duygusal gelişimlerine katkıda bulunmada bir araç, sosyal yaşantılarına olumlu katkılar sağlıyor. Rahatlamalarını sağlayan bir etkinlik. Duygularını ifade etmede dil gelişimine etkisi var. Çok çok önemli, bu katkılardan dolayı bire bir hedef davranışlara ulaşmada önemli bir araç olduğu için günlük programda yer verilmeli*" (st.927 - 931) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin müzik etkinliklerinin çocuğun gelişim alanlarını (fiziksel-psikomor, psiko-sosyal, bilişsel) desteklediğine yönelik bulgusu, Bilhartz ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği araştırmada, "Erken yaşlardaki müzikal deneyimlerin çocukların bilişsel gelişimleri üzerinde etkili olduğu" ve Boone ve Cunningham'ın araştırmada "Dört ve

beş yaş grubundaki çocukların duygusal tepkileri çözümlene, fark etme ve tanıma ile ilgili becerilerin kazandırılmasında müzik etkinliklerinin etkili olduğu” bulgularıyla örtüşmektedir. Ayrıca, araştırmanın aynı bulgusu, Yıldız ve Perihanoglu’ nun, “Müzik etkinliklerinde kullanılan araç-gereçler çocukların bilişsel ve dil gelişimine katkı sağlamaktadır” bulgusu tarafından desteklenmektedir.

Şükran, Nalan, Şenel, Sevil, Gülhan, Hilal, Didar, Meral, Şermin, Şükran, Zilan ve Nalan Öğretmenler “Hedef davranışlara ulaşmada etkili oluyor” biçiminde görüş bildirmişlerdir. Örneğin, Şükran Öğretmenin görüşleri şöyledir: “*Ben müzik etkinlikleriyle, programın amacı olan çocuğun gelişim alanlarıyla ilgili davranışların kolayca kazandırıldığını ve her yerde kullanabileceğimizi düşünüyorum.*” (st.1173-1174). Sevil Öğretmen, “*Davranış kazandırmada etkili*” (st.201) derken; Meral Öğretmen, “*Bir öğretmen olarak bu müzik etkinlikleri uyguladığımda hedef davranışlara çok daha kolay ulaşabildiğimi söyleyebilirim.*” (st.686-687) biçiminde görüş bildirmiştir. Nalan Öğretmen’in aynı alt temayı destekleyen görüşleri ise şöyledir: “*Ben okulun bulunduğu yerin sosyo-ekonomik düzeyinden çok etkilendim. Çocuklar Arap kökenli ailelerin çocukları, aile hiçbir şey vermiyor. Öz bakım becerileriyle uğraştım iki ay sadece ve bu arada müzikten yararlandım.*” (st.1265-1266).

Mürüvvet, Gül, Gülhan, Seyhan, Şule, Hülya, Nazife, Meral, Zilan, Şermin, Reyhan, Ayşe ve Şükran Öğretmen, müzik etkinliklerinin çocuklara “Okul ortamını ve eğitim etkinliklerini” sevdirdiğini belirtmişlerdir. Örneğin Mürüvvet Öğretmen, “*...Yani bence okul ve öğretmen imgesini çocuklarda çok sevimli geliştirebiliriz. Özellikle okulu sevdirmede müzik etkinlikleri çok uygun kullanılabilir*” (st.839-841) derken; Gülhan Öğretmen “*Okulöncesi eğitimde müzik benim için çok önemli; çünkü, çocuğu anasınıfına başlar başlamaz okula alıştırmanın en çok müzik ve oyunla oluyor.*” (st.248-249) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sevil, Hilal, Ayşe, Leyla, Şule, Hülya, Nazife, Şükran ve Zehra Öğretmen müzik etkinliklerinin programdaki yeri ve önemini, “Kavramların kazandırılmasında etkili olma”sıyla ilişkilendirmektedirler. Örneğin; Leyla Öğretmen; “*Çocuk öğrendiği şarkılar yoluyla kavramları öğrenebiliyor. Uzun-kısa gibi kavramlar şarkı öğretimiyle çok kolay*

veriliyor. O şekilde bağlantı kurabiliyor... Diğer etkinliklerde verdiğim kavramlar çok güzel yerleşiyor. Özellikle soyut kavramların öğrenilmesinde ve kuralların yerleşmesinde çok etkili olduğunu gördüm.” (st.364-368) derken; Şükran Öğretmen *“Amacımız kavramları vermek olduğu için ve hele oyunla da birleştirdiğimiz zaman çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Bütün kavramların kazandırmanın en etkili yolu olduğunu gördüm. Bütün kavramlara böylece ulaşabileceğimizi düşünüyorum.”* (st.1175-1177) biçiminde görüş bildirmiştir. Zehra Öğretmen ise *“Programda her şeyden çok önemli bence. Neden? Sayı sayma ve kavram eğitimi tekerleme ve müzikle verdiğinizde zihinsel, bilişsel gelişim alanı çok olumlu etkileniyor.”* biçiminde görüş bildirmiştir (st.1211- 1212).

Araştırmanın müzik etkinliklerinin “Kavramların kazandırılmasında etkili oluyor.” biçimindeki bulgusu, Öztürk’ün araştırma bulgusunda yer alan “Çocukların müzikle hareket bağlantısı kurabildikleri ve bazı kavramları daha iyi kavrayabildikleri” bulgusu tarafından desteklenmektedir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakını okulöncesi eğitim programında müzik etkinliklerinin önemli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenler müzik etkinliklerinin programdaki bu önemini farklı değişkenlerle ilişkilendirmektedirler. Öğretmenlerin tümüne yakınının müzik etkinliklerinin çocuğun gelişim alanlarını desteklemesi bağlamında önemli bulunduğu söylenebilir. Buna karşılık, öğretmenlerin müzik etkinliklerini; “çocukların yaratıcılıklarını desteklemek”, “müziğe özel yeteneği olan çocukların keşfedilmesini sağlamak” ve “çocuğu tanıma aracı” olarak kullanma durumları oldukça düşüktür. Bu bulguya dayanarak öğretmenlerin müzik etkinliklerini çocukların yaratıcılıklarını destekleyecek biçimde etkili kullanmadıkları düşünülebileceği gibi öğretmenlerin müzik etkinliklerini müziğe özel yeteneği olan çocukları belirlemek amacıyla ve çocuğu tanımada araç olarak çok az kullandıkları söylenebilir.

Araştırmanın doğrudan ilişkili olmamakla birlikte müzik etkinliklerinin “Çocukların yaratıcılıklarını desteklemek” amacıyla kullanıldığına yönelik bulgusu, Aral, Akyol ve Sığırtmaç’ın 5-6 yaş çocuklar üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarında yer alan “Çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde hangi teknikle verilirse verilsin müzik eğitiminin önemli bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.” biçimindeki bulgusuyla örtüşmektedir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenler, müzik etkinliklerini sırasıyla; gelişim alanlarını destekleme, hedef davranışlara ulaşma, çocuklara okul ve eğitim etkinliklerini sevdirmeye, kavram kazandırma, çocukların dikkatlerini çekme ve toplama, çocukların sevdikleri ve katılımın yüksek olduğu bir etkinlik, geçiş etkinliklerini ve çocukların yaratıcılıklarını destekleme, müziğe özel yeteneği olan çocukların keşfedilmesi, çocukları tanıma aracı olması nedeniyle önemli görmekteyiz. Bu bulguya dayanarak öğretmenlerin okulöncesi programda müzik etkinliklerinin yeri ve önemine ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

3.2. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Nasıl Gerçekleştiriyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşme sırasında ikinci soru olarak, “Müzik etkinliklerini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya “Nasıl planlıyorsunuz?”, “Nasıl uyguluyorsunuz?” ve “Nasıl değerlendiriyorsunuz?” şeklindeki üç alt başlıkta yanıt aranmıştır. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 4’te gösterilmiştir.

Çizelge 4’ün “a” bölümünde görüldüğü gibi öğretmenlerin, “Müzik etkinliklerini nasıl planlıyorsunuz?” sorusuna 21’i “yıllık plana paralel olarak”, 15’i “çocukların ilgi, istek, gereksinim ve gelişim düzeylerine göre”, 12’ si “hazır oluşluklarına ve dikkat sürelerine göre”, 11’i “günlük planda yer alan hedef davranışlarla örtüşecek biçimde”, 11’i “diğer etkinliklerle iç içe geçecek biçimde”, 9’u “yaratıcı ve esnek biçimde”, 9’u “konuya paralel olacak biçimde”, 6’sı “etkinlik çeşidini, adını ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyerek”, 6’sı “günlük yaşantılardan izler taşıyacak biçimde”, 6’sı “okulu sevdirecek etkinlikler olmasına dikkat ederek” ve 1’i de “oturma düzenine göre” biçiminde yanıt vermiştir.

Çizelge 4
Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Nasıl Gerçekleştiriyorsunuz?” Sorusuna
Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik etkinliklerinin gerçekleşme durumu	f
<i>a. Planlama</i>	
a.1 Yıllık plana paralel olarak	21
a.2. Çocukların ilgi istek, gereksinim ve gelişim düzeylerine göre	15
a.3. Hazır oluşluklarına ve dikkat sürelerine göre	12
a.4. Günlük planda yer alan hedef davranışlarla örtüşecek biçimde	11
a.5. Diğer etkinliklerle iç içe geçecek biçimde	11
a.6. Yaratıcı ve esnek biçimde	9
a.7. Konuya paralel olacak biçimde	9
a.8. Etkinlik çeşidini, adını ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyerek	6
a.9. Günlük yaşantılardan izler taşıyacak biçimde	6
a.10. Okulu sevdirecek etkinlikler olmasına dikkat ederek	6
a.11. Oturma düzenine göre	2
<i>b. Uygulama</i>	
b.1. Şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıları tekrar etme	24
b.2. Müzikli Oyun	18
b.3. Ritim Çalışmaları	15
b.4. Yaratıcı dans	13
b.5. Nefes açma çalışmaları	12
b.6. Dramatizasyon	9
b.7. Ses üretme çalışmaları ve ses taklitleri	7
b.8. Serbest dans	5
b.9. Çalgı çalma ve dinletme	4
b.10. Müzikli öykü	2
b.11. Müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikler	1
b.12. Müzik eşliğinde beden hareketleri	1

c.Değerlendirme

c.1. Çocukların beğeni, katılım ve tepkilerine göre	22
c.2. Etkinliğin amacına ulaşip ulaşılmadığına göre (Davranışların kazanımına göre)	10
c.3. Günlük etkinlik programının genel değerlendirmesiyle	5
c.4. İlgi çeken çalışmaların tekrarlanması yoluyla	3
c.5. Değerlendirme olumsuzsa planlamanın yeniden yapılması	3
c.6. Birleştirilmiş etkinlikse değerlendirmenin birleştirilen etkinliklerle yapılması	3
c.7. Etkinlikle ilgili izlenimlerin gün sonunda not edilmesi	2
c.8. Davranış ve gözlem formları kullanılarak bireysel değerlendirme yapılması	1
c.9. Günlük planın ilgili bölümüne matematiksel değere karşılık gelen sembollerle değerlendirme yapılması	1
c.10. Öğretmenin kendi performansını değerlendirmesi yoluyla	1
Görüşler Toplamı	268

Şenel, Sevil, Gülhan, Hilal, Halime, Leyla, Didar, Şule, Hülya, Şermin ve Zehra Öğretmenler, müzik etkinlikleri için, “yıllık plana paralel olarak planlanır” biçiminde görüş bildirmişlerdir.

Örneğin; Sevil Öğretmen “*Ben yıllık planıma göre günlük plan hazırlıyorum.*” (st.203) derken; Hülya Öğretmen “*Planlarken, tamamen kendi yıllık planıma göre, kendi yıllık planımı yazıyorum, her şeyi bana ait olduğu için yıl içinde hiç zorlanmıyorum.*” (st.29) biçiminde görüş bildirmiştir.

Nuriye Öğretmen “Çocukların ilgi istek, gereksinim ve gelişim düzeylerini” dikkate aldığını “*Planlarken zihinsel gelişimlerini nasıl etkileyebilirim diye düşünüyorum. İlgilerini nasıl çekebilirim. Bir de seviyelerine uygunluğuna dikkat ediyorum*”(st.39-40) biçiminde ifade ederken; Sevil Öğretmen, “*İlgi çekmeye çalışıyorum. Onları güldürerek, kendim aktif olarak etkinliğe hazırlanıyorum.*” (st.203-204) biçiminde görüş bildirmiştir.

Halime Öğretmen “*Ben daha çok basit, kısa parçalar seçiyorum, ağır parçalarda söylemek istemiyorlar, çabuk sıkılıyorlar*” (st.308-309) derken; Didar Öğretmen “*...Planlamada çocukların durumuna, dikkatine göre yeri ve zamanı değişebiliyor 20-30 dakika arası*” (st.430) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sevil Öğretmen “*Hedef davranışları hangi konuyla nasıl kazandıracağıma bakıyorum*”(st.202-203) derken; Didar Öğretmen “*Planlama, öncelikle günlük planda aldığım hedefler doğrultusunda seçiyorum müzik etkinliklerinde kazanılması beklenen hedef davranışlar temelini*” (st.428-429) biçiminde görüş bildirmiştir.

Şükran Öğretmen “*Etkinlik çeşitlerinin ikisini üçünü bir arada kullanmamız daha hoşlarına gidiyor*” (st.1180) derken; Zehra Öğretmen “*Program bir bütündür aslında, hele okulöncesi kalıp gibi değil ki, geçişleri olduğu sürece renklidir, anlamlıdır ve etkilidir.*”(st.1235-1237) biçiminde görüş bildirmiştir.

Mürüvvet Öğretmen “*Çocuklara mesela müzik eşliğinde de olsa çocukların birdenbire gerildiğini hissettiğim anda takarım bir CD, hadi dans edelim çocuklar; hadi kuş olalım, ağaç olalım, yapraklarımızı dökelim, hadi yapraklarımız dökülürken nasıl oluyoruz? yani yaratıcı olacaksın*” (st.835-837) biçiminde görüş bildirmiştir.

Semra Öğretmen “*Etkinlikleri alırken konuya uygun olmasına dikkat ediyorum.*” (st.7) derken; Hilal Öğretmen “*Günlük plana etkinlik adı ve çeşidini yazıyorum.*” (st.281) biçiminde görüş bildirmiştir. Hülya Öğretmen ise “*Yani planlarken bunun üzerine neler konuşabilirim, nasıl uygulayacağım?*” (st.533) biçiminde görüş bildirmiştir.

Şenel Öğretmen “*Bir de yaşantılarından alıntılar taşıyan şarkıları çok seviyorlar.*” (st.100) derken; Nuriye Öğretmen “*Etkinliği çeşidine göre çocuklara hakim olacağım biçimde oturma düzeni sağlıyorum*”(st.45) biçiminde görüş bildirmiştir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini planlama durumları ve planlamadaki öncelikleri farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin müzik etkinliklerini planlamada sırasıyla; yıllık plana paralel olarak, çocukların ilgi, istek, gereksinim ve

gelişim düzeylerine uygun olarak, hazır oluşluklarına ve dikkat sürelerine göre, günlük planda yer alan hedef davranışlarla örtüşecek biçimde, diğer etkinliklerle iç içe geçecek biçimde, yaratıcı ve esnek biçimde, konuya paralel olacak biçimde, etkinlik çeşidini, adını ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyerek, günlük yaşantılardan izler taşıyacak biçimde, okulu sevdirecek etkinlikler olmasına dikkat ederek ve oturma düzenini göz önünde bulundurarak planladıkları ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4'ün "b" bölümünde görüldüğü gibi, "Müzik etkinliklerini nasıl uyguluyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin 24'ü "şarkı söyleme, dinleme, öğretme, öğrenilen şarkıları tekrar etme", 18'i "müzikli oyun", 15'i "ritim çalışmaları", 13'ü "yaratıcı dans", 12'si "nefes açma çalışmaları", 9'u dramtizasyon, 7'si "ses üretme çalışmaları ve ses taklitleri", 5'i "serbest dans", 4'ü "enstrüman çalma ve dinletme", 2'si "müzikli öykü", 1'i "müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikler" ve 1'i "müzik eşliğinde beden hareketleri" biçiminde yanıt vermişlerdir.

Öğretmenlerin tümüne yakını müzik etkinliklerinde "şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıların tekrar etme" ve çoğunluğu "müzikli oyun ve ritim çalışmaları" uygulamaları yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Şenel Öğretmen "*En başta şarkı söylemeyle başlıyorum. Çocuk sesleriyle yapılmış CD'leri dinlemeyi ve eşlik etmeyi çok seviyorlar.*" (st.94-95) derken; Ayşe Öğretmen "*Müzikli oyunlara yer veriyorum.*" (st.335) biçiminde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın öğretmenlerin tümüne yakınının müzik etkinliklerinde "şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıların tekrar etme" ve çoğunluğunun da "müzikli oyun ve ritim çalışmaları" uygulamaları yaptırdıklarına yönelik bulgusu, Sığırtmaç tarafından yapılan araştırmanın "Müzik etkinlikleri kapsamında öğretmenlerin % 97.7 sinin şarkılı oyun çalışmasına yer verdikleri" bulgusu ile Güngörmüş tarafından yapılan araştırmanın "En çok yapılan müzik çalışmaları ise şarkı söylemedir ve şarkılı oyundur." bulgusu ile örtüşmektedir.

Gülhan Öğretmen ise "*Ritim çalışmaları var...el çırpma ile veya ayak vurma ile yapıyoruz. Bir de isteyen ilgili çocuk olursa bazılarında da ritim aleti vererek karma bir ritim*

çalışması yaptırıyoruz.” (st.255-259) derken; Ayşe Öğretmen, “...*Yaratıcı dansı çok severek yapıyorlar. Zaman zaman eş seçimiyle uyguluyoruz...*” (st.333-334) biçiminde görüş bildirmiştir.

Hilal Öğretmen, “...*Nefes açma çalışması yaptırıyorum.*” (st.284) derken; Leyla Öğretmen, “...*Canlandırma, dramatize şeklinde uyguluyoruz.*” (st.375) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sibel Öğretmen “Müzik etkinliklerinde dans gibi etkinlikler de çok yarar sağlıyor” (st.159) derken; Hilal Öğretmen “*Eşya, hayvan, doğa sesleri çıkarma ve taklit etme; doğal sesler üretme çalışması*” (st.285) biçiminde görüş bildirmiştir.

Şermin Öğretmen “Şarkılara akordiyon çalarak eşlik ediyorum” (st.938) derken; Mürüvvet Öğretmen “*Müzikli öykü, şarkı içinde öğrencilerimin çok sevdiği bir şey olabiliyor; mesela kara tren, buna benzer bir öykü vardır, ormanın içinden tren geçer, geçtiği zaman o orada çiçekler başlarını sallar sevinçten, çuf çuf ses çıkarırken canlandırma kullanırım, ses üretme çalışması yapmış oluyorum aynı zamanda.*” (st.864-865) biçiminde görüş bildirmiştir.

Şükran Öğretmen müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikleri kullandığını “*Yaprak toplatıyoruz, yaprakları ellerine koyup üflüyorlar ya da kartonları, renkli grapon kağıtlarını birlikte kesip ipe diziyor ve sonra üflemelelerini sağlıyoruz. Yavaş ya da hızlı üflemeyle, diyaframını kullanmayı öğretiyoruz. Ve üflemeyle balon şişirme ve onları patlatmak çok hoşlarına gidiyor.*” (st.1193-1194) biçiminde görüş bildirerek açıklamıştır.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinlikleri uygulamalarında farklılık görülmüştür. Öğretmenlerin müzik etkinlikleri uygulamalarında sıklıkla şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıların tekrarı, müzikli oyun ve ritim çalışmalarını kullandıkları sonucuna varılmıştır. Daha az sıklıkla kullanılan çalışma türleri sırasıyla; yaratıcı dans, nefes açma çalışmaları, dramatizasyon, ses üretme çalışmaları ve ses taklitleri, serbest dans, çalgı çalma ve dinletme, müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikler, müzik eşliğinde beden hareketleridir. Öğretmenlerin müzik etkinlikleri kapsamında sırasıyla en

çok müzikli oyunlar, ritm çalışmaları, müzikli dramatizasyon, yaratıcı dans, şarkı sözlerine uygun bende hareketleri, şarkı söyleme, müzik dinleme ve şarkıya müzik aletleri ile eşlik etme gibi çalışmalara yer verdikleri görülmüştür.

Yukarıdaki bulgularda öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirmede “Müzikli öykü” çalışmasına yeterince yer vermedikleri görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin “Müzikli öykü” çalışmasına ilişkin bilgi ve becerilerinin sınırlı olduğunu düşündürmektedir. Oysa, Aral ve Balat’ın bu amaçla yaptıkları araştırma sonuçları, müzikli öykü çalışmalarının uygulanmasına ilişkin önemli ipuçları taşımaktadır.

Çizelge 4’ün “c” bölümünde görüldüğü gibi “Müzik etkinliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna, öğretmenlerin 22’si “çocukların beğeni, katılım ve tepkilerine göre”, 10’u “etkinliğin amacına ulaşip ulaşılmadığına (davranışların kazanımına göre)”, 5’i “günlük etkinlik programının genel değerlendirmesiyle”, 3’ü “ilgi çeken çalışmaların tekrarlanması yoluyla”, 3’ü “değerlendirme olumsuzsa planlamanın yeniden yapılması”, 3’ü “birleştirilmiş etkinlikse değerlendirmenin birleştirilen etkinliklerle birlikte yapılması”, 2’si “etkinlikle ilgili izlenimlerin gün sonunda not edilmesi”, 1’i “davranış ve gözlem formları kullanılarak bireysel değerlendirme yapılması”, 1’i “günlük planın ilgili bölümüne matematiksel değere karşılık gelen sembollerle değerlendirme yapılması”, 1’i “öğretmenin kendi performansını değerlendirmesi yoluyla” biçiminde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerin tümüne yakını “değerlendirme çocukların beğeni, katılım ve tepkilerine göre yapılır” biçiminde görüş bildirmişlerdir. Örneğin Semra Öğretmen, “*Değerlendirirken çocuklara göre değerlendiriyoruz. Hoşlarına gitti mi diye?*” (st.11-12) derken; Nuriye Öğretmen, “*Çocukların tepkisini değerlendirme olarak yazıyorum. Gözlemlerime dayanarak...*” (st.46) biçiminde görüş bildirmiştir.

Şenel Öğretmen ise “... *Mesela çocuklar başka etkinlik yaparken kendi gözümün önünde geçiriyorum yaptığım müzik etkinliğini tam kavradılar mı diye düşünüyorum. Sonra defterime yazıyorum. Şöyle oluyor mesela müzik etkinliğine geçtiğim zaman yeni şarkıyla sadece birkaçı ilgileniyorsa diğerleri katılmıyorsa o zaman diyorum ‘ha bu başarısız oldu’ nedenini düşünüyorum bir daha ilgilerini çekecek bir şey hazırlıyorum. Fazla*

katılım olduğu zaman amaçladıklarına ulaşmış oluyorum bu değerlendirmeme yansıyor. Başarılı sayıyorum o zaman kendimi..” (st.106-113) biçiminde görüş bildirmiştir.

Semra Öğretmen “*Günlük plana kısaca gerçekleşti gerçekleşmedi diye yazıyorum*”(st.14) derken; Didar Öğretmen ise “*Çevre şartlarına ilgilerine, seviyelerine göre, önce bireysel değerlendirme yapıyorum. Yaptığım müzik etkinliğinde birey olarak falanca çocuğa ne verdi? Müzik etkinliğinin çoğunlukla diğer etkinliklerle birleştirdiğim için o etkinlikle değerlendiriyorum. Değerlendirmeyi tek tek yıldız işaretleriyle kodluyorum. Kazandıkları davranışlara bakıyorum.*” (st.437-440) açıklamalarıyla görüşlerini dile getirmiştir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini değerlendirme durumları ve değerlendirmede temel aldıkları ölçütler farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin müzik etkinliklerini değerlendirirken genel olarak; çocukların beğeni, katılım ve tepkilerini daha sonra da etkinliğin amacına ulaşp ulaşılmadığını göz önünde bulundurdıkları söylenebilir.

Ayrıca, öğretmenlerin müzik etkinliklerini gün sonunda genel değerlendirmeyle, birleştirilmiş etkinlikse birleştirilen etkinlikle birlikte değerlendirme yaptıkları görülmüştür. Diğer yandan bazı öğretmenlerin değerlendirmede ilgi çeken çalışmalara ve amacına ulaşmayan etkinliklere tekrar yer verdikleri görülmüştür.

Bazı öğretmenlerin değerlendirmeyi, etkinlikle ilgili izlenimlerin gün sonunda not edilmesi biçimde algıladıkları görülmüştür. Yalnızca bir öğretmenin etkinlik değerlendirmeyle birlikte davranış ve gözlem formları kullanılarak bireysel değerlendirme biçimini izlediği ortaya çıkmıştır.

Günlük planın ilgili bölümüne matematiksel değere karşılık gelen sembollerle değerlendirme yapan ve böylece kendine ait bir değerlendirme sistemi geliştiren yalnızca bir öğretmene rastlanmıştır. Aynı şekilde, yalnızca, bir öğretmenin değerlendirmeden; “öğretmenin kendi performansını ölçmesi” anlamını çıkardığı anlaşılmıştır.

3.3. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Programdaki Diğer Etkinliklerle Birlikte Kullanımı Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında üçüncü soru olarak, “Müzik etkinliklerinin programdaki diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 5’te gösterilmiştir.

Çizelge 5

Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Programdaki Diğer Etkinliklerle Birlikte Kullanımı Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik Etkinliklerinin Programdaki Diğer Etkinliklerle Birlikte Kullanımı	f
a. Diğer etkinliklerle kullanılmaya uygun ve çok yararlı	22
b. Rutin etkinliklerle	20
c. Oyun etkinlikleri	12
d. Serbest zaman ve sanat etkinlikleri	10
e. Türkçe dil etkinlikleri	8
f. Fen doğa etkinlikleri	5
g. Okuma yazma	4
h. Drama etkinlikleri	3
ı. Hareket eğitimi	3
Görüşler Toplamı	87

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, bu soruya öğretmenlerin, 22’si diğer etkinliklerle kullanılmaya uygun ve çok yararlı, 20’si rutin etkinliklerle birlikte kullanma, 12’ si oyun etkinlikleri ile birlikte kullanma, 10’u serbest zaman ve sanat etkinlikleri ile birlikte kullanma, 8’i Türkçe dil etkinlikleri ile birlikte kullanma, 5’i fen doğa etkinlikleri ile birlikte kullanma, 4’ü okuma yazma etkinlikleri ile birlikte kullanma, 3’ü drama etkinlikleri ile birlikte kullanma ve 3’ü hareket eğitimi ile kullanma biçiminde yanıt vermişlerdir.

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin tümüne yakını müzik etkinlikleri “diğer etkinliklerle kullanılmaya uygun ve çok yararlı” biçiminde görüş bildirmişlerdir. Örneğin Zehra Öğretmenin, “*Her etkinliğe zaten çok uygun... Bence tüm etkinliklerle iç içe geçmeli mutlaka o zaman bayılıyor çocuklar. Müzik sizin yapamadığınız yapıyor, onları susturuyor ve harika biçimde dikkatlerini çekiyor.*” (st.1239-1244) biçimindeki görüşlerinin müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusunda anlamlı açıklamalar içerdiği düşünülmektedir.

Şenel Öğretmen, “*...Bu şekilde diğer etkinliklerle kullanınca çok daha etkili oluyor.*” (st.119-121) biçiminde görüş bildirmiştir. Hilal Öğretmen “*Müzik etkinliği bence diğer etkinliklerle sık sık ve mutlaka kullanılmalı.*” (st.289) derken; Zilan Öğretmen “*Müzik eğer şarkı öğretimi dışında bir çalışmayla geçirilecekse mutlaka bir başka etkinlik içine yerleştirilmeli. Her etkinlikle kullanımı çok uygun zaten.*” (st.771-772) biçiminde görüş bildirmiştir. Leyla Öğretmen “*Yararlı bence hatta böyle almak daha etkili...*” (st.384) derken; Nazife Öğretmen “*Diğer etkinliklerle kullanıldığında daha çok verim alıyoruz.*” (st.630) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerden Semra, Nuriye, Sibel, Şenel, Didar, Nazife, Ayşe, Sevil, Gülhan, Hilal, Leyla, Halime, Şule, Hülya, Nazife, Meral, Zilan, Mürüvvet, Şermin, Ayşe Öğretmen “*Rutin etkinliklerle kullanma*” biçiminde görüş bildirmişlerdir. Örneğin Semra Öğretmen “*Etkinlik geçişlerinde ilgilerini toplamak amacıyla*” (st.16) derken; Ayşe Öğretmen “*Dinlendirici olarak, kahvaltı saatinde*” (st.1163) biçiminde görüş bildirmiştir.

Gülhan Öğretmen ise “*En fazla müzik etkinliğini oyunda kullanıyorum...*” (st.267) derken; Leyla Öğretmen “*Oyunla birleşince çok hoşlarına gidiyor...*” (st.384-387) biçiminde görüş bildirmiştir. Mürüvvet Öğretmen “*Oyunla kullanmak çok hoşlarına gidiyor... Ve bundan yanayım.*” (st.873-874) biçiminde görüş bildirmiştir.

Nuriye Öğretmen “*Oyunla kullanıyorum. Böyle olunca etkisinin arttığını gördüm ben. Yani müzik etkinliğini günlük plana yaydığımızda diğer etkinliğin çekiciliği de artıyor. Böyle olunca oyunda aktif bir rol almalarını sağlıyor. Etkinliğe ilgisinin artmasını sağlıyor.*” (st.55-59) biçiminde görüşlerini açıklamıştır.

Aynı biçimde Nazife Öğretmen “*Diğer etkinliklerle kullanıldığında daha çok verim alıyoruz. Oyunla olunca daha çok odaklanıyorlar oyuna.*” (st.636-637) ifadeleriyle benzer bir görüş açıklamıştır. Hilal Öğretmen ise “*Oyun etkinliğinde kullanıyorum. Gözlemlerime göre çocuklar böyle iç içe olunca daha çok hoşlanıyorlar.*” (st.296) derken; Reyhan Öğretmen “*Oyun etkinliğinde çok kullanıyorum.*” (st.1051) biçiminde görüş bildirmiştir.

Nazife Öğretmen “*Sanat etkinliğinde serbest kolaj çalışması yaptığı zaman müzik oradaki hayal dünyasını geliştirmede çok etkili. Hayalindeki olayların müzik eşliğinde daha kolay ortaya çıkmasına yardım edebilirsiniz.*” (st.637-640) derken; Şermin Öğretmen “*Diğer etkinliklerle kullanımı konusunda dediğim gibi sanat etkinliğinde sözsüz müzik dinlettirilmesi bence onlarda çok farklı duygularla resim yapmalarını sağlayabilir, ilham verecektir bence. Böylece gerçek bir sanat etkinliği ortamı hazırlandığını düşünüyorum*” (st.985-988) biçiminde görüş bildirmiştir.

Seyhan Öğretmen “*Anadili etkinliğinde kullandığımızda hikayeyi daha iyi kavramalarını sağlıyor.*” (st.410) ve Leyla Öğretmen “*Anadili etkinliğinde müzikli öyküyü çok seviyorlar...Müzik ve öyküye bir arada bayılıyorlar*” (st.389-390) derken; Zehra Öğretmen “*Anadili etkinliklerinin bazen başında bazen ortasında bazen sonunda kullanıyorum.*”(st.1242-1243) ve Didar Öğretmen “*Anadili etkinliğinde de öykünün en heyecan veren kısmında müzik kullanıyorum; ses üretimi olarak.*” (st.451) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sevil Öğretmen “*Türkçe dil etkinliğinde, parmak oyunları. Müzikli öyküyle; önceden bildiğim bir öyküye beraber şarkı uydurarak*” (st.233-234) derken; Şermin Öğretmen “*Uygularken genelde Türkçe dil etkinliğiyle birleştirence çok daha etkili oluyor. Hele de şarkı öğretiminde, Türkçe dil etkinliğinde çocukların dikkatleri toplanmış olduğu için bu iki etkinlik birleştirilince şarkılar aşaması falan arka arkaya geldiği için çok güzel oluyor. Yine bazı Türkçe sesleri verirken o sesle ilgili şarkı öğretimi çok faydalı oluyor. Ayrıca oturma pozisyonu da Türkçe dil etkinliğinde öğretmenin hepsini görebileceği biçimde olduğu için müzik etkinliğinde şarkı öğretimine geçiş de çok kolay oluyor.*” (st.942-948) biçiminde görüş bildirmiştir.

Reyhan Öğretmen ise “*Drama etkinliğinde çok kullanıyorum. Böyle olunca çok seviyorlar.*” (st.1052) biçiminde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın, öğretmenlerin, müzik etkinliklerini “Drama etkinlikleri” ile birlikte kullandıklarına yönelik bulgusu, Öztürk tarafından yapılan araştırmanın, “Drama ile gerçekleştirilen müzik etkinliklerinde çocukların daha istekli katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır.” bulgusu tarafından desteklenmektedir

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini diğer etkinliklerle kullanma durumları farklılık göstermektedir. Müzik etkinliklerini birlikte kullanmayı sıklıkla tercih ettikleri etkinlikler ise sırasıyla; rutin etkinlikler, oyun, serbest zaman ve sanat etkinlikleri Türkçe dil, fen doğa, okuma yazma, drama ve hareket etkinlikleridir. Öğretmenlerin müzik etkinliklerini rutin etkinlikler ve oyun etkinlikleriyle sıklıkla kullanma durumuna rastlandığı ancak serbest zaman ve sanat etkinlikleri, Türkçe dil, fen doğa, okuma yazma, drama ve hareket eğitimi ile kullanma sıklığının görülmediği söylenebilir.

3.4. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirirken Karşılaştığınız Güçlükler Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında dördüncü soru olarak, “Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştığınız güçlükler konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 6’da gösterilmiştir.

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, bu soruya öğretmenlerin 21’i “öğretmenin temel müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin yetersizliği”, 16’sı “araç gereç, ritim ve orijinal müzik aleti yetersizliği”, 15’i “sınıf ortamı ve fiziksel koşulların yetersizliği ve öğrenci sayısının fazlalığı”, 10’u “ailelerin ilgisizliği, okulöncesi eğitimi önemsememeleri ve sosyo kültürel durumlarına ilişkin yetersizlik”, 9’u “alanla ilgili yazılı ve sesli kaynakların nicelik ve nitelik olarak yetersizliği, anlaşılır olmayan kaynaklar ve kaynaklara u-

laşma güçlüğü”, 9’u “yönetim ve denetime ilişkin yaşanan güçlük”, 7’si “öğretmenin çalgı çalma becerisi yetersizliği” ve 4’ü “sınıf yönetimine ilişkin yetersizlik” biçiminde yanıt vermişlerdir.

Çizelge 6

Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirirken Karşılaştığınız Güçlükler Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaşılan güçlükler	f
a. Öğretmenin temel müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin yetersizliği	21
b. Araç gereç, ritim ve orijinal müzik aleti yetersizliği	16
c. Sınıf ortamı ve fiziksel koşulların yetersizliği ve öğrenci sayısının fazlalığı	15
d. Ailelerin ilgisizliği, okulöncesi eğitimi önemsememeleri ve sosyo kültürel durumlarına ilişkin yetersizlik	10
e. Alanla ilgili yazılı ve sesli kaynakların nicelik ve nitelik olarak yetersizliği, anlaşılır olmayan kaynaklar ve kaynaklara ulaşma güçlüğü	9
f. Yönetim ve denetime ilişkin yaşanan güçlük	9
g. Öğretmenin çalgı çalma becerisi yetersizliği	7
h. Sınıf yönetimine ilişkin yetersizlik	4
Görüşler Toplamı	91

Nuriye, Semra, Şenel, Gülhan, Seyhan, Mürüvvet, Reyhan, Sevil, Gül, Nuriye ve Ayşe Öğretmenler karşılaştıkları güçlüğü “Öğretmenin temel müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin yetersizliği” ile ilintilendirerek görüş bildirmişlerdir. Örneğin Nuriye Öğretmen “*Temel müzik bilgisi eksikliği yaşadığım gerçek..*” (st.60) derken; Şenel Öğretmen “*...Yeni bir şarkı öğretmek istiyorum... Daha ben ezgisini çıkaramıyorum ki onlara nasıl öğreteceğim?*” (st.125-126) biçiminde görüş bildirmiştir. Reyhan Öğretmen ise “*En başta kendi yeteneksizliğim. Yöntemini de bilmiyorum bu konuda kendimi nasıl geliştireceğimi de*” (st.1053-1054) derken; Zilan Öğretmen “*Şarkı öğretmekten öte bir şey olduğunu biliyorum müzik uygulamalarının ama kitaplarda geçen, işte bir nefes açma, bir yaratıcı dramatizasyon bunların nasıl uygulanacağını açıkçası bilmiyorum. Bir şeylerin eksik kaldığının farkındayım ya da yolunda gitme-*

diğinin yani müzik konusunda ama neyin eksik olduğunu adlandıramıyorum bile” (st.783-791) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin tümüne yakını karşılaştıkları güçlüklerin başında müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin kendi yetersizlikleri olduğunu düşünmektedirler. Araştırmanın bu bulgusu ile Güngörmüş tarafından yapılan araştırmanın “Öğretmenlerin müziği eğitim aracı olarak kullanma durumlarının yeterli olmadığı görülmüştür.” bulgusuyla örtüşmektedir.

Meral Öğretmen “... *Pek çok materyal eksik çünkü. Dediğim gibi elimizde çok fazla materyal yok, değişik ritim aletleri değişik müzik araçları verilmesiyle çok ilgili bu ve donanım konusunda güçlük yaşıyoruz”* (st.734-737) derken; Nuriye Öğretmen; “*Donanım ve araç gereç çok önemli. Çocukların orijinal bir enstrüman ele alıp inceleyebilmeliler. Yapararak ve yaşayarak incelemesi için gerçek müzik aleti gerekli.”* (st.64-66) diyerek “araç gereç, ritim ve orijinal müzik aleti yetersizliği” konusunda karşılaştığı güçlüğü belirtmiştir.

Araştırmanın öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştıkları güçlükler arasında gösterdikleri “Araç gereç, ritim ve orijinal müzik aleti yetersizliği”ne yönelik bulgusu Köksoy ve Taş tarafından yapılan araştırmanın “Okulöncesi öğretmenleri eğitim kurumlarında müzik odası ve müzik aletlerinin yetersiz olduğunu düşünmektedirler” bulgusuyla; Güngörmüş’ün “Müzikle ilgili malzeme bulunduran okulların sayısının çok az olduğunu, malzeme olan okullarda da yeterli sayıda araç-gereç olmadığı görülmüştür.” bulgusuyla tümüyle örtüşmektedir.

Sibel Öğretmen “*Ortamdan kaynaklanan güçlük yaşıyorum...*” (st.184) derken; Nazife Öğretmen “*Yirmi yedi öğrenciyle müzik eğitimi çok zor oluyor...*” (st.649) ve Şenel Öğretmen “*Benim güçlüğüm ortamdan. Sınıf çok küçük, elimizde sürekli masalar...Alan sorunumuz var.*” (st.123-126) biçiminde görüş bildirmiştir. Mürüvvet Öğretmen “...*Velilerden toplanan aidat nedeniyle velilerin garip bir tavrı var yani bu aidatı verdikleri için olağanüstü beklentileri olabiliyor. Bir velim geldi örneğin 1. dönemin sonunda “ya hocam sen bunlara ne öğretiyorsun? Daha adını soyadını bile yaza-*

mıyor” yani velilerimizin okulöncesi eğitimine bakışları çok bilinçsiz sonra anlattım” (st.886-891) derken; Didar Öğretmen “Çocuğun devamlılığı çok önemli. Bir hafta çocuğu okula göndermediği oluyor. Yine veli! Bir çocuk ‘Vız Vız Arı’ şarkısını söyleyince aile ‘Neden İbrahim Tatlıses’ten türkü söylemiyorsun?’ diyebiliyor. Kültürle de ilgili yani doğru bir şey tepki çekebiliyor.” (st.454-457) biçiminde görüş bildirmiştir. Şenel Öğretmen ise “Şöyle, veli gelene kadar onun gözünü dolduracak etkinlik yapalım, sergileyelim idare olsun, aile olsun hatta diğer öğretmen arkadaşlarımız olsun sadece göze çarpan şeyler istiyorlar. Başarımız bununla ölçülüyor. ‘Bugün ne yaptınız?’ diyorlar. Onun için ‘Çok güzel faaliyetler olsun bunu veli beğensin.’ diye müziği arka plana atıyorum. Aile bilinçli olmalı, destek olmalı, engel değil.” (st.129-133) biçiminde görüş bildirmiştir..

Reyhan Öğretmen “Kaynaklar geniş olabilir, daha anlaşılır ve basit.” (st.1090) derken; Gülhan Öğretmen “...kaynak eksikliği yıllardır ben, on yıldır sürekli kimi görsem işte bildiğiniz kaset var mı? Kaynak eskiliği, yok denecek kadar az, sesli kaynaklar. Olanlar da sade ticari, uydurulmuş, yani herhangi farklı bir şey yok” (st.271-274) söylemiyle yaşadığı güçlüğü “sesli kaynakların nitelik ve niceliğiyle” ilişkilendirerek açıklamıştır.

Nuriye Öğretmen “İdareyle ilgili; araç gereç almalarını istiyorum. Gereksiz buluyorlar.” (st.65-66) derken; Zehra Öğretmen “Alandan olmayan denetçiler genel olarak zaten en büyük sıkıntımız hiç anlamıyorlar, hiç. Onların beklentilerine yanıt verecek olsam mesleğe ters düşerim “Niye yüze kadar saymayı öğretmedin” diyebiliyorlar, düşünün artık. Kursu gidenler bizi geliştiriyor ama diğerleri rehberlik yerine bizim işimize engel daha çok” (st.1246-1249) biçiminde bildirdiği görüşüyle “yönetim ve denetime ilişkin yaşadıkları güçlüğü” açıklamışlardır.

Halime Öğretmen “...Öğrettiğim parçaya katılımlarını sağlayamıyorum” (st.325) derken; Zilan Öğretmen “...Şöyle ki bazısının müziğe ilgisini çekemiyorum. İsteksiz bir çocuğa şarkı söylemenin ya da dans etmenin dışında ne önereceğimi bilmiyorum” (st.796) ve Hülya Öğretmen “Şimdi Urfa’da bazı ailelerin çocukları Türkçeyi bilmiyorlar, öncelikle ana dili anlaşılır konuşma sıkıntısı oluyor, ilk zamanlar etkinliğe katma

güçlüğümüz çok oluyor.” (st.575-576) biçiminde görüş bildirerek sınıf yönetimine ilişkin yaşadığı güçlüğü belirtmiştir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakınının herhangi bir güçlkle karşılaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin karşılaştığı güçlüklerin başında; öğretmenin temel müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin yetersizliği daha sonra araç gereç ve orijinal müzik aleti yetersizliği gelmektedir. Bunların yanında; sınıf ortamı ve fiziksel koşulların yetersizliği ve öğrenci sayısının fazlalığı, ailelerin ilgisizliği, okulöncesi eğitimi önemsememeleri ve sosyo-kültürel durumları, alanla ilgili yazılı ve sesli kaynakların nicelik ve nitelik olarak yetersizliği, anlaşılır olmayan kaynaklar ve kaynaklara ulaşma güçlüğü, yönetim ve denetime ilişkin yaşanan güçlük, öğretmenin çalgı çalma becerisine ve sınıf yönetimine ilişkin yetersizlik öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştıkları güçlükler arasında yer almaktadır.

3.5. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Etkili Gerçekleştiğini Düşünüyor musunuz? Daha Etkili Biçimde Gerçekleştirilmesi Konusundaki Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında beşinci soru olarak, “Müzik etkinliklerinin etkili gerçekleştiğini düşünüyor musunuz? Daha etkili biçimde gerçekleştirilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 7’de görüldüğü gibi bu soruyu öğretmenlerden 21’i “etkili gerçekleşmiyor”, 4’ü ise “etkili gerçekleşiyor” biçiminde yanıtlamışlardır. “Daha etkili biçimde gerçekleştirilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ise öğretmenlerin 11’i “öğretmenler hizmet öncesinde müzik etkinlikleri konusunda yeterli bir biçimde yetiştirilmeli”, 7’si “öğretmen kendini güncelleyebilmeli ve yaratıcı olmalı”, 7’si “öğretmen çalgı çalabilmeli”, 7’si “araç gereç ve donanım eksikliği giderilmeli”, 7’si “alanla ilgili kaynak sıkıntısı çözülmeli”, 5’i “öğretmenin mesleğe karşı özsaygısı olmalı, mesleği sevmeli ve çocukları tanınmalı”, 4’ü “okullarda müzik odası bulunmalı”, 1’i “diğer etkinliklerle kullanılmalı”, 1’i “etkinlikler öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre planlanmalı”, 1’i “öğretmenler üniversite işbirliği ile desteklenmeli”, 1’i “okulöncesi eğitime ait genel

sıkıntılar giderilmeli”, 1’i “öğretmenler müzik öğretmenleri işbirliğine ile desteklenmeli”, 1’i “bakanlık tarafından müzik etkinlikleri ile ilgili kitap, broşür ve vcd ler hazırlanıp öğretmenlere ulaştırılmalı” ve 1’i “bakanlık okulöncesi öğretmenlerine gereken değeri ve önemi vermeli” biçiminde yanıtlamışlardır.

Çizelge 7

Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Etkili Gerçekleştiğini Düşünüyor musunuz? Daha Etkili Gerçekleşmesi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşme durumu ve öneriler	f
a.1. Etkili gerçekleşmiyor	21
a.2. Etkili gerçekleşiyor	4
<i>Etkili gerçekleşmesi konusunda öneriler</i>	
b.1. Öğretmenler hizmet öncesinde, müzik etkinlikleri konusunda yeterli bir biçimde yetiştirilmeli	11
b.2. Öğretmen kendini güncelleyebilmeli, yaratıcı olmalı	7
b.3. Öğretmen çalgı çalabilmeli	7
b.4. Araç gereç ve donanım eksikliği giderilmeli	7
b.5. Alanla ilgili kaynak sıkıntısı çözülmeli	7
b.6. Öğretmenin mesleğe karşı özsaygısı olmalı, mesleği sevmeli ve çocukları tanımalı	5
b.7. Okullarda müzik odası bulunmalı	4
b.8. Diğer etkinliklerle kullanılmalı	1
b.9. Etkinlikler öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre planlanmalı	1
b.10. Öğretmenler üniversite işbirliği ile desteklenmeli	1
b.11. Okulöncesi eğitime ait genel sıkıntılar giderilmeli	1
b.12. Müzik etkinlikleri, müzik öğretmeni önderliğinde gerçekleştirilmeli	1
b.13. Bakanlık tarafından müzik etkinlikleri ile ilgili kitap, broşür ve vcd ler hazırlanıp öğretmenlere ulaştırılmalı	1
b.14. Bakanlık okulöncesi öğretmenlerine gereken önemi vermeli	1
Görüşler Toplamı	80

Öğretmenlerden Semra, Sibel, Gülhan, Ayşe, Didar, Meral, Mürüvvet, Zilan, Gül, Nalan, Şükran Öğretmen “öğretmenler hizmet öncesinde, müzik etkinlikleri konusunda yeterli yetiştirilmeli” biçiminde görüş bildirmiştir. Örneğin, Semra Öğretmen “Okulöncesi öğretmenin donanımlı başlasa mesleğe, bence her etkinlik kusursuz gerçekleşir.” (st.21–22) derken; Sibel Öğretmen “Öğretmen yetiştirilirken bu başlıkla ders almalı.” (st.186) biçiminde görüş bildirmiştir. Ayrıca Ayşe Öğretmen “Daha etkili olabilir. Daha etkili gerçekleşmesi için bence sonradan zor oluyor baştan bunun eğitimi yapılırken olsa ve keşke uygulamalı olsa çok güzel olurdu.” (st.360-361) ve Reyhan Öğretmen “Bence keşke eğitimin tersi olsa. Yani önce okula gelsek öğretmen olarak. İşin içine girmek çok başka. Üniversitede uygulama bol olsun” (st.1094-1095) diyerek öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimine dikkat çekerken; Nalan Öğretmen “...Tekrar edeceğim öğretmen yeterliği.” (st.1287) biçiminde bildirdiği görüşüyle “müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesi için öğretmenlerin hizmet öncesinde bu konuda yeterli yetiştirilmeleri” gerekliliğine ilişkin düşüncelerini açıklamıştır.

Meral Öğretmen “Öğretmenler kendilerini yetiştirmede istekli değiller” (st.751) biçiminde görüş bildirmiştir. Hülya Öğretmen ise “...Tam yaptığımı söylersen kendimi geliştiremem. Ama yaratıcılığımla çabalıyorum. Bence anasınıfı öğretmenin ukâla falan olmaması gerek. Şimdi ben sürekli sorarım arkadaşlara “sen ne biliyorsun, sen ne biliyorsun diye” anasınıfı öğretmeni bunu yapabilmeli.” (st.581-585) derken; Nazife Öğretmen “...Aslında öğretmenin hayal dünyasının çok renkli ve yaratıcı olması gerekiyor...Özel bir yeteneğim yoktu ama geliştirdim kendimi, bu kadar önemli ki.” (st.657-668) biçiminde görüş bildirerek müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesini “öğretmenin kendini güncellemesi ve yaratıcılık özelliğiyle” ilişkilendirmiştir.

Araştırmanın öğretmenlerin “Müzik etkinlikleri etkili bir biçimde gerçekleştirilmiyor” bulgusu Sığırtmaç’ın (2006) “Öğretmenlerin % 48.3’nün müzik etkinliklerinde kendilerini yeterli hissetmedikleri” bulgusu tarafından desteklenmektedir.

Seyhan “Bir müzik aleti çalabilmek etkisini artırırdu bence.” (st.421) derken; Hilal Öğretmen “Tam anlamıyla gerçekleştiğini düşünmüyorum... Müzik etkinliklerini değişik

biçimde nasıl sunacağımı bilmediğim için çocuklar için cazibesi zaman içinde kayboluyor...Enstrüman çalabilsem sanırım daha etkili olurdu.” (st.299-303) biçiminde görüş bildirerek müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesini öğretmenin çalgı çalabilmesi ile ilişkilendirirken; Meral Öğretmen *“Okulöncesi eğitim kurumlarında müzik etkinliklerinin etkili biçimde gerçekleştiğini düşünmüyorum. Pek çok materyal eksik çünkü. Dediğim gibi elimizde çok fazla materyal yok, değişik ritm aletleri değişik müzik araçları verilmesiyle çok ilgili bu ve donanım konusunda güçlük yaşıyoruz.”* (st.729-730) biçiminde görüş bildirerek etkili gerçekleşmesi için araç-gereç ve donanım eksikliğinin giderilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Nuriye Öğretmen ise *“Bence kişisel donanım ve araç gereç çok önemli.Çocuklar ellerine bir enstrüman alıp inceleyebilmeliler.Yaparak ve yaşayarak öğrenmesi için gerçek müzik aleti gerekli. Çocuğa öğrettiğim şarkının daha geniş bir teknolojiyle sunulmasını istiyorum.Bunun güçlüğünü yaşıyorum. Araç gereç temin edilmiyor.”* (st.60-63) biçiminde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın öğretmenlerin müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesi için önerdikleri *“Araç gereç ve donanım eksikliği giderilmeli”* biçimindeki bu bulgusu, Yıldız ve Perihanoglu'nun yaptıkları araştırma sonucunda ortaya çıkan; *“Okulöncesi eğitim kurumlarının müzik etkinlikleri köşesindeki araç-gereç ve materyal gereksinimlerinin giderilmesinin, -en azından % 50'nin üstüne çıkarılmasının- gerekliliği”* görüşüyle örtüşmektedir.

Zilan Öğretmen ise *“Müzik etkinlikler konusunda bir önerim var bakanlık düzeyinde, bu konuda bir model geliştiresin uygulamalı olarak VCD şeklinde her yere göndersin. Bende öğretmen olarak onu ölçüt alayım. Önümde bir modelim olsun ki o zaman ben de bileyim ne istiyor program benden, neyi eksik neyi gereksiz yapıyorum diye somut bir değerlendirme yapayım. Böyle üç yılda kendi çabalarımınla ulaşacağıma kısa zamanda ulaşabilirim. Öyle değil mi?”* (st.817-821) biçimindeki görüşleriyle *“müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesi için bakanlık düzeyinde öğretmenlerin desteklenmesi gerektiğini”* düşünmektedir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmediğini düşünmektedirler. Öğretmenler müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesi konusunda sırasıyla; öğretmenler hizmet öncesinde yeterli yetiştirilmeli, çalgı çalabilmeli, öğretmen kendini güncelleyebilmeli ve yaratıcı olmalı, araç gereç ve donanım eksikliği giderilmeli, alanla ilgili kaynak sıkıntısı çözülmeli, öğretmenin mesleğe karşı özsaygısı olmalı, mesleği sevmeli ve çocukları tanımalı, okullarda müzik odası bulunmalı, diğer etkinliklerle kullanılmalı, etkinlikler öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre planlanmalı, öğretmenler üniversite işbirliği ile desteklenmeli, okulöncesi eğitime ait genel sıkıntılar giderilmeli, öğretmenler müzik öğretmenleri işbirliğine ile desteklenmeli, bakanlık tarafından müzik etkinlikleri ile ilgili kitap, broşür ve vcdler hazırlanıp öğretmenlere ulaştırılmalı ve bakanlık okulöncesi öğretmenlerine gereken değeri ve önemi vermeli biçiminde görüş bildirmişlerdir.

3.6. Öğretmenlerin “Müzik Etkinlikleri Konusunda Eğitim Gereksinimi Duyuyor musunuz? Eğer Duyuyorsanız Hangi Konularda Eğitim Gereksinimi Duyuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında altıncı soru olarak, “Müzik etkinliklerine ilişkin eğitim gereksinimi duyuyor musunuz? Eğer duyuyorsanız hangi konularda eğitim gereksinimi duyuyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 8’de gösterilmiştir.

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, “müzik etkinliklerine ilişkin eğitim gereksinimi duyuyor musunuz? sorusuna öğretmenlerden 24’ü “evet”, 1’i “hayır” biçiminde yanıt vermiştir. “Eğer duyuyorsanız hangi konularda eğitim gereksinimi duyuyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin 21’i “temel müzik bilgileri”, 18’i “etkinlik örnekleri ve uygulamaları”, 8’i “çalgi çalma becerisi”, 5’i “drama ile kullanımı”, 4’ü “kullanılan yöntem ve teknikler”, 3’ü “dağarcık geliştirme ve okulöncesi müzik türleri”, 4’ü “sınıf yönetimi”, 2’si “diğer etkinliklerle kullanımı”, 2’si “bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri”, 1’i “müzik etkinliklerinin gözlem aracı olarak kullanımı” biçiminde yanıt vermişlerdir.

Çizelge 8

Öğretmenlerin “Müzik Etkinlikleri Konusunda Eğitim Gereksinimi Duyuyor musunuz? Eğer Duyuyorsanız Hangi Konularda Eğitim Gereksinimi Duyuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerine İlişkin Eğitim Gereksinimleri	f
a.1. Evet	24
a.2. Hayır	1
<i>Eğitim Gereksinimi Duyulan Konular</i>	
b.1. Temel müzik bilgileri	21
b.2. Etkinlik örnekleri ve uygulamaları	18
b.3. Çalgı çalma becerisi	8
b.4. Drama ile kullanımı	5
b.5. Kullanılan yöntem ve teknikler	4
b.6. Dağarcık geliştirme ve okulöncesi müzik türleri	4
b.7. Sınıf yönetimi	4
b.8. Diğer etkinliklerle kullanımı	2
b.9. Bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri	2
b.10. Müzik etkinliklerini gözlem aracı olarak kullanımı	1
Görüşler Toplamı	97

Nuriye Öğretmen “*Temel müzik eğitimi. Kaynaklardakini çalabilmek için buna ihtiyaç var.*”(st.74) derken; Ayşe Öğretmen “*Önümüzde bir sürü şarkı var kitapta ama söylemesini bilmiyoruz. Temel müzik bilgim olmadığından çıkaramıyorum.*” (st.364) biçiminde görüş bildirerek “temel müzik bilgisi” konusundaki eksikliğini ve bununla ilgili eğitim gereksinimini belirtmiştir.

Leyla Öğretmen “*Etkinlik örnekleri ama uygulamalı olsun öyle anlatıp geçmesinler. Onlar kitapta var zaten.*” (st.396) derken; Seyhan Öğretmen “*Müzik aleti çalmayı gerçekten isterdim. Bu etkinliği belki çok farklı yerlere taşıyacak, çok zevkli geçecek, çalabilseydim belki en azından öğrencilere model olurdu. Onlar da çalmak için bir istek uyandırırıldım kendilerinde.*” (st.422-424) biçiminde görüş bildirmiştir.

Didar Öğretmen ise “*Müzik aleti çalabilmek isterdim.*” (st.467) söylemleriyle “müzik aleti çalma” ile ilgili eğitim gereksinimini tanımlamıştır. Şule Öğretmen “*Temel müzik bilgisi, müzikle etkinlikleri ve uygulamalarıyla ilgili her eğitim işime yarar. Eksiğimiz çok.*” (st.501-502) derken; Meral Öğretmen “*Temel müzik bilgileri ve enstrüman çalabilme konusunda eğitilmek isterim.*”(st.765) biçiminde görüş bildirmiştir.

Gül Öğretmen ise “*Nota ve enstrüman çalma konusunda eğitim almak isterdim. Değişik etkinlik örnekleri konusunda da yetersizim.*” (st.1139-1140) derken; Sibel Öğretmen “*Enstrüman eğitimi. Farklı etkinlik şarkı örnekleri. Yaratıcı müzik etkinlikleri diye bir şey olmalı. Dramada müziği nasıl kullanabilirim?*” (st.188-189) biçiminde görüş bildirerek müzik etkinliklerine ilişkin eğitim gereksinimi duydukları konuları sıralamıştır.

Zehra Öğretmen ise “*Dramada müzik nasıl kullanılır bunu uzmanından öğrenmek isterdim. Drama uygulamaları yeni çünkü bizim zamanımızda yoktu.*” (st.1258-1259) biçiminde görüş bildirmiştir.

Nalan Öğretmen ise “*...Bakanlık her konuda eğitsin. Bu konuda ise şunu beklerim, gözlem yapma imkanı sunsun bana meslek içinde uygulamalı bir ortam oluştursun uzmanlar bu işin idealini olması gerekenini örnek ders şeklinde sunsunlar bize hatta çocuklar da olsun gerçek bir eğitim ortamı. Sonra gelip iyi bir öğretmenlik yapayım. Uygulamalı olarak eğitim görmek isterim.*” (st.1288-1293) söylemleriyle hizmet içi eğitiminin “nasıl olması” gerektiği konusundaki beklentilerine yönelik görüşlerini bildirmiştir.

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakını müzik etkinlikleri konusunda eğitim gereksinimi duymaktadır. Öğretmenlerin en çok eğitim gereksinimi duydukları konular, temel müzik bilgileri, etkinlik örnekleri uygulamaları, çalgı çalma becerisi, müziğin drama ile kullanımı, müzik etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler, dağarcık geliştirme ve okulöncesi müzik türleri, sınıf yönetimi, diğer etkinliklerle kullanımı, bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri, müzik etkinliklerini gözlem aracı olarak kullanımı konularında eğitim gereksinimleri olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim gereksinimi duyduklarını açıklayan öğretmenlerin eğitim gereksinimi duydukları konular farklılık göstermektedir.

3.7. Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Gerçekleştirilmesi ve Buna İlişkin Eğitim Gereksinimleriniz Hakkında Başka Eklemek İstedığınız Görüş ya da Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında yedinci ve son soru olarak, “Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin eğitim gereksinimleriniz hakkında başka eklemek istediğiniz görüş ya da düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 9’da gösterilmiştir.

Çizelge 9

Öğretmenlerin “Müzik Etkinliklerinin Gerçekleştirilmesi ve Buna İlişkin Eğitim Gereksinimleriniz Hakkında Başka Eklemek İsteddiğiniz Görüş ya da Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdiği Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Müzik etkinliklerinin gerçekleşmesi ve eğitim gereksinimleri konusunda diğer görüş ve önerileri	f
a. Öğretmenler hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almalılar	7
b. Öğretmenler hizmet içi eğitimle desteklenmelidir	2
c. Öğretmenler mesleği sevmeli	2
d. Öğretmenlerin mesleğe özsaygıları arttırılmalı	2
e. Bakanlık öğretmenleri önemsemeli	1
f. Rehberlik amaçlı denetim olmalı	1
Görüşler Toplamı	15

Çizelge 9’da görüldüğü gibi, bu soruya öğretmenlerin, 7’si “öğretmenler hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almalılar”, 2’si “öğretmenler hizmet içi eğitimle desteklenmelidir”, 2’si “öğretmenler mesleği sevmeli”, 2’si “öğretmenlerin mesleğe olan özsaygıları arttırılmalı”, 1’i “bakanlık öğretmenleri önemsemeli” ve 1’i “rehberlik amaçlı denetim olmalı” biçiminde yanıt vermişlerdir.

Öğretmenlerden Ayşe, Hülya, Reyhan, Ayşe, Nalan, Zilan ve Meral Öğretmenler “Öğretmenler hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almalılar” biçiminde görüş bildirmiştir.

Örneğin, Ayşe Öğretmen “*Öğretmen yetiştirirken uygulamaya dönük olsun. Bence eğitim sürerken olmalı Staja falan gidiyoruz ama öyle değil, yeterli değil. Grup öğretmeni üniversiteden başımızda olmayınca olmuyor...Çalışan öğretmenlere yönelik yeni etkinlikler tanıtılabilir.*” (st.365-367) derken; Hülya Öğretmen “*Keşke diyorum şimdi üniversitede daha detaylı olsaydı keşke bir çalgı çalmayı öğretselerdi.*” (st.588-589) biçiminde görüş bildirmiştir.

Reyhan Öğretmen ise “*Üniversitede uygulamalı olsun. Düşünün 19 yaşında okula geliyorsunuz, çocuksunuz daha, küçük olduğumuz için önemini bilmiyoruz. Sonradan anlıyoruz. Neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz...*” (st.1096-1098) biçiminde bildirdiği görüşleriyle müzik etkinliklerinin etkili gerçekleşmesinde “*hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı müzik eğitimi verilmesi*” ile yakından ilişkili olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmanın “*Hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı müzik eğitimi verilmesi*”ne yönelik bulgusu, Güngörmüş (1998) tarafından yapılan araştırmanın “*Okulöncesi eğitim kurumlarına öğretmen yetiştiren kurumlarda yeterli bilgi ve beceri kazandırılmamaktadır*” bulgusuyla örtüşmektedir.

Mürüvvet Öğretmen “*... Okulöncesinde başarı için bence ilk önce çocuğu okula ve öğretmene aşık edeceksin, çok sevmeli, bu sevgi bağınu göz temasıyla pekiştirerek çok iyi kurarım... çok seviyorum onları; işimi.*” (st.930-932) derken; Zehra Öğretmen “*sevgi dolu öğretmenler... Mesleği onlara sevdirecek yollar bulmalıyız. Kişi işini severse kendi geliştirmede engel tanımıyor. Çoğu işinin önemini bilmiyor, kendi değerini yani, onlara sevecenlikle yaklaşmalı idare ve yanlışını kendine buldurtmalı. O zaman kendilerini çok güzel geliştiriyorlar.*” (st.1262-1265) biçiminde görüş bildirerek “*öğretmenler mesleği sevmeli*” vurgusunda bulunmuştur.

Nalan Öğretmen ise “*Her yıl idare tarafından alınır böyle görüşlerimiz hiç de çözülmez, konuştuğumuzla kalırız, hiç gerçeğe dönmüyor hiçbir isteğimiz. Bakanlığımızca bile hiç hükmümüz yok. Okulöncesinin öğretmenin önemini en güzel bakanlık tanıtır, önemsiziz.*” (st.1294-1296) derken Leyla Öğretmen ise “*Ya! Bir kere kendi bakanlığımız bize*

sahip çıksın, bizi önemsesin. Kendimizi değerli bulunmasını istiyoruz.” (st.395) biçiminde görüş bildirmiştir.

Didar Öğretmen ise “*Şöyle bir şey isterdim bu işin uzmanı gelsin sınıfıma beni kamera-ya alsınlar sonra eleştirsinler. İnsan kendini çok iyi değerlendiremiyor çünkü. Müfettiş değil ama bunu rehberlik amacıyla yapsınlar.” (st.470-473) biçiminde görüşüyle “rehberlik amaçlı denetim” beklentisi olduğunu ifade etmiştir.*

Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerinin gerçekleşmesi ve eğitim gereksinimleri konusundaki diğer görüşleri farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin müzik etkinliklerinin gerçekleşmesine ve eğitim gereksinimlerine ilişkin diğer görüşleri sırasıyla; öğretmenler hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almalı, öğretmenler hizmet içi eğitimle desteklenmelidir, öğretmenler mesleği sevmeli, mesleğe özsayıları arttırılmalı biçimindedir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuçlar

Bu araştırma ile okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumu ve eğitim gereksinimleri belirlenmeye çalışılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin okulöncesi eğitim programında müzik etkinliklerinin yeri ve önemine ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu bununla birlikte önemi konusunda görüşlerinin farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, okulöncesi eğitim programlarında müzik etkinliklerini sırasıyla; gelişim alanlarını destekleme, hedef davranışlara ulaştırma, eğitim etkinliklerini sevdirmeye, kavram kazandırma, dikkat çekme ve toplama, sevdikleri ve katılımın yüksek olduğu bir etkinlik, geçiş etkinliklerini ve yaratıcılıklarını destekleme, müziğe özel yeteneği olan çocukları keşfetme ve çocukları tanıma aracı olması bakımından önemli görmektedirler.
- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini planlama durumları ve planlamadaki önceliklerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin müzik etkinliklerini sırasıyla yıllık plana paralel olarak, çocukların ilgi, gereksinim ve gelişim düzeylerine uygun olarak, hazır oluşluklarına ve dikkat sürelerine göre, günlük planda yer alan hedef davranışlarla örtüşecek biçimde, diğer etkinliklerle iç içe geçecek biçimde, yaratıcı ve esnek biçimde, konuya paralel olacak biçimde, etkinlik çeşidini, adını ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyerek, günlük yaşantıdan izler taşıyan ve okulu sevdirecek etkinlikler olmasını dikkate alarak planladıkları anlaşılmıştır.

- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini farklı biçimde uyguladıkları görülmüştür. Öğretmenler müzik etkinliklerini daha çok şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıların tekrar edilmesi ve müzikli oyun ve ritim çalışmalarını kullanarak gerçekleştirmektedirler. Bunun yanı sıra, öğretmenler sırasıyla; yaratıcı dans, nefes açma çalışmaları, dramatizasyon, ses üretme çalışmaları ve ses taklitleri, serbest dans, çalgı çalma ve dinletme, müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikler, müzik eşliğinde beden hareketleri etkinliklerini de gerçekleştirmektedirler.
- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin müzik etkinliklerini değerlendirme durumları ve değerlendirmede kullandıkları ölçütlerin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müzik etkinliklerini değerlendirmede öğretmenler, en çok çocukların beğeni, katılım ve tepkilerini dikkate alarak daha sonra da etkinliğin amacına ulaşım ulaşılmadığını ölçüt olarak almaktadırlar. Ayrıca, öğretmenlerin müzik etkinliklerini günlük etkinlik programının değerlendirilmesiyle birlikte değerlendirdikleri görülmüştür. Bunların dışında, ilgi çeken çalışmaların tekrarlanması, değerlendirme olumsuzsa planlamanın yeniden yapılması ve diğer etkinliklerle yapılması diğer değerlendirme etkinlikleri arasında yer almıştır.
- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakını müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle birlikte kullanmaya uygun olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, müzik etkinliklerini diğer etkinliklerle kullanma durumları farklılık göstermiştir. Öğretmenlerin müzik etkinliklerini birlikte kullandıkları diğer etkinlikler; sırasıyla, rutin etkinlikler, oyun, serbest zaman ve sanat etkinlikleri, Türkçe dil, fen doğa, okuma yazma, drama ve hareket eğitimidir.
- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakınının müzik etkinliklerini gerçekleştirirken bir ya da birden fazla güçlkle karşılaştıkları ve karşılaştıkları güçlüklerin farklı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerin başında, öğretmenlerin temel müzik bilgi, beceri ve müzik etkinlikleri uygulamalarına yönelik yetersizliği gelmektedir. Bunu sırasıyla araç gereç, ritm araçları ve orijinal müzik aleti yetersizliği, sınıf ortamı ve fiziksel koşulların yetersizliği ve öğrenci

sayısının fazlalığı izlemektedir. Bu güçlüklerin yanı sıra, öğretmenlerin ailelerin sosyo-kültürel düzeylerinden kaynaklanan güçlükler, anlaşılır olmayan kaynaklar ve kaynaklara ulaşma güçlüğü, yönetim ve denetimden kaynaklan güçlüklerle de karşılaştıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin temel müzik bilgi, beceri ve müzik etkinlikleri uygulamaları, çalgı çalma becerisi ve sınıf yönetimine ilişkin eğitim gereksinimleri de diğer güçlükler arasındadır.

- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müzik etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleşmediği görüşündedirler.
- Öğretmenler, müzik etkinliklerinin daha iyi bir biçimde gerçekleştirilmesi için öğretmenlerin hizmet öncesinde müzik etkinlikleri konusunda yeterli bir biçimde yetiştirilmesi başta olmak üzere, öğretmenin kendini güncelleyebilmesi, çalgı çalabilmesi, araç gereç ve donanım eksikliğinin giderilmesi ve alanla ilgili kaynak sınırlılığının çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin mesleğine karşı özsaygısının olması, mesleğini sevmesi ve çocukları tanınması, okullarda müzik odasının bulunması, diğer etkinliklerle birlikte kullanılması, etkinliklerin öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre planlanması, öğretmenlerin üniversite işbirliği ile desteklenmesi, okulöncesi eğitime ait genel sıkıntıların giderilmesi, müzik etkinlikleri müzik öğretmeni önderliğinde gerçekleştirilmeli, bakanlık tarafından müzik etkinlikleri ile ilgili kitap, broşür ve VCD' ler hazırlanıp öğretmenlere ulaştırılması ve bakanlığın okulöncesi öğretmenlerine gereken değeri ve önemi vermesi öğretmenlerin diğer önerileri arasında yer almaktadır.
- Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin tümüne yakını müzik etkinlikleri konusunda eğitim gereksinimi duymaktadır. Öğretmenlerin müzik etkinliğine yönelik eğitim gereksinimi duydukları konuların başında; temel müzik bilgileri, etkinlik örnekleri ve uygulamaları gelmektedir. Enstrüman çalma becerisi, müzik etkinliklerinin drama ile kullanımı, müzik etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler, okulöncesinde müzik türleri ve dağarcık geliştirme, sınıf yönetimi, müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle kullanımı, bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri,

müzik etkinliklerinin gözlem aracı olarak kullanımı öğretmenlerin eğitim gereksinmesi duydukları diğer konulardır.

- Öğretmenlerin müzik etkinliklerinin gerçekleşmesine ve eğitim gereksinimlerine ilişkin ek görüşleri ise, öğretmenlerin hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almaları, öğretmenlerin hizmet içi eğitimle desteklenmeleri, öğretmenlerin mesleği sevmeleri ve mesleğe özsaygılarının artırılması, bakanlığın öğretmenleri önemsemesi ve rehberlik amaçlı denetim konusunda olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre kendileri ile görüşme yapılan öğretmenler, okulöncesi eğitim programında müzik etkinliklerinin önemli bulmakta, ancak, müzik etkinliklerinin etkili biçimde gerçekleşmediğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler müzik etkinlikleri konusunda eğitim gereksinimi duyduklarını belirtmektedirler.

4.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında yer verilmiştir.

4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Müzik etkinlikleri kapsam ve içeriği konusunda öğretmenlerin eğitim gereksinimleri giderilmelidir. Bunun için öğretmenlere yönelik uygulama ağırlıklı hizmet-içi eğitim programları düzenlenebilir.
2. Düzenlenecek olan hizmet-içi eğitim programları öğretmenlerin eğitim gereksinimleri doğrultusunda; temel müzik bilgileri, etkinlik uygulamaları, enstrüman çalma becerisi, müzik etkinliklerinin drama ile kullanımı, müzik etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler, okulöncesinde müzik türleri ve dağarcık geliştirme, sınıf yönetimi, müzik etkinliklerinin diğer etkinliklerle kullanımı, bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri, müzik etkinliklerinin gözlem aracı olarak kullanımı konularında olmalıdır.

3. Okulöncesi eğitim uygulamalarında bütünlüğün sağlanması amacıyla İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde, “okulöncesi eğitim” alt çalışma komisyonları oluşturularak, ilde bulunan bütün okulöncesi eğitimi öğretmenleri arasında bilgi akışı sağlanabilir. Ayrıca bu komisyonun periyodik aralıklarla düzenleyeceği çalışmalar yoluyla öğretmenler müzik etkinliklerini etkili bir biçimde gerçekleştirebilme bakımından bilgilerini paylaşabilirler.
4. Milli Eğitim Bakanlığı, okulöncesi müzik ve müzik etkinlikleri alanında kitap ve yazınsal yapıtların yanı sıra görsel araçlardan oluşacak kaynak listesi hazırlayarak, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri ve yenilemelerine katkıda bulunulabilir.
5. Okulöncesi eğitim öğretmeni yetiştiren kurumların programları öğretmenlerin “müzik etkinliklerine” ilişkin eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurularak daha işlevsel duruma getirilmelidir.

4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma konusu nicel yöntemlerle de gerçekleştirilebilir.
2. Okulöncesi eğitim öğretmeni yetiştiren programlarda müzik derslerinin etkililiğine yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.
3. Şanlıurfa gibi illerde etnik yapıdaki aile farklılıklarının okulöncesi eğitim uygulamalarına etkisini konu alan bir araştırma gerçekleştirilebilir.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
1. ŞANLIURFA İLİNDE ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULLAR ve ÖĞRETMEN SAYILARI	86
2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İZİN FORMU	87
3. MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN FORMU	88
4. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İZİN FORMU	89
5. ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KILAVUZU	90
6. ÖĞRETMEN GÖRÜŞME TAKVİMİ	93
7. ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI	94
8. BETİMSSEL ANALİZ ÇÖZÜMLEME ÖRNEĞİ	99

EK 1
ŞANLIURFA İLİNDE ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULLAR ve
ÖĞRETMEN SAYILARI

<u>Okul Adı</u>	<u>Öğretmen Sayısı</u>
1. Bahçelievler Anaokulu	7
2. Şanlıurfa Anaokulu	5
3. Bahçelievler İlköğretim Okulu	1
4. İbrahim Tatlıses İlköğretim Okulu	2
5. Vakıflar İlköğretim Okulu	3
6. Yenişehir İlköğretim Okulu	1
7. İ.M.K.B. İlköğretim Okulu	1
8. Şair Nabi İlköğretim Okulu	1
9. Cengiz Topel İlköğretim Okulu	1
10. Halide Nusret İlköğretim Okulu	1
11. Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	1
12. Merkez Kuru İlköğretim Okulu	1

EK - 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.E.GD.0.33.05.312-1028 3759
Konu : Araştırma İzni

04/08/2006

SANLIURFA VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : 16.08.2006 tarih ve B.08.4.MEM.4.63.00.05-379/24743 sayılı yazınız.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Nilgün GÜLER'in "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirme Durumları ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak görüşme formunun, iliniz merkez ilköğretim okullarının ana sınıflarında ve bağımsız ana okullarında görevli okul öncesi öğretmenlerine uygulama izin talebi incelenmiştir.

Anadolu Üniversitesi tarafından kabul edilen (1 sayfa - 8 sorudan oluşan) görüşme formunun belirlenen okullarda uygulanmasında Bakanlığımızca bir sakınca görülmektedir.

Araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

10/29
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
8/8/2006
Vali A

Cevdet GENÇİZ
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

EKLER :
EK-1: Görüşme Formu Örneği (1 Adet-1 Sayfa)

EK - 3

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.63.00.05-379/

27402

13 EYLÜL 2006

Konu : Anket İzni

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)
ESKİŞEHİR

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının
04/09/2006 tarih ve 3759 sayılı emri.
b) 21/04/2006 tarih ve 4042 sayılı yazınız.

İlgi (b) yazınız ekinde gönderilen Üniversiteniz Ana Bilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nilgün GÜLER'in "Okulöncesi Öğretmenlerin Müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi" konulu yüksek lisans tezini hazırlamakta olduğu ve bu tez çalışmasıyla ilgili 2006-2007 öğretim yılında ilimiz merkez ilköğretim okulları Anasınıflarında ve bağımsız Anaokullarında görevli okulöncesi öğretmenleri ile görüşme yapması ilgi (a) emirle uygun görülerek, araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığa gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet KÜÇÜK
Millî Eğitim Müdürü

- EKLER :
1-Bakanlık Emri (1 Adet)
2-Görüşme Soruları (1 Adet)

12/09/2006 Mem. :Y.TOPRAK
12/09/2006 Md.Yrd :H.Ö.COŞKUN

Yenişehir 63300
ŞANLIURFATel : 0 414 - 3142004
Fax : 0 414 - 3123083E-Posta : surfamem@meb.gov.tr
Web : http://sanliurfa.meb.gov.tr

EK- 4

45

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sayı : B.30.2.ANA.0.70.00.01-500-302/4042

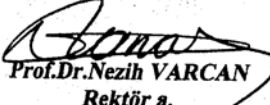
Tarih : 21 Nisan 2006

Konu : Anket İzni

ŞANLIURFA VALİLİĞİNE
(Milli Eğitim Müdürlüğü)
ŞANLIURFA

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nilgün GÜLER, "Okulöncesi Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerini Gerçekleştirme Durumları ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tezini hazırlamaktadır. Tez çalışmasıyla ilgili 2005-2006 öğretim yılında Şanlıurfa Merkez İlköğretim okulları ana sınıflarında ve bağımsız ana okullarında görevli okulöncesi öğretmenleri ile görüşme yapmak istemektedir.

Bilgilerinizi, adı geçen öğrencimizin 2005-2006 öğretim yılı Bahar döneminde söz konusu görüşmeyi gerçekleştirebilmesi için gerekli iznin verilmesini arz ederim.

Prof. Dr. Neziha VARCAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER :

- 1- Araştırma Önerisi
- 2- Görüşme Soruları

Yunusemre Kampüsü 26470 ESKİŞEHİR
Santral: 0.222.3350580/(10 Hat) Faks: 0.222.3353616
E-Posta: gensek@anadolu.edu.tr

EK 5 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KILAVUZU

I. SÖZLEŞME

Merhaba, ben Nilgün Güler. Harran Üniversitesi Şanlıurfa Meslek Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışıyorum. Aynı zamanda Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okulöncesi Öğretmenliği Programında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Bu araştırmalardan elde edilecek veriler yüksek lisans tezimin verilerini oluşturacaklardır.

Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinin gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinmelerinin belirlenmesi konusunda bir araştırma yapıyorum. Görüşmenin temel amacı; sizlerin, müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi konusunda görüşlerinizi almaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, okulöncesi eğitime katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, bu araştırma dışında başka bir amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. Görüşme sırasında tarafımdan sorular gerekli gördüğünüzde tekrarlanacaktır. İstedığınız zaman yeterince anlaşılmayan sorular için açıklama yapabilirim. Lütfen görüşme sırasında, kendinizi bir sohbet ortamına olduğu gibi rahat hissetmeye çalışın.

Görüşme yaklaşık olarak 20 dakika sürecektir. Bir sakınca görmezseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu zamanı etkili bir biçimde kullanma, verilen yanıtların kaydını, ayrıntılı ve doğru olarak tutma olanağı sağlayacaktır. Bir sorunuz yoksa, izninizle sorulara başlamak istiyorum. Ancak öncelikle kendiniz için bir kod isim belirleyiniz. Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı
Nilgün GÜLER

Görüşülen:
Tarih:
İmza:

**OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ
GERÇEKŞELTİRME DURUMLARI VE EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNİN BE-
LİRLENMESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KILAVUZU**

1.KİŞİSEL BİLGİLER

1. Görev Yaptığınız Okul Adı ve Türü:

2. Mesleki Deneyiminiz.

- a. 1-5 yıl
- b. 6-10 yıl
- c. 11-15 yıl
- d. 16-20 yıl
- e. 21 yıl ve üzeri

3. Eğitim Durumunuz

- a. Eğitim Enstitüsü
- b. Eğitim Önlisans / İki Yıllık Eğitim Yüksekokulu
- c. Lisans Tamamlama Programı
- d. Eğitim Fakültesi
- e. Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

II. GÖRÜŞME SORULARI

1. Okulöncesi eğitim programında, müzik etkinliklerinin yeri ve önemi konusunda düşünceleriniz nelerdir?
2. Müzik etkinliklerini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
  - Müzik etkinliklerini nasıl planlıyorsunuz?
  - Müzik etkinliklerini nasıl uyguluyorsunuz?
  - Müzik etkinliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Müzik etkinliklerinin programdaki diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusunda düşünceleriniz nelerdir?
4. Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştığınız güçlükler konusunda düşünceleriniz nelerdir?
5. Müzik etkinliklerinin etkili gerçekleştiğini düşünüyor musunuz? Daha etkili biçimde gerçekleştirilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?
6. Müzik etkinliklerine ilişkin hangi konularda eğitim gereksinimi duyuyorsunuz?
7. Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin eğitim gereksinimleriniz hakkında başka eklemek istediğiniz görüş ya da düşünceleriniz nelerdir?

EK – 6
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME TAKVİMİ

KOD ADI	GÖRÜŞME TARİHİ	GÖRÜŞME YERİ	KASET NO	KAYIT SÜRESİ
Semra	04. 05. 2006.	Müdür Odası	1A	25 dk.
Nuriye	04. 05. 2006.	Müdür Odası	1B	25 dk.
Şenel	05. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	2A	25 dk.
Sibel	05. 05. 2006	Müdür Odası	2B	25 dk.
Sevil	08. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	3A	15 dk.
Gülhan	09. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	3B	20 dk.
Hilal	10. 05. 2006	Müdür Odası	4B	20 dk.
Halime	10. 05. 2006	Müdür Odası	4B	25 dk.
Ayşe	11. 06. 2006	Öğretmenler Odası	5A	25 dk.
Leyla	11. 06. 2006	Öğretmenler Odası	5B	20 dk.
Semra	11. 06. 2006	Müdür Odası	6A	15 dk.
Didar	12. 06. 2006	Oyun Odası	6B	15 dk.
Şule	15. 05. 2006	Müdür Odası	7A	20 dk.
Hülya	16. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	7B	15 dk.
Nazife	16. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	8A	15 dk.
Meral	22. 05. 2006	Müdür Odası	8B	15 dk.
Zilan	22. 05. 2006	Öğretmenler Odası	9A	20 dk.
Mürüvvet	22. 05. 2006	Müdür Odası	9B	30 dk.
Şermin	23. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	10A	25 dk.
Reyhan	23. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	10B	20 dk.
Ayşegül	26. 05. 2006	Müdür Yr. Odası	11A	20 dk.
Ayşe	27. 05. 2006	Öğretmenler Odası	11B	20 dk.
Şükran	27. 05. 2006	Oyun Odası	12A	20 dk.
Zehra	27. 05. 2006	Oyun Odası	12B	15 dk.
Nalan	05. 05. 2006	Öğretmenler Odası	3A	15 dk.

EK 7

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI

Kodlamalarla ilgili seçenekleri “a, b, c...” biçiminde işaretleyiniz.

1. Okulöncesi eğitim programında, müzik etkinliklerinin yeri ve önemi konusunda düşünceleriniz nelerdir?

- a. Gelişim alanlarını destekliyor
- b. Hedef davranışlara ulaşmada etkili oluyor
- c. Eğitim etkinliklerini sevdiriyor
- d. Kavramların kazandırılmasında etkili oluyor
- e. Çocukların dikkatlerini çekme ve toparlamada etkili oluyor
- f. Çocukların sevdikleri ve katılımın yüksek olduğu bir etkinlik
- g. Geçiş etkinliklerini destekliyor
- h. Çocukların yaratıcılıklarını destekliyor
- ı. Müziğe özel yeteneği olan çocukların keşfedilmesini sağlıyor
- i. Çocukları tanıma aracı

2. Müzik etkinliklerini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

a. Planlama

- a.1. Yıllık plana paralel olarak
- a.2. Çocukların ilgi istek, gereksinim ve gelişim düzeylerine göre
- a.3. Hazır oluşluklarına ve dikkat sürelerine göre
- a.4. Günlük planda yer alan hedef davranışlarla örtüşecek biçimde
- a.5. Diğer etkinliklerle iç içe geçecek biçimde
- a.6. Yaratıcı ve esnek biçimde
- a.7. Konuya paralel olacak biçimde
- a.8. Etkinlik çeşidini, adını ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyerek
- a.9. Günlük yaşantılardan izler taşıyacak biçimde

- a.10. Okulu sevdirecek etkinlikler olmasına dikkat ederek
- a.11. Oturma düzenine göre

b. Uygulama

- b.1. Şarkı söyleme, dinleme, öğrenilen şarkıların tekrarı
- b.2. Müzikli Oyun
- b.3. Ritim Çalışmaları
- b.4. Yaratıcı dans
- b.5. Nefes açma çalışmaları
- b.6. Dramatizasyon
- b.7. Ses üretme çalışmaları ve ses taklitleri
- b.8. Serbest dans
- b.9. Enstrüman çalma ve dinletme
- b.10. Müzikli öykü
- b.11. Müzik eşliğinde yaratıcı etkinlikler
- b.12. Müzik eşliğinde beden hareketleri

c. Değerlendirme

- c.1. Çocukların beğeni, katılım ve tepkilerine göre
- c.2. Etkinliğin amacına ulaşıp ulaşılmadığına göre
(Davranışların kazanımına göre)
- c.3. Günlük etkinlik programının genel değerlendirmesiyle
- c.4. İlgi çeken çalışmalar tekrarlanması yoluyla
- c.5. Değerlendirme olumsuzsa planlamanın yeniden yapılması
- c.6. Birleştirilmiş etkinlikse değerlendirmenin birleştirilen etkinliklerle yapılması
- c.7. Etkinlikle ilgili izlenimlerin gün sonunda not edilmesi
- c.8. Davranış ve gözlem formları kullanılarak bireysel değerlendirme yapılması
- c.9. Günlük planın ilgili bölümüne matematiksel değere karşılık gelen sembollerle değerlendirme yapılması
- c.10. Öğretmenin kendi performansını değerlendirmesi yoluyla

3. Müzik etkinliklerinin programdaki diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusunda düşünceleriniz nelerdir?

- a. Diğer etkinliklerle kullanılmaya uygun ve çok yararlı
- b. Rutin etkinliklerle
- c. Oyun etkinlikleri
- d. Serbest zaman ve sanat etkinlikleri
- e. Türkçe dil etkinlikleri
- f. Fen doğa etkinlikleri
- g. Okuma yazma
- h. Drama etkinlikleri
- 1. Hareket eğitimi

4. Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştığımız güçlükler konusunda düşünceleriniz nelerdir?

- a. Öğretmenin temel müzik bilgi, beceri ve uygulamalara ilişkin yetersizliği
- b. Araç gereç, ritim ve orijinal müzik aleti yetersizliği
- c. Sınıf ortamı ve fiziksel koşulların yetersizliği ve öğrenci sayısının fazlalığı
- d. Ailelerin ilgisizliği, okulöncesi eğitimi önemsememeleri ve sosyo kültürel durumlarına ilişkin
- e. Alanla ilgili yazılı ve sesli kaynakların nicelik ve nitelik olarak yetersizliği, anlaşılır olmayan kaynaklar ve kaynaklara ulaşma güçlüğü
- f. Yönetim ve denetime ilişkin yaşanan güçlük
- g. Öğretmenin enstrüman çalma becerisi yetersizliği
- h. Sınıf yönetimine ilişkin yetersizlik

5. Müzik etkinliklerinin etkili gerçekleştiğini düşünüyor musunuz? Daha etkili biçimde gerçekleştirilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?

- a. *Etkili gerçekleşme durumu*

- a.1. Etkili gerçekleşmiyor
- a.2. Etkili gerçekleşiyor

b. Etkili gerçekleşmesi konusunda öneriler

- b.1. Öğretmenler hizmet öncesinde, müzik etkinlikleri konusunda yeterli bir biçimde yetiştirilmeli
- b.2. Öğretmen kendini güncelleyebilmeli, yaratıcı olmalı
- b.3. Öğretmen enstrüman çalabilmeli
- b.4. Araç gereç ve donanım eksikliği giderilmeli
- b.5. Alanla ilgili kaynak sıkıntısı çözülmeli
- b.6. Öğretmenin mesleğe karşı özsaygısı olmalı, mesleği sevmeli ve çocukları tanımalı
- b.7. Okullarda müzik odası bulunmalı
- b.8. Diğer etkinliklerle kullanılmalı
- b.9. Etkinlikler öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre planlanmalı
- b.10. Öğretmenler üniversite işbirliği ile desteklenmeli
- b.11. Okulöncesi eğitime ait genel sıkıntılar giderilmeli
- b.12. Öğretmenler müzik öğretmenleri işbirliğine ile desteklenmeli
- b.13. Bakanlık tarafından müzik etkinlikleri ile ilgili kitap, broşür ve VCD' ler hazırlanıp öğretmenlere ulaştırılmalı
- b.14. Bakanlık okulöncesi öğretmenlerine gereken değeri ve önemi vermeli

6. Müzik etkinliklerine ilişkin hangi konularda eğitim gereksinimi duyuyorsunuz?

a. Eğitim Gereksinimi

- a.1. Evet
- a.2. Hayır

b. Eğitim Gereksinimi Duyulan Konular

- b.1. Temel müzik bilgileri
- b.2. Etkinlik örnekleri uygulamaları
- b.3. Enstrüman çalma becerisi
- b.4. Drama ile kullanımı

- b.5. Kullanılan yöntem ve teknikler
- b.6. Dağarcık geliştirme ve okulöncesi müzik türleri
- b.7. Sınıf yönetimi
- b.8. Diğer etkinliklerle kullanımı
- b.9. Bireysel ve yaratıcı müzik etkinlikleri
- b.10. Müzik etkinliklerini gözlem aracı olarak kullanımı

7. Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin eğitim gereksinimleriniz hakkında başka eklemek istediğiniz görüş ya da düşünceleriniz nelerdir?

- a. Öğretmenler hizmet öncesinde uygulama ağırlıklı eğitim almalılar
- b. Öğretmenler hizmet içi eğitimle desteklenmelidir
- c. Öğretmenler mesleği sevmeli
- d. Mesleğe olan özsaygıları arttırılmalı
- e. Bakanlık öğretmenleri önemsemeli
- f. Rehberlik amaçlı denetim olmalı

EK - 8
BETİMSEL ANALİZ ÇÖZÜMLEME ÖRNEĞİ

GÖRÜŞME FORMU			
YER : Vakıflar İÖO		GÖRÜŞME NO: 1	
TARİH : 04.05.2006			
SAAT : 9.30		SAYFA NO: 1	
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : Semra			
BETİMSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
		<p>Soru 1. Okulöncesi eğitim programında, müzik etkinliklerinin yeri ve önemi konusunda düşünceleriniz nelerdir?</p> <p>1. Mutlaka yer veriyoruz. Her gün şarkı olmasa bile ona yakın bir şey bir nefes açma çalışması, bir ritm çalışması, bir dans olsun mutlaka yer veriliyor. Bu etkinliklerle kendini ifade ediyor. Dil gelişimlerine yardım ediyor. Beden gelişimlerine katkısı oluyor. Duygusallıklarını ve toplumsallıklarını da olumlu etkiliyor.</p> <p>Soru 2. Müzik etkinliklerinde neler yapıyorsunuz?</p> <p>a) Müzik etkinliklerini nasıl planlıyorsunuz?</p> <p>5. Ritm çalışması yapıyorum işte marakaslar ritm aletleriyle nefes açma çalışması yapıyoruz. İşte çiçek kokla, mum üfle. çiçek toplarken nefesi çekiyor içine şarkı söyleme, dinleme, yaratıcı dans, şarkılı oyunlar bunları alırken konuya uygun olmasına dikkat ediyorum. Aylara göre konularımız oluyor. Planlarken bunlara dikkat ediyorum. Etkinlik çalışmalarını da her gün farklı alıyorum. Bir gün nefes açma çalışması almışsam bir gün şarkı söyleme çalışması alıyorum. Bu şekilde etkinlik çeşitlerini dengeli dağıtıyorum.</p> <p>b) Müzik etkinliklerini nasıl uyguluyorsunuz?</p> <p>11. Uygulamada hepsi 15-20 dakika ayırıyorum. Değerlendirirken çocuklara göre değerlendiriyoruz. Hoşlarına gitti mi diye? Şarkı seçerken uzun olmamasına dikkat ediyorum. Uzun olunca sıkılıyorlar. Söylemekte de öğretmekte de güçlük çekiyorsun.</p> <p>c) Müzik etkinliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?</p> <p>14. Günlük plana kısaca gerçekleşti gerçekleşmedi diye yazıyorum. Bu şekilde.</p> <p>Soru 3. Müzik etkinliklerinin programdaki diğer etkinliklerle birlikte kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz?</p> <p>15. Diğer etkinliklerden en çok oyunla kullanıyorum. Genelde şarkılı oyunlarla ya da serbest zaman etkinliklerinde işte toplanırken, etkinlik geçişlerinde ilgilerini toplamak amacıyla.</p> <p>Soru 4. Müzik etkinliklerini gerçekleştirirken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?</p>	

<p>17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26.</p>	<p>Oluyor. Çocuklardan oluyor. Temel müzik bilgilerinin eksikliğinden de kaynaklanıyor. Mesela kendimi örnek vereyim, flüt çalmayı bilmiyorum. Bilsem buna da yer verebilirdim ve çok daha güzel olurdu. Çocuklardan kaynaklandığı da oluyor bazen, biri şarkı söylerken diğeri başka bir şey söyleyebiliyor. Diğerinin ilgisini dağıtabiliyor. Hepsini katma sorunu olabiliyor.</p> <p>Soru 5. Müzik etkinliklerinin daha etkili biçimde gerçekleştirilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?</p> <p>Dediğiniz gibi etkili bir biçimde gerçekleştiğini söyleyemem. Okulöncesi öğretmenin donanımlı başlasa mesleğe bence her etkinlik kusursuz gerçekleşir.</p> <p>Soru 6. Müzik etkinliklerine ilişkin hangi konularda eğitim gereksinimi duyuyorsunuz?</p> <p>Dağarcık geliştirme de eğitim gereksinmemiz var. Mesela yirmi şarkı bilirken daha fazla ve daha farklı şarkılar bilmek isterim. Daha güzel. Müzik aletlerinin kullanımı konusunda da gereksinmemiz var böyle çok rutin oluyor. Daha değişik etkinlikler bilsek, uygulasak.</p> <p>Soru 7. Müzik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin eğitim gereksinimleriniz hakkında başka eklemek istediğiniz görüş ya da düşünceleriniz nelerdir?</p> <p>Hayır.</p>	
	<p>SAYFA YORUMU:</p>	

KAYNAKÇA

- Acun, Suna ve Gülay Bulgur Erten. **KML için Okulöncesi Eğitimi**. İstanbul: Esin Yayınevi; 1993.
- Akkaş, Salih. **Okulöncesi Eğitimde Müzik**. Ankara: 1991.
- Altınok, Rahmiye. **Kız Meslek Liseleri İçin Müzik**. İstanbul: Esin Yayınları, 1998.
- Aral, Neriman, Adalet Kandır ve Münevver Can Yaşar. **Okulöncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları**. Birinci Basım. İstanbul: Turan Ofset, 2002.
- Aral, Neriman. **Okulöncesi Eğitim 2**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2001.
- Aral, Neriman, Aysel Köksal Akyol ve Ayperi Sığırtmaç. “Beş-Altı Yaş Grubundaki Çocukların Yaratıcılıkları Üzerinde Orff Öğretisine Dayalı Müzik Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi”, <http://e-sosder.com/1501-09.pdf>. ISSN: 1304-0278 Kış-2006, Cilt:5, Sayı:15, erişim tarihi: 02.10.2006.
- Arı, Zekiye. “Orff Metodu ve Çalgıların Müzik Öğretimindeki Önemi Üzerine Bir Araştırma” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, 2001.
- Arslan, Ayşen. “Çocukta Dil ve Müzikal Yeteneğin Gelişimi”, **Marmara Üniversitesi Anaokulu Öğretmeni El Kitabı**. Birinci basım. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.137-142, 1999.
- Artan, İsmihan ve Gülden Uyanık Balat. “Anaokuluna Devam Eden 4 ve 6 yaş Çocuklarının Çalgıları Tanımları ve Çalgıların Seslerini Hangi Doğal Seslere Benzettiklerinin İncelenmesi”, **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt 9, Sayı:11, ss.213-227, 2001.
- Artan, İsmihan. “Okulöncesi Dönemde Müziğin Gelişimi ve Etkinlik Örnekleri”, **9. Ya-pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.235-250, 1993.

- _____. “Okulöncesi Dönemde İşitsel Algının Geliştirilmesi”, **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde yeni Yaklaşımlar**. (Editör: Müzeyyen Sevinç) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, ss.273-281, 2003.
- _____. “Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri”, **Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı**. (Editör: Şule Bilir) İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss. 103-116, 1994.
- Bal, Hatice. “Çoklu Zeka ve Çocuklar”, <http://www.adana.meb.gov.tr/sayfalar/cokluzeka2.htm>, İzmir HİE/ Eğitim Teknoloji Formatörleri Kursu 07-18 Haziran1999, erişim tr: 21.04.2006.
- Başer, Adile. “Müziğin Okulöncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı”, <http://www.sakarya.edu.tr>, erişim tarihi: 12.05.2005.
- Bilhartz Terry, Rick Bruhn ve Judith E. Olson. “The Effect of Early Music Training on Child Cognitive Development”, **Journal of Applied Developmental Psychology**. Cilt:4, Sayı;20, ss.615-636, 2000.
- Boone, Michal ve Nancy Cunningham “ Children’s Expression Of emotional Meaning in Music Through Expressive Body Movement”, **Journal Of Nonverbal Behavior**. Human Sciences Pres, Inc. Spring, Cilt:1, Sayı; 25, ss.21-39, 2001.
- Büyükkaragöz, Savaş. “Öğretmen ve Velilerin Okulöncesi Eğitim Programları Hakkında Görüşleri”, **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları ss. 66-77, 1993.
- Çevirme, Hülya. “Masal ve Efsanelerde Halk Eğitimi”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt: 5, Sayı;7 Bahar, 2004, [http:// web.inonu.edu.tr](http://web.inonu.edu.tr), erişim tarihi: 13.10.2006.
- Dinçer, İnci. **Çocuk Gelişimi İle İlgilenenler İçin Müzik El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1991.
- Erkunt, Nimet. **Okulöncesi Eğitimi İle İlgili Uygulamalı Çalışmalar**. İstanbul: Esin Yayınevi, 2000.

Ersoy, Özlem. “Müzik Etkinliklerinde Öğretmenin Rolü”, **Müziğin Okulöncesi Eğitimde Kullanılması**. Ankara: Kök Yayıncılık, ss.35-43, 2003.

Eskioğlu, İtir. “Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri”, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya Bildiriler, ss.116-123, 2003, [http// www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/IEskioğlu](http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/IEskioğlu), erişim tarihi: 09.02.2005.

Etike, Serap. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Sanat Eğitimi ve Öğretmenin Yeri” **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları ss.224-225, 1993.

Gander, M. ve Joseph Gardiner. **Çocuk ve Ergen Gelişimi**. (Çeviren; A. Dönmez, N.Çelen ve B. Onur Yayına Hazırlayan; Bekir Onur) Üçüncü baskı, Ankara: İmge Yayınları, 1998.

Gezen, Derya. “Orff Çalgıları ve Müzik Eğitimimiz”, **1.Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu Bildirileri**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Sayı: 23, ss.127-131, 1994.

Gültekin, Mehmet. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlar,” **Okulöncesi Eğitimde İlke Ve Yöntemler**. (Editör: Şefik Yaşar) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi A.Ö F. Yayınları, ss.71-86, 2000.

Güngörmüş, Oya. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müziğin Kullanımı”, **Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular**. (Editör: Ayla Oktay, Özgül Polat Unutkan) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, ss. 265-280, 2005.

Gürlük, İpek. Okulöncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimine Müzik Terapisinin Etkileri ve Faydaları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, 1998.

Gürşimşek, Işık. “Bilişsel Gelişime Yeni Yaklaşımlar; Çoklu Zeka Kuramı.”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/ Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-pa Yayınları, ss.147-197, 2002.

Hirsch, E.D. ve John Holdren, **What Your Kindergartner Needs to Know Preparing Your Child For A Lifetime Of Learning**. Canada: Published By Dell Publishing Adivision Of Bantom, September,1997.

İpşiroğlu, Zehra. **Eğitimde Yeni Arayışlar, Sorunlar, Seçenekler, Öneriler**. Birinci Basım. İstanbul: Adam Yayınları, Ekim 1997.

Kantarcıoğlu, Selçuk. **Anaokullarında Metod ve Öğrenim II. Dördüncü Basım**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,1983.

Karabaş, Seyfi. **Bütüncül Türk Budunbilmine Doğru**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999.

Karasar, Niyazi. **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Onbirinci basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.

Kolçak, Olcay. **Ses Eğitimi ve şarkı Sanatı**. Birinci Baskı. İstanbul: Esin Yayıncılık,1998.

Köksoy, Aylin Mentiş ve Ayşe Mentiş Taş “Okulöncesi eğitim Kurumlarında görev yapan Anaokulu Öğretmenlerinin Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi”, Gazi Üniversitesi, Kırşehir Eğitim fakültesi, Cilt:6, Sayı:1, ss.31-40, 2005, <http://www.gazi.edu.tr> , erişim tarihi: 07.05.2006.

Kuffner, Trish. **The Preschooler’s Busy Book 365 Creative Games Avtivities to Keep Your 3- To 6-Year-Old Busy**, New York: By Patricia Kuffner, Barnes-Noble Books, 1998.

Lindberg, Lucile ve Rita Swedlow, **Early Childhood Education**. By Allyn And Bacon Inc. 470 Atlantic Auence Boston Massachuseets 02210 Printed In The U.S.A., 1976.

Mavesky, Mary. **Creative Activities for Young Children**. 7th Edition. Delmar Adivision Of Thomson Learning Printer in The U.S.A., 2002.

Mentiş, Aylin. Tekerlemelerin ilkokul ve Okulöncesi Müzik Eğitimindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Çalışma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fen Bilimleri Entitüsü, Müzik Eğitimi Dalı, 1999.

Mertoğlu, Ercan. “Okulöncesi Eğitimde Müziğin Gelişimi ve Eğitimi”, **9.Okulöncesi Eğitim ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa yayınları, ss.250-253, 1993.

_____.Okulöncesi Dönemde Ritm Eğitimi”, **Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular**. (Editör: Ayla Oktay, Özgül Polat Unutkan) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, ss.281-301, 2005.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis. Second Edition. California: Sage Publications, Inc, 1994.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Okulöncesi Eğitimi**. Ankara: 1993.

_____. **Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi: Müzik Etkinlikleri** Ankara:2000.

_____. **Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi: Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Etkinlikleri** Ankara: 2001.

_____. **Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2006.

Morgül, Mahiye. **Müzik Nasıl Öğretilir. Çocukluk Çağı Müzik Eğitimi (5-14 Yaş)** Birinci Baskı. Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi, Ağustos 2001.

Nas, Recep. **Türkçe Öğretimi**. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2003.

Odabaşoğlu, Sezer. **Tekerleme Mekerleme**. İstanbul: M.E.B Yayınları, 1992.

Oktay, Ayla. **Yaşamın Sihirli Yılları: Okulöncesi Dönem**, Epsilon Yayıncılık, 2003.

Ömeroğlu, Esra. “Müzik ve Drama ”, **Müziğin Okulöncesi Eğitimde Kullanılması**. Ankara: Kök Yayıncılık, ss.97-107, 2003.

- Özdemir, Sermin. Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitiminin Anadili Eğitimine Etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.
- Öztürk, Ali. “Okulöncesinde Müzik Öğretim Yöntemleri”. **Müzik Öğretimi**. (Editör Ali Öztürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.97-110, 2001.
- Öztürk, Ayten. **Okulöncesi Eğitimde Müzik**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2005.
- Öztürk, Ferda. **Okulöncesi Dönem Müzik Eğitiminde Drama**. Ankara: Ya-Pa Yayıncılık, 2002.
- _____. Okulöncesi Dönem (5-6 Yaş Grubu) Müzik Eğitiminde Dramanın Kullanımının Etkililiği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Poyraz, Hatice. “Okulöncesi Faaliyetlerin Çocuğun Dil Gelişimine Etkileri” **Marmara Üniversitesi Anaokulu / Anasınıfı Öğretmen EL Kitabı**. Birinci Basım. İstanbul: Ya-Pa Yayınları ss.56-72, 1998.
- Poyraz, Hatice ve Hale Dere. **Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, Eylül 2003.
- Rein, P. ve Rachel Rein. **Çocuğunuzun Beceri ve Yeteneklerini Nasıl Geliştirebilirsiniz?** Birinci Basım. Özgün Yayınları, Çeviren: Selda Gökten. İstanbul: 2000
- Saban, Ahmet. **Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim**. 3. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
- Sağlam, Mehmet. “Türkiye ‘de Okulöncesi Eğitim” **Milli Eğitim Dergisi, Eğitim-Sanat-Kültür**, Sayı:132, ss: 7-9, 1996.
- Say, Ahmet. “Müziğin Gücü” **Çoluk Çocuk Dergisi**, Sayı: 2, ss.18, 2001.
- Senemoğlu, Nuray http://www.epo.hacettepe.edu.tr/eleman/nuray_hoca/makaleler/okul_onesi, erişim tarihi: 13.03. 2005.

Sığırtmaç, Ayperi Dikici. Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi. İstanbul: Kare Yayınları, Ekim 2005.

_____. “Okulöncesi Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Konusundaki Görüşleri ve Kendilerine Ait Değerlendirmeler.” **15. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi.** Muğla: Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 2006.

Sun, Muammer. “Okulöncesi Müzik Öğretiminin Öğeleri”, **Müzik Öğretimi.** Editör; Ali Öztürk). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.43-62, 2001.

Sun, Muammer ve Hilmi Seyrek. **Okulöncesi Eğitiminde Müzik.** İzmir: Mey Müzik Eriği Yayınları, Tarihsiz.

Şahin, Ersin. **Okulöncesi Eğitimi, Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu,** Anı Yayıncılık, 2005.

Şahin, Fatma Tezel. “Yaratıcı Dans ”, **Müziğin Okulöncesi Eğitimde Kullanılması.** Ankara: Kök Yayıncılık, ss.131- 145, 2003.

Şimşek, Tacettin. **Çocuk Edebiyatı.** İstanbul: Rengarenk Yayınları, 2002.

Taşdemir, Vicdan. “**Okulöncesi Çocuklarda Sanat Eğitimi**”. Marmara Üniversitesi Anaokulu / Anasınıfı Öğretmen EL Kitabı. Birinci Basım. İstanbul: Ya-Pa Yayınları ss.137 –142, 1999.

Tokel, Bilge Bayram. “Müzik, Bizim İçin, Hayat Felsefemizin Seslerle, Nağmelerle İfade Edilmesidir”. **Milli Eğitim Dergisi, Eğitim-Sanat-Kültür,** Sayı:130 ss:11-12, 1996.

Toksoy, Atilla Çoşkun. “Nedir Şu Müzik”, [http://: www.bebek.com.](http://www.bebek.com), erişim tarihi:18.12.2003.

_____. “Günümüz Müzik Eğitiminde Kullanılan Metotlar ve Yaklaşımlara Genel Bir Bakış.” [http://www.muzikbilim.com/4e_2005/toksoy_ac.htm.](http://www.muzikbilim.com/4e_2005/toksoy_ac.htm), erişim tarihi:21.03. 2006.

- Toksoy , Tuncer Ediz. [http://: www.tuncerediz.com.](http://www.tuncerediz.com), erişim tarihi: 22.08. 2005.
- Tuğrul, Belma. “Okulöncesi Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler” **Öğretim Yöntemleri**. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları,ss.77-98, 2003.
- Turgut, Bekir. “Yeni Bir Dünya, Sanatın Ağırlığı Ya da Müzik Üzerine” **Milli Eğitim Dergisi, Eğitim-Sanat-Kültür**, Sayı:130 ss:7-8, 1999.
- Turla, Ayşe. “Şarkı Söyleme”, **Müziğin Okulöncesi Eğitimde Kullanılması**. Ankara: Kök Yayıncılık, ss.97-98, 2003.
- Türnüklü, Abbas. “Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. Sayı:24, ss. 543-559, 2000.
- Uçan, Ali. “Okulöncesi Müzik Eğitimi Ve Programı”, **Müzik Öğretimi**. (Editör Ali Öztürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.14, 2001.
- _____. **Müzik Eğitimi. Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.
- Unutkan, Özgül Polat. **Müzikli Çocuk Oyunları**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2006.
- Ürfioğlu, Ayşe. **Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişimi ve Eğitimi**. İstanbul:Ya- PaYayınları, 1989.
- _____. “Okulöncesi Eğitimde Müzik Ve Oyun Etkinlikleri”, **4.Okulöncesi Eğitim ve Yaygınlaştırılması Semineri**. Ankara: Ya-pa Yayınları, ss.170 - 171, 1986.
- Yavuzer, Haluk. **Bedensel Zihinsel ve Sosyal Gelişimi ile Çocuğunuzun İlk Altı Yılı**. İstanbul: Onikinci Basım. Remzi Kitapevi, Ağustos 2000.
- _____. **Çocuk Psikolojisi**. Sekizinci Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.

- Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. **Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, 2000.
- Yıldız, Gökay. **İlköğretimde Müzik Öğretimi. Birinci Kademe**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.
- _____. “Okulöncesi Müzik Öğretiminde Ortam Düzenleme”, **Müzik Öğretimi**. (Editör Ali Öztürk”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.111-124, 2001.
- Yıldız, Rauf ve Pınar Perihanoğlu “Okulöncesi Eğitimde Araç – Gereç Bulunma Düzeyi İle Öğrencilerin Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişki (Van İli Örneği)”, Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:1, Sayı:11, 2006, <http://efdergi.yvy.edu.tr>, erişim tarihi: 08.07.2006.
- Yüksel, Derya. Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitimi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.), İstanbul Teknik Üniversitesi S.B.E., 1996.
- Zachopoulou, Evridiki, Aggeliki Tsapakidou ve Vassiliki Deri. “The Effects Of A Developmentally Appropriate Music and Movement Program On Motor Performance”, **Early Childhood Research Quartely**. Sayı:19, ss.631-642, 2004.